THEOTOCODIA
SIVE PARTHENODIA
OPVS EXIMIVM

In laudem Deiparae Virginis.

Auctore T. Proſpero Martinengio Brixiano, Monacho Caſinate.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III
NAPOLI

PERMISSV SVPERIORVM.

ROMAE Apud Franciſcum Zannettum.
M. D. LXXXIII.

CATALOGVS CELEBRIORVM NOminum Deiparae Virginis in hoc opere declaratorum.

DE Eſther Regina, Reginae caeli figura, cuius hiſtoria exponitur, & Virgini applicatur.

De Iudith vidua triumphali, Holofernis victrice, eiuſdem inuictiſſimae Virginis figura.

De terra, & eius ꝓprietatibus, quae Virgini attribuũtur.

De caelo, vbi agitur etiã de virga Moyſi, et columna nubis.

De Sole, & eius miris proprietatib. q̃ Virgini adſcribũtur.

De Luna perfecta, & ipſius qualitatibus, quae eidem Virni aptiſſimè applicantur.

De aurora, vbi agitur etiam de nocte, & die, multisque alijs ſcitu digniſſimis.

De luce, vbi oſtenditur quomodo lux illa primaria, quã in mundi exordio iuſſit Deus exoriri, referebat Virginẽ.

De ſtella maris, ſeu nautica, vbi agitur de arca Noe, & de Aquilone, & Auſtro.

De Lucifero, ſiue ſtella matutina, quae etiam Diana, & Venus à philoſophis dicitur, & poetis.

De ſtella Magorum vbi itidem agitur de rubo Moyſi, de virga Aaronis, de vellere Gedeonis, & alijs mirabilib.

De niue, & miris eius proprietatibus, & cur celebretur miraculum Virginis ad Niues.

De Paradiſo terreſtri & horto cõcluſo, vbi quoque agitur de flumine quadrifido, & arboribus vitae, & ſcientiae.

De palma, vbi agitur quomodo migrauerit Virgo à corpore, & quomodo in caelum tertia die conſcenderit.

Item de Margarita pretioſa, quam caeleſtis mercator omnibus rebus venditis ſibi comparauit.

De arbore pulcherrima, ſeu citro, vbi ſimul declaratur quid ſignificet feſtum apud Iudaeos olim menſe ſeptimo

ſeptem diebus ſollemniter celebratum. Item de arbore, quam Rex Perſarum vidit apud Danielem.
De cedro exaltata in Libano.
De oliua ſpecioſa in campis.
De cupreſſo in monte Syon.
De nardo ſuauiter ſpirante.
De myrra electa.
De platano iuxta aquas in plateis exaltata.
De Roſa, vbi memorantur cauſae, quibus Regina caeli nos tuetur, ac protegit.
De lilio, vbi quaedam declarantur obſcura ex cantico canticornm.
De vite fructificante ſuauitatem odoris, & eiuſdem vitis floribus, vbi etiam agitur de virga Aaronis, quae repente reuiruit, floruit, & amygdalas protulit.
De columba, vbi etiam pulcra quaedam referuntur de illa columba, quae ramum oliuae detulit in arcam.
De aquila auium Regina, vbi ſimiliter agitur de amethyſto & gagate lapidibus pretioſis.
De ape, vbi etiam oſtenditur, cur Zoſimus ſummus Pontifex inſtituit cacreum accendi tempore paſchali.
De domo Domini, vbi agitur de ſcala, quam Patriarcha Iacob vidit inſomnis ad caelum pertinentem.
De ſanctuario, ſeu tabernaculo, quod inſtruxit Moyſes. Item de Arca foederis.
De tẽplo Domini mirificè deſcripto, & Virgini adplicato.
De Solio, ſiue throno Salomonis, cuius ſtructura mirabilis explicatur, & Virgini adplicatur.
De ferculo Salomonis, vbi declaratur quid ſit lectulus Salomonis, & qui nam erant heroes, qui cuſtodiebant illũ.
De candelabro aureo, deſcripto à Zacharia propheta, vbi declaratur quid ſignificent illae binae oliuae, quas idẽ propheta vidit iuxta illud ſtantes, addito mirifico Virginis encomio, quod Apoſtolorum princeps Petrus in eiuſdem Virginis funere ceciniſſe perhibetur.

Tlũ

Τὴν παροῦσαν σύνταξιν τῷ σωτῆρι χριστῷ ἀνατίθησιν.

ἌΝαθημα τοῦτ᾽ ἐμμελὲς,
ζαθέᾳ σέθεν ματρὶ
τόγ᾽ ὕφηνα σῶτερ μέγα
μερόπων κλύοις ἀθλίων,
ἀνὰ σοὶ θέμεν ποικίλον
θέλον, οὐ γὰρ δὲ ἐόν τινα
πλέον ἄξιον δωρεᾶς
μελέων κλυτὴν υἱέος
θεόπαιδος ὑψιθρόνου.
σὺ δὲ παρθένῳ κυδίμᾳ
στεφάνωμα, καὶ κρήδεμνον,
ὅ,τ᾽ ἔπλεξα δρέψας δίκαι
ἱερᾶς μελίσσας ὕμνων
πέταλ᾽ ἀδέων δι᾽ ἀγῆ,
θέσο σαῖς ἁγναῖς χείρεσι
περὶ κρατὶ νικαφόρου
χαρίεντι νύμφας ἄναξ,
πολυωνύμου θεοτόκου.
μετὰ πότμον ὡς πότνια
με δέχοιτο πρὸς δώματα
μακάρων ἀκηδέων ποτὲ
τὸν ἀοιδὸν αὐτᾶς κόρα,
ἁ ὀλυμπίων δεσπότις,
ἵνα ταὶ ἐν αἰῶνι τὴν δ᾽
ἀγάπησα, καὶ ἤνεσα
κελαδεῖν δυναίμαν μετὰ
ἁγίοισιν ἀθροίσμασιν,

Argu-

Argumentum huius operis.

IN hoc opere in laudem Mariae Dei Genitricis conſcripto, quaedã praecipua nomina ipſius Virginis μυριωνύμου συμβολικῶς explicantur: quorum explicationes magna ex parte deſumptae ſunt ab innumeris propemodũ priſcis catholicis patribus, Eccleſiaeq; doctoribus, qui hanc diuinã puerperam ſummo ſtudio, ac deuotione celebrarunt. Verum quia Eſther Reginae, qnae & Ediſſa vocabatur, nomen & acta ipſi Reginae caeli mirè congruunt, vtpote quae ipſam veluti quaedam vmbra ſuum corpus praeceſſerit; viſa eſt potiſſimum digna, quae hoc opuſculum auſpicetur. Nam Eſther, ſi interpreteris, abſcondita ſonat, & propterea hoc ſuo nomine ipſam auguſtiſſimam Dominam deſignat, & exprimit; quippe quae etiam ab Iſaia propheta abſcondita, ſiue abdita Virgo nominetur. Id etenim ſignificat העלמה. Quatenus vero Eſther populũ ſuum ab imminenti clade liberauit, & hoc praecipuè facto Soſpitae huius noſtrae praeſtantiſſimae notabile quoddam praeludium praetulit, & figuram, nam & ipſa non quidem Perſarum, Medorumque Regi, vt Eſther, iugata, ſed Regis caeli ſponſa facta genteis perditas, ac planè conclamatas ab aeterno exitio vindicauit. Quod autem ad carmen attinet, id eſt trachaicum tetrametrum catalecticum, quale eſt. Da puer plectrum choreis, vt canam fidelibus, Dulce carmen, & melodum geſta Chriſti inſignia, vel (vt ethnicis vtar) Punico bello ſecundo Muſa pennato gradu Intulit ſe in bellicoſam Romuli gentem feram.

DE ESTHER REGINA, QVAE FVIT REGINAE CAELI MARIAE FIGVRA.

HAEC Dei praeclara Mater Chriſtianos ſoſpitat,
Soſpitat ſuis fideles ſupplicationibus
Facta magni ſponſa Patris, ſponſa ſummi principis.
Vnde Iuno inceſta nomen non meretur ſoſpitae,
Quod vetuſtas caeca quondam addebat olli perperam,
Sed Maria Soticena, ſoſpitatrixq; vnica eſt.
Nam prius quàm parturiret aeſtuans incendio
Feruidae deuotionis deprecabatur frequens
Pro redemptione magnum gentis humanae Deum.
Suntq; rerum qui ſacrarum ſcriptitent interpretes,
Quando eam conuenit ardens repperiſſe Archangelus
Lectitantem rite pſalmum quartum, & octogeſimum.
Atq; vbi iam comperiſſet corporandum maxumi
Filium Patris profuſis expetiſſe lacrumis,
Ne ſuperſederet vltra, ſed veniret protinus.
Sicq; pro cunctis puella feruida exaudirier
Pro ſua fide meretur, quodque cenſebat fore
Alteri dandum, potitur ipſa munus dignior.
Namq; permagni aeſtimabat, ſi Genetricis Dei
Seruola infima eſſe poſſet: ſed parentis inclytæ
Ipſa adepta eſt dignitatem, & nomen vna Soſpitae.
Nec modo ante Regis ortum ſupplicabat principi
Caelitum pio, ſed vſque nunc quoq; ardens ſupplicat,
Ne Dei nos perdat ira facta noſtra ob impia.

Quòd rei ſi exemplar huius vis habere idoneum,
Pulcrae Ediſſae ne pigeſcat paginas euoluere,
Ad ſuamq; veritatem imaginem transducere.
Haec erat, quam dico, Ediſſa patre apella proſata,
Dicta & Esther puſa pollens formae inaeſtimabilis
Dote, & ore praeter omneis liberali praedita.
Ergo tali formae honore Virgo conſpicabilis
Aſſueri delibuta Regis in cubiculum
Ducta aliјs plus allubeſcit, pluſq; amatur faeminis.
Nam priore contumaci repudiata coniuge,
Quamlubet forma eleganti, propter inſolentiam,
Hanc ſibi deſpondet omni praeditam modeſtia.
Sicq; Regi electa coniux pluribus de milibus.
Regiam capit coronam regiјs cum cultibus,
Particeps fit una regni, fitq; opum regalium.
Regiiſq; amplum adparatur ſatrapis conuiuium
Nuptiјs pro pulcrae Ediſſae, proq; fauſta copula,
Feriantur oppidani, feriantur ruſtici.
Rura iam nemo colebat, ſaecla ceſſant bucera,
Rex iubet prouinciatim larga dona diuidi.
Sic ſuos tuendi Ediſſae fit tribuleis copia.
Hi neci proſcripti acerbae dandi erant crudeliter,
Sed prece eius immerentes liberantur ſupplici,
Cum ſuaq; infenſus hoſtis factione plectitur.
Forte apud Regem potentem barbarus quidam inſolens
Tum locum ſummum tenebat dictus Aman ſplendidũ
Non ſua uirtute nactus, ſed dolis faſtigium.
Hic honoris culmine auctus factus inſolentior
Regem atrox necare tentat, atq; regnum inuadere,
Sed nequit per Mardochaeum machinis patentibus.
Hic erat formoſae Ediſſae patruus, puellulam
Qui ſibi adſciuit relictam patre defuncto ſuo,
Atq; pro ſua educarat filia cariſſuma.
Sic latro furens in omnem ſtirpem Hebraeam hoſtiliter,
Hanc petit damnari iniquis callidus calumniјs,

Impe-

Impetratq; internecari regio pſephiſmate.
Quam quidem ſtragem cruentam Mardochaeus ſedulus
Comperit, neptiq; curat indicandam protinus,
Admonetq; Regem adire pro propage patria.
Ergo ubi reſciuit omnem, detegente patruo,
Funeri cognationem deſtinatam flebili
Per dolum furentis Aman perduellis peſſumi,
Patrij Dei inuocato praepotenti nomine,
Magnum adit ſpectanda Regem ſponſa uoltu florido,
Illiuſq; extinguit iram, gratiamq; apiſcitur.
Nam throno deſcendit aureo Rex in occurſum obuius
Prodiens Reginae, & olli quòd manu contingeret,
Indicem regale ſceptrum porrigit clementiae.
Dic, ait, Regina quae nam nunc tua eſt petitio?
Quid tibi uis? pande Regi:namque noſtrum aequabili,
Si petas, tecum lubenter ſorte regnum diuidam.
Illa ad haec, peto ſalutem Rex meam, & gentis meae,
Quam malus proſcripſit hoſtis, & neci addixit ferae
Criminator noſter Aman noſtrũ apud Regem optumũ.
Si tibi gratum quid egi, dulce ſi quid eſt meum,
Litteras iube reſcindi, fac eas quaeſo irritas,
Quae meam cenſent perire nationem funditus.
Qui queam uidere caedem,qui pati gentilium
Tot meorũ ſtragẽ iniquam, praeſtat ipſam occũbere,
Quàm ſuperſtitem manere crimini nefario.
Ille vero dixit. Eſther fide coniux Regia,
Nil mali guſtabis ipſa,nec tuorum quiſpiam,
Cum ſuis ſed aſper Aman paſcet in cruce alites.
Haud enim delere tantum diſcupit gentem tuam,
Verum & ipſum machinari perfidum in caput meum
Comperi, uita uolentem, meq; regno euertere.
Hocce dicto, extemplo uerbum fit ratum quod dixerat.
Quoq; atrox uolebat Aman Mardochaeum adfigere,
Is ſtatim portas gabalo pendet ante Suſias.
Quin opum quodcumq; habebat cum domo aduorſarius

 Tradi-

Tradidit formoſae Ediſſae Rex ad vnum filijs
In trabeis atras adactis, interemptiſq; omnibus.
Sicq; nactus quod parabat alteri ſuſpendium
Interit malignus Aman, ſic apellae innoxij
Liberantur clade triſti cum fauore maxumo.
Inde lux noua exoriri viſa volgo proditur,
Proq; luctu informi, & atra mentium caligine,
Gaudiumq; adfulſit almum, laetaq; ore fauſtitas.
Quæ ferè conlata reddunt cuncta ſanctam Virginem.
Haec enim Regi iugatur non quidem ipſa Achaemeni,
Sed ſupremo intacta Patri, ſitq; conſors imperi,
Imperi terrae virentis, atq; ſtellantis poli,
Caeruliq; ponti, & vnà turbulenti tartari,
Ceu decet ſponſam beatam conditoris omnium.
Nec gregem uerpae popelli peſte crudeli eripit,
Sed fideleis uniuerſos orbis huius ſoſpitat
Adſidens Deo precatrix pro ſalute gentium.
Numquam enim patrocinari deſinit mortalibus,
Cum ſuis profana ſaecla iamdiu piaculis
Truſa in Orci ſtagna abiſſent, Diua ni intercederet.
Huc facit quòd adcidiſſe Regis Eſther proditur
Ad pedes, petiſſeq; Aman abrogari litteras,
Quæ ſuos terras per omneis interire edicerent.
Sed quid eſt nece imminenti quòd piæ genti Iſrael
Regia ingreſſae tetendit limina Eſther ſupplici
Perſicus Rex, lenitatis ceu uadem, virgam auream?
Nempe quòd Maria in ipſa publica clade omnium,
Per fidem caeleſtem adiuit Patrem, & ille filium
Tradidit, placationis ceu ſuae fidum obſidem.
Tunc enim porrexit almae Virgini ſceptrum aureum,
Mox vt ipſa Gabrieli dixit internuncio
En heri ſummi miniſtra, quod refers fiat mihi.
Quin poteſt per ſceptrum & aliud rite porrectum accipi,
Nempe apex regalis ille, quem Deus ſponſae ſuae
Detulit relatae in aſtra cum coruſco corpore.

Iam cape, inquit, dignitatis Diua uirgam regiae.
Poſſideto caelum,& omne quod patens caelum obtegit.
Eſto caelitum Imperatrix,atq; princeps gentium.
Adſis de Regina dextris à meis in gloria ,
Sempiterna, dextra ſemper quae ſtetiſti in gratia ,
Et mihi ſeruiſti amictu culta uirtutum omnium .
Quòd priori reprobata pulcram Ediſſam coniuge
Duxerit ſibi Aſſuerus, dat loco Heuae turgidae
Virginem adſciuiſſe mitem prouidam mentem Dei.
Id dabat fontis puſilli quam ſcatebram uiderat
Patruus decentis Eſther per quietem vortier
Magni in vndas profluentis, uorticesq; lympidos .
Quòd ſuae nepti periclum Mardochaeus indicat
Omnibus uitae imminere,quae mala impendent ſuis
Virginem admonere clamat virginalem ſpiritum.
Nam ſonat contuſionem tale nomen myrream ,
Siue myrram electiorem, ſpiritu quod Virginis
Congruit nil adpetenti, nilq; amanti terreum.
Quòd diploma uero mortis Rex prece Eſther abrogat ,
Turbaq; omnis liberatur, ſubmonet chirographon ,
Quo rei tenemur omnes, per Mariam ſcindier .
Porro quòd res hoſtis Eſther interempti traditur ,
Et domus, noſtræ ſalutis ſignat aduorſario
Nos ademptos deputari Virgini peculium.
Quippe atrox calumniator, carnufexq; peſſumus
Hic typum tenebrionis adſigurat orcij,
Qui genus mandare noſtrum flagrat erutum chao ,
Caeterùm quòd optionem larga liberalitas
Regis ampli principatus florulentae coniugi
Obtinendi portionem dimidiam ſui facit,
Duplicem uigere partem clamitat regni Dei,
Alteram iuris ſeueri, & alteram clementiae ,
Virginemq; optaſſe partem, quam ſecundo diximus.
Haud enim Regina gaudet iuris adpellarier,
Sed benignae lenitatis, unde ſiquis ſenſerit

Se

Se rigore iuris angi, imploret eius gratiam.
Omnibus pateſcit eius ſemper indulgentia,
Comitaſq; ſingularis, omnibuſq; adfabilem
Exhibet ſeſe inuocata, nemini ſe denegat.
At dapes pro foedere Eſther nuptiali dapſiles,
Quas ſuis Rex adparauit Perſicus primoribus,
Otiumq; indictum, & ampla diſtributa lautia
Innuunt nouoſq; guſtus, & nouum augmen gloriae
Ciuibus datum ſupernis, tum leuamen gentibus.
Quom beata caeli in aulam ducta ſponſa in corpore'ſt.
Quippe multi prodiderunt ex vetuſtis patribus
Nominis clari Mariam tertia demum die,
Poſtquã obijt, membris reſumptis, emigraſſe in aethera.
Iſtiuſq; facti in Eſther omen anteuorterat,
Et notabilis figura, nempe quando tertia
Luce mundo & ipſa ſumpto glorioſa adparuit.
Comptus ille inſignis Eſther tertia ſumptus die
Sponſae amictum ſingularis luculenti corporis
Adſtruit deductae in aſtra cum coruſco lumine;
Quando gens caeli obſtupeſcens ſe rogabant inuicem
Quae ſupernum ſcandit axem Virgo tam ſpectabilis,
Intuens lunae nitorem, ſolis inſtar candida?
Tum tubae clanxere cunctae militum caeleſtium,
Et Dei omnes iubilarunt laetiores filij
Dulcem Heram ſuam intuentes, & Patris ſponſam ſui.
Quippe ſi uiri puſilli adgratulatur nuptijs
Ipſius familia tota, quid putandum quom Deus
Virginem ad ſeſe recepit caeterarum antiſtitem?
Sed refer mens quando fauſtas auſpicaſſe creditur
Nuptias Pater ſupremus. nempe quando nuntio
Adnuit, promptamq; Virgo ſe obtulit Deo obſequi.
Nam ſimul ſe ſe paratam dixit eſſe ſeruolam
Caelitum parere Regi, tum placere ex omnibus
Coepit ante quae fuere, & quae futurae in poſterum.
Atq; ita alma digna ſancto uiſa contubernio,

Spiritu

Spiritu Regi ſupremo copulatur auſpice,
Fitq; ſponſa intacta Patris, ſitq; mater vnici.
Tum liquoris purpurantem tranſiere in vitei
Florem aquae uirtute Verbi, nempe noſtra humanitas
Eſt nouo potita honore quando homo'ſt factus Deus.
Tum putem illam cantionem cantitaſſe nobilem.
Tandem in eius conquieui, quem cupiui, vmbraculo,
Atq; compos carpo dulcem gutturi fructum meo.
Me roſis fulcite amici, me corollis floreis,
Meq; conſtipate malis ſuauiter fragrantibus.
Langueo deuicta forti caritatis uolnere.
Sed quid Eſtherforma ſignat elegantis corporis,
Caeteris qua ibat ante? ſignat alma in Virgine
Indolem diuinam, & altae ſanctitatis gloriam.
Treis gradus qui prodit iſtaec acta pulcritudinis
Nobilis percenſet auctor, queis puella impenſius
Digna amari eſt viſa cunctis, digna tolli ad ſydera.
Quippe ait uenuſta ualde, & admodum ſpectabili
Formae honore clara Ediſſa praenitebat omnibus,
Omniumq; ſe ſe agebat gratioſa adſpectibus.
Prima forma erat Mariae luculenta caritas,
Qua Deum perfectè amabat, at ſeconda caſtitas
Singularis, prima uotum qua pudoris protulit.
Tertiam reor fuiſſe, quam peculiariter
Ipſa reſpectaſſe ab alto numen almum praedicat,
Ex eoq; ſe beatam dictitandam ab omnibus.
Haud enim communiori more, ſed profundius
Semet abdicauit omni ſpiritus ferocia,
Ceu puella nuper orta facta, ceu columbula.
Quippe ni floreret iſtac cultione amabili,
Quàm profari poſſet ulla lingua, quamuis eloquens,
Haud adepta nomen eſſet omnium potiſſumum;
Vt Dei mater clueret, & Parens altiſſumi,
Ceu ſacri ſanxere patres clara in urbe Amazonum.
Obſtruentes os profanum contumacis Neſtori.

Et

Et licet decore tanto mentis eniteſceret,
Haud tamen cedebat ulli dignitate corporis,
Sed ſimul pollebat vna formae vtroq; munere.
Quòd ſi aues dictum adprobari, conde fido in pectore
Quae canit cantor fidelis; tota amica tu mea es
Pulcra, tota amore digna, nulla ineſt labes tibi.
Nulla deformat pudici pectoris celſum decus,
Nulla voltus liberalis florulentam gloriam,
Sed ſimul perfecta honeſtas te ornat intus, & foris.
Nec uacat ſenſu, peruncta quod feratur, myſtico
Pulcra Ediſſa. Virgo gratijs nam fuit lita omnibus,
Quas ſolet paterno ab ore flare manans ſpiritus.
Proditur ſtipaſſe Ediſſam ſeptem heram pediſſequas,
Virgini ſed turba uirtutum omnium haerebat comes,
Quatuor repertae in orbe, treisq; lapſae ex aethere.
Haec erant ſeptem ſigilla, quae librum obſignauerant
Virginalem, ſeptem ocelli rupe ſculpti in ardua:
Daedalum poſtae lucernae tot ſuper candelabrum.
Tot thronum ad Dei micabant lampades praefulgidae.
Quia columnae fulciebant tot domum Sapientiæ,
Haec erant, ſibi Potentem magna, quae feciſſe ait.
Scilicet mentem quòd eius fecit eſſe credulam,
Reddidit quòd eius aluum fertilem almo germine,
Perpetemq; integritatem iuſsit eſſe in corpore.
Adde quòd repleuit eius cor benigniori ope,
Caeterisq; auguſtiori culmine euexit decus,
Et nota celebriore ſanctitatem inſignijt.
Tum parentem culpae ademit demum ab ipſa fomitem.
Virgini tot obſequuntur noſtrae berili gratiae.
Tot miniſtrae indeſinenter adferunt laudes nouas.
Quòd ſi ais poſſe obſequelam ancillularum intellegi
Principes ſeptem angelorum, qui miniſtrant iugiter
Virgini, verum probatur id quoq; eſſe maxume.
Quippe ſi ſeptem hierarchi ſemper adſtant ſpiritus
Principi Deo, manetq; Virgo ſancta cum Deo,

Obſequi neceſſe eoſdem Virgini almae identidem.
Quàn aliàs nixa inuenitur ſeruolarum in altera
Florida Eſther, laxiorem ſublegebat inſequens
Veſtium ſinum fluentum, ſyrma longumq; altera.
Sicq; mater ſancta viuis ſemper incumbit thronis.
Lucidis dico caterius dicta Domina caelitum.
More gnati, ancilla prima tale fulcrum delicat.
At ſecunda ſignat illos, qui ſtudent ueſtigia,
Illiuſq; exempla morum ſedulo ſectarier.
Talem humi ſenſum fluentum lectio dat veſtium.
Sed quid ille ornatus Eſther, quidue quaerit ſplendidus
Ille cultus liberali regio olli munere
Adtributus, quo niteret omnibus conſpectior?
Innuit ſummum decorem luculentae gloriae,
Quo Pater ſponſam expoliuit ſempiternus vnicam,
Vt coruſcet, inter aſtra ſicuti Sol aurea,
Nam potenter traxit ad ſe quod propheta praecinit,
O Deus praeclara dextris à tuis culta adſtitit
Aurea Regina palla, compta ſerto gemmeo.
Ecquid aurum, quidue viria, ſponſa qua circumdatur,
Fert, niſi illa mille millia militum coeleſtium,
Qui miniſtrant ſemper olli, more limbiq; ambiunt;
Vnde & illi conuenire quis neget praeconium,
Quo prius ſe clarus ille fecit indignum Cherub,
Qui Deo deſciuit, atq; gloriam omnem perdidit.
Eſt tuum tegmen Maria maxumi preti lapis
Omnis, omnis gemma fulgens te coronat ſardius,
Te topazius vireſcens, teq; iaſpis lucidus,
Aureuſq; te lapillus comit, ac rubens onyx,
Et nitor berylli amoenus, & lepos ſapphirinus,
Comit & pyropus ardens, & viror ſmaragdinus.
Veſte tali compta fulget virgo, tali tegmine.
Tu vetus liuore ſerpens impotenti rumpere,
Quòd caput tuum puella contudit calcaneo.
Et decus clarum, excidiſti quo tua arrogantia,

Quàm bene ergo priſcus heros virginis pulcerrumae
Comparat partum nitentem ſplendido diluculo,
Atq; ab aequo praeparatum dicit illum condito.
Tunc enim tunc ſquallor ater coepit exoleſcere,
Tunc nefaſta nox abiſſe, & moeror ille lucifer,
Laeua quem parētis Heuae mens in orbem inuexerat.
Ceu ſolet quom mane ſurgens candido Palantias
Ore latè noctis umbras denſiores diſcutit,
Et colos rebus reuertit, quem tenebrae ademerant.
Publicae feſtiuitatis ſacra tympaniſtria
Iam ferens celſi Tonantis uentre germen floridum
Nomine omnium datorem uoce clara perſonat.
Sicut ante fecit huius Virginis cognominis,
Ediditq; omen puella, quae necatis hoſtibus,
Tympano capto ſonanti, dexteram Dei extulit,
Quippe ubi infenſam cohortem rubri in vndas aequoris
Vidit eliſam, ſonauit cum ſuis aequalibus,
Danti iò cantemus omnes numini victoriam.
Sic & haec beata cernens ſoſpitanda ſaecula,
Soſpitemq; adeſſe magnum, qui ſuperbos deprimat,
Infimoſq; exaltet, orſum tale plaudens inchoat.

Magnificat anima mea Dominum.

M*ENS Herū mea auget amplis caelitū praeconijs,*
Spirituſq; exſultat ardens in deo, vita mea,
Et fauoris laetor alti compotita munere.
Nam ſuae reſpexit auctor paruitatem ancillulae,
Hinc ferent me omnes beatam nationes gentium,
Noctifer qua ueſper ardet: quaue candet lucifer.
Quippe magnis liberalis extulit me honoribus,
Plurimum qui pollet unus, qui valet quidquid velit,
Et decus, nomenq. geſtat omnium auguſtiſsumum.
Quin ſuae benignitatis omnibus uerentibus
Se ſe opes vltro patere volt, nec ulli claudier

Supplici genus per omne prima abuſq; origine.
Exſerens fortem lacertum contudit mortalium
Impiorum faſtum, & acrem ſpiritum ferocium.
Exſuit thronis dynaſtas, extulitq; his infimos.
Quos malè opprimebat angens triſtis eſuritio,
Rex datis largis referſit adfatim congiarijs.
Copijs caſſos remiſit, atq; inaneis diuites.
Dextera porrecta ab alto ſubleuauit Iſrael
Vnicum ſuum popellum, ne ſuum pactum foret
Irritum, noſtris ſpopondit vt pijs parentibus.

DE IVDITH VIDVA CASTISSIMA, & fortiſſima, quae fuit Mariae Reginae Virginum, hoſtiſq; humani generis victricis figura.

NEC quidem indignum putarit quiſpiam, aut incongruens,
Alteri ſi comparetur virginum flos vnicus
Foeminae viro pudenter, ac thoro vni deditae.
Haud enim nuptum pudorem uirginali confero,
Nec quidem decus repertum tale ſub caeli ambitu
Vſpiam innuptae puellae dico ab æuo condito.
Quis per oras albi apertas aetheris fulgentius
Sole ferri dicat aſtrum, quisue Lunae candido
Ore ſudum peruagantis noctis vdo tempore?
Verùm eam fuiſſe dico Virginis praeludium,
Dum neci dedit tyrannum, qui ſuam peſſum dare
Gentem auebat, atq; iniquae ſeruituti addicere.
Sed celebre nominemus nomen huius ſtrenuae,
Et genus matronae, & acta, queis fuiſſe noſcitur
Virginis figura magnae ſoſpitae orbis perditi.
Haec erat pudica Iudith, nata claro ſtemmate,
Quae ſe ab hoſtis obſidentis impetu forti manu,
Patriamq; caram ademit cum propinquis omnibus.
Nam lepore ornata, & omni formae honeſtae munere,
Nec tamen confiſa formae ſingularis gratia,
Nec lepore luculento, comptibusue inſignibu;
Sed fide, & pio fauore praepotentis numinis
In cubile inducta Regis abſcidit ferox caput
Illius, ſecumq; in vrbem cum triumpho detulit.
Nec caput ſecum reciſum detulit tantummodo,
Sed ſimul palmam reuexit caſtitatis integrae
Nil probri perpeſſa turpis barbarae lubidiris.

Sicq;

Sicq, mucrone impudici principis compeſcuit
Ferreo inceſtum furorem, ſicq, fudit copias,
Quae ſuam gentem parabant ferro, & igni exſcindere.
Tum bene Antiſteſq; ſummus dixit illam, ac caeteri
Principes, pubeſq; cuncta cum pudicis matribus
Inclytis tulere ad aſtra laudibus viraginem.
Clara uictrix, enſe nudo quae Ducis feri Aſsyri
Abſcidit ceruicem, & eius fudit omnem exercitum
Alteram quandoq; honeſta mentibus ſollertibus
Fortiorem longè Iudith indicabat adfore,
Atq; longè caſtiorem, quae nec enſe ferreo,
Nec manu forti, ſed alta ſanctitate praedita,
Et Dei fide potenti, uiuidoq. robore
Caritatis, & ſpei almae publicum aduorſarium,
Et ſatellitum ferocum frangeret proteruiam.
Haec erat puella clara naſcitura ſplendido,
De ſatu Dauid prophetae, & Regis inclytiſsumi,
Atq; Iudae patriarchae de tribu primaria.
Hoſticum fregit furorem quando uotum protulit
Virginalis puritatis, deinde quando credidit
Angelo fide tenaci pollicenti filium.
Tertio protriuit hoſtis impium feri caput,
Filius quando pependit in crucis trabe ardua,
Perferendo acris doloris ſpiculum uiriliter.
Spiculum, quo uolnerata'ſt Virgo in imo pectore,
Nec tamen crudele volnus quiuit illam ſternere,
Quòd magis ſentiret ictum caritatis feruidae.
Nam ſciebat morte ſola filij noſtrum genus,
Poſteroſq; Adae uniuerſos poſſe vitam conſequi,
Tartariq. liberari turbulento è carcere.
Ac licet nullus fuiſse proditur cum principe
Vir comes calcante durum torcular, fuit tamen
Mulier haec Hebraea ſecum filium Patri obferens.
Sic parens perculſa amoris acriori cuſpide,
Ceu ſacerdos facta ventris obtulit fructum ſui,
Victimam piacularem, pro ſalute gentium.

Vnde & haec, ut ante Iudith, in Nabucodonoſor
Maxumam confuſionem, maxum umq; dedecus
Intulit domum ſuperbam, quom crucem iuxta ſtetit.
Ergo prima fortitudo uirginalis caſtitas
Virginis fuit, ſecunda credulum pectus Deo,
At vigor uirilitatis tertium fuit decus.
Vnde & hanc bene eſſe dictam legimus trina uice.
Gabrielis uoce primum, deinde uoce Elizabeth.
Tertius longaeui ab ore prodijt ſenis fauor.
Sic eam trino decebat teſte commendarier.
Namq; florem virginalem concelebrat angelus,
Foemina at foecunditatem, virq; robur pectoris.
Hoc caput non Holofernis pugione triplici
Abſcidit Virgo ſuperbum, ſed draconis inferi
Contudit caput malignum, qui tenebat omnia.
Sicuti diuino ab ore mundi in ipſo exordio
Dictum erat truci colubro, qui priorem improuidam
Foeminam perſuaſione verſipelli infecerat.
Nobilis quidem Iabelis claruit victoria,
Quae dedit neci fugientem Siſaram, ſed clarior
Fulget inuadentem Iudith, quae Holofernem ſuſtulit.
Exſtitit ſed palma ſanctae Virginis clariſſuma,
Quae ferum hoſtem excuſsit alto principatus culmine,
Et ſubegit iam imperantem gentibus latè omnibus.
Caeteris quidem ſubegit inclytis uirtutibus,
Sed magis fide potenti, filium qua protulit,
Quaq; mox patri lubenter victimam ſanctam obtulit.
Quin ſubegit hoſtem atrocem virginalis gloriae
Inclyta profeſsione, nobiliq; turgido
Spiritus demiſsione faſtui contraria.
Quare eam & nos iure feſtis, & profeſtis lucibus
Soſpites pia fauoris conſalutamus uice.
O aue inter una felix gratia aucta foeminas.
Sic enim ſaluere fortis iuſsit illam Archangelus,
Nuncium quando puellae detulit fauſtiſſumum,
Scilicet matrem futuram conditoris omnium.

Quin ſagax prouerbiorum ſcriptor ante praeuidens
Talem eam fore incinebat ſpiritu prophetico.
Mulier (inquit) gratioſa conſequetur gloriam.
Gratioſam dicit, omni quòd referta gratia
Praepotens, pollensq; abunde perduellem ſterneret.
Et ſibi decus pararet gloriae indelebilis.
Nunc ad alia tranſeamus Virginis praeconia
Concinenda, & mira facta digna Homeri carmine,
Et tuba Maronis alti, Pindariq; pectine.

DE TERRAE NOMINE DEIPARAE Virgini attributo Pſal. 84. Benedixiſti Domine terram tuam.

NIL fere hocce in uniuerſo conſtat orbis ambitu
Conditum manu Tonantis clarioris nominis,
Quin ſui queat referre parte quadā Virginem.
Haud tamen quidquam uidetur ſumma in hac conſiſtere,
Quòd magis praeſentet eius indolem lectiſſumam,
Quàm ferax natura terrae, quàm ſoli huber fertile.
Terra fert herbas virenteis, fert fibras contagijs
Plurimis aptas medendis, ſic ſalutis publicae'ſt
Virgo ſancta ſeminarium, atq; virtutum parens.
Editos ex matris aluo nos benigna ſuſcipit,
Suſtinet, paſcitq, terra; ſic renatos caelitus
Excipit Maria, alitq; carne cari filij.
Iamq; natura abdicatos terra ab omni amplectitur,
Vel cadauer putre tandem, prorogatq; nomina;
Sic ſuos numquam clienteis Virgo mitis deſerit,
Illa magnas portat urbis, crebra portat oppida,
Arborum plantas, & amnis, ſic Maria Principem,
Geſtat orbem qui creauit, & pugillo continet.
Terra vaſto tota circumfuſa pendet aere,
Nec ſolo ſubſidit vlli, ſic Mariae mens ſacra
Numquā adhaeſit prona terrae, terreiſue adfectibus.
Addidere priſca nomen ſaecla Telluri Deùm
Perperam magnae parentis: Virgini nam competit,
Quae Dei ſit filiorum facta mater omnium.
Stulta item Curetum ouantum gens Opi dictae chorum
Dedicauit, qui uirili parte adempta inconditis

Hanc ſequentes mente capiti cantitarent verſibus.
Aſt Heram noſtram inſequuntur ordines caeleſtium,
Sed ſeorſum principali ſemper haeret Virgini
Turba caelebs, quae magiſtram ritè laudant propriam.
Nam magiſtra haec vna dicta'ſt, atque primiceria.
Virginum clarae coronae; prima quòd vouit ſuum
Lilium pudoris almo Principi immortalium.
Laeta dat florum nitores terra verno tempore,
Datque fruges, ſic Maria fert ſuum florem inclytum,
Fertque fructum, quo ſenecta recreantur ſaecula.
Dat metalla argenti, & auri, calculoſque gemmeos
Terra; ſic Maria felix pignus edit vnicum,
Quo latet theſaurus omnis, vena & omnis gratiae.
Quòd virens tellus perenni firmitate nititur,
Nec vacillat, ſiue nutat; dat Mariam firmiter
In ſua virtute ſemper perſtitiſſe immobilem.
Terra alit quodcumque viuit, quódque ſpirat vſpiam,
Alma tellus virginalis vniuerſos educat
Fructu ab ipſa procreato, filios magni Dei.
Quom globus terrae rotundus exſtet, atque floridus,
Indicat perfectionem ſummam ineſſe Virgini
Inclytae, ſummum decorem, maxumam elegantiam.
Iſtius terrae beatae cultor almus exſtitit
Spiritus Dei, calore qui velut Sol viuido
Fecit ipſam pullulare; ceu noualem fertilem.
Hac nouus formatus Adam prodijt terra vberi,
Veritas ſublimis orta, fructus ortus nobilis,
Optumumque hac fluxit aurum, fonsq; manans iugiter.
Haec fuit promiſſa priſcis ſub figura patribus
Terra, dulci lacte abundans, & liquenti nectare,
Quae tulit vitae beatae perpetem dulcedinem.
Hac idem de terra & illud dicier quis abnuat:
Ex humo Deus medelam procreauit optumam.
Nempe carne virginali corpus almi filij.
Hanc chorus prudens futuri ſaeculi propheticus

In ſuis paſſim ſacratis codicillis inſerit,
Cumſuoque fructu honeſtat luculentis laudibus.
Inter hos Pater ſacrarum cantionum inclaruit,
Dum canit tellure natam veritatem roſcida,
Atque humum noſtram tuliſſe floridum fructum ſuum.
Hancque ſummum auxiſſe Regem luculenta copia
Omnium pangit bonorum, ferreas qui reſcidit
Compedes plebi miſellae ſeruitutis aſperae.
Quin Dei dicit benigna viſitatam gratia,
Et fluentis irrigatam munerum caeleſtium,
Omniumque abundè aceruis conlocupletatam opum,
Concinitque idem dicatam Regi eamdem caelitum,
Copiamque illius eſſe, conſtitiſſe immobilem,
Scilicet fide tenaci, labis immunem putris.
Cernit hanc fundatam in omne tempus aeui perpetis,
Et Deum paraſſe in ipſa rite ſanctuarium
Proprium more vnicornis, qui cubile conſtruit.
Pſallit idem ſempiternum principem caeleſtium
In medio noſtrae ſalutis terrae opimae maxumum
Eſſe opus molitum, in aluo nempe ſanctae Virginis.
Hanc ſuis quoque inſerebat ſaepe terram oraculis
Haud futuri ignarus aeui natus Amos nobilis,
Taleque inter carmen edit caetera memorabile.
Vos, ait, rorate celſi caeli abunde deſuper,
Voſque nubes rorulentae pluite iuſtum principem,
Iamque humi ſinus pateſcat, germinetque Soſpitem.
Mox diebus, inquit, illis germen illud patrium
Omnibus longè eminebit, ſummo honore habebitur,
Atque fructus terrae opimae ſurget altum in aethera.
Hanc eam puto eſſe terram, quam vetuſtus legiſer
Propriae genti reductae finibus Niloticis
Taliter depingit hortans, vt datam capeſſerent.
Te nouum Deus colonum ducet in terram optumam
Fontibus ſcatentem amoenis, amnibuſque lympidis,
Terram opimam frugis omnis, atque vini fertilem.

Hic ubi ficus grauеſcit foetu, & arbor punica,
Atq; oliuae pinguis humor, melleuſq; exbuberat,
Omniumq; rerum abunde perfrueris copia.
Ficus hic demonſtrat almae Virginis dulcedinem,
Porro uinum virginalis fert amorem pectoris,
Verùm oliuae fructus huber illius clementiam.
Sicq; rite interpretari quiueris, quae diximus,
Dictaq; alia, quae leguntur in ſacris paſsim libris
Huberi hac de terra, & eius fruge, nempe filio.
Hic enim eſt frumentum opimum, (ſicut ipſe praedicat,)
Huius in telluris aruo conſitum manu Dei,
Qui ſuo ſtirpem fidelem paſcit almo corpore.
Haec profecto eſt illa tellus, ſiue ager, quo delitet
Nobilis theſaurus ille, quo reperto geſtiens
Mox repertor uendit omnem cenſum, & illũ praeſtinat
Quòd ſi humi delectat huius noſſe magnitudinem,
Non quidem amplam mole uaſta, ſed capacem gratiae,
Quid uetuſtus Scriba pangat diligenter percipe.
Magnus, inſit, exſtat orbis terrae, & excelſus polus,
Igneiq; Solis acer curſus, & pernix nimis,
Qui die una cuncta luſtrat; maior ergo his conditor.
Corpus ob foecunditatem Scriba terram nuncupat,
Porro mentem ob eminentem Virginis caelum indolem,
Quòd perinde ac illud aſtris, haec micet virtutibus.
Tale ſe caelum ſupremus dixit orbis artifex,
Talem humum replere totam glorioſo numine.
Caelum, ait, ſerenũ, & omnẽ terram ego vnus compleo.
Hanc humum quo pacto habere nos queamus edocet
Nos propheta, quae beatos poſsidenteis efficit,
Diuiteſq; opum ſacrarum, compoteſq; gloriae.
Quiſquis, inquit, mitis, atque comis haeres effici
Huberis terrae ualebit, longè ab hac excluditur,
Gens ſuperba, & arroganti quae tumeſcit ſpiritu.
Haec humus, quam quiſq; noſtrum greſsibus perambulat,
Noſq; paſcit, mortuorum terra & eſt, & dicitur,

At

At beata Virgo terra dicitur uiuentium.
Quin & haec deſerta terra dicitur, terra inuia,
Terra, vbi natus ſupremo Patre Rex adparuit,
Patris ut uirtutem apertè, gloriamq; oſtenderet.
Sed quid eſt more unicornis quòd canit uates Deum
Sanctuarium locaſſe fixa humo per ſaecula?
Hunc ferum negant ſodalem poſſe quemquam perpeti
Proprium cubile inire, contubernalem ferunt
Nullum habere uelle, ſeorſum ſed cubare perpetim.
Quod Patris feciſſe conſtat vnicum gnatum Dei.
Nam ſibi ſoli ſacellum uirginale floridum
Condidit, commune habere non tulit cum caeteris,
Sicuti decebat illum ſingularem Principem.
Quin ſolet barrum ferire cornu acuto, & ſternere
Monocerotis uis ferocis, ſic nefandum Daemona
Virginis fixit propago corporali ſpiculo.
Ceu lacus cornu ſalubri uirulentos temperat,
Ne queant ulli nocere; ſic ſaluber filius
Tinctus ipſe expurgat undas, vt ſaluti ſint ſuis.
Hunc ferunt capi ſolere ſolo amore uirginis,
Illius ſinu cubantem; ſic Deus puriſsumae
Virginis lepore captus tradidit ſeſe hoſtibus,
Sed ſolo terrae relicto, quo ſuum cubiculum,
Fixit acer vnicornis, caeli ad altitudinem
Virginalis praedicandam tranſeamus ocyus.

DE CAELI NOMINE DEI GENITRICI attributo. Pſal. 102. Dominus in caelo parauit ſedem ſuam.

NEC putes ſolum eſſe caelum, quod ſolet vertigine
Vertier circum perenni, caelum & ipſa dicitur,
Caelitum quae fudit aluo Virgo Regem caelibe.
Vnde ait pulſator ille nobilis pſalterij,
Qui ſua de gente norat tantum oriri filium
Sub figura Solis, ille geſtiet velut gigas
Arduam viam vorare egreſſus arce ex aetheris,
Tum ſuum pulcrum ſedile condet in caelo Deus,
Atque regnum extendet orbis terrae in oras vltimas.
Id quoque adteſtatur ipſe, tale qui caelum incolit,
Caelum, ait, praeclara ſedes eſt meae altae gloriae,
At meis ſcabellum amoena terra plantis ſubſidet.
Quam Deus terram ſuum inquit eſſe ſuppedaneum,
Ipſa erat corpus Mariae florulentum Virginis,
Quod opifex caeli ſubiuit, vt ſuum inde adſumeret.
Tale item carmen propheta, & nobilis pſaltes canit.
Hoc ſuper ſacro ſcabili. Quiſque adorabit locum,
Quo Dei pedes ſtetere fronte ſupplex cernua.
Quin quoque ipſa tota tellus ſancta Virgo dicitur,
Arduumque tota caelum, ſpiritus videlicet
Ipſius ſanctæ parentis, atque corpus candidum.
Huius exemplar fideli Patriarchae maxumo,
Cuius ipſa è ſtirpe Virgo floritura mox erat,
Obtulit Deus videndum, quando dixit erige
Lumina, & caelum intuere, nempe celſam Virginem;
Intuere caelum, & eius ſupputato, ſi potes,

Aſtra,

Aſtra, ideſt virtutum acervum, dapſileſque gratias.
Tale caelum doctè & alter pangit auctor nobilis.
Forma, ait, caeli ſereni conſtat aſtrorum globis,
Syderumque claritate, ſcilicet praenobilis
Virginis decor refulget plurimis virtutibus,
Quae velut caelata in eius ſigna fulgent pectore,
Atque conluſtrant profundam ſaeculi caliginem.
Nam licet terras teneret, ſubque Sole degeret,
Nil tamen terrenum amabat, nil ſitibat fluxile,
Sed Deo placere tota ardebat vni dedita.
Hocce erat caelum illud ardens, atque tellus fertilis,
Quae propheta cantat eſſe dedicata numini.
O Deus tuum eſſe caelum dico, humumque floridam.
Vnico pater parauit tale anaclinterium.
Terram, ait, ſemel ciebo, pictum, & aſtris aethera,
Moxque aget deſyderatus ſe ille cunctis gentibus.
Haec duo illas eſſe opinor ianuas, quas belliger
Barbito dulci celebrat Rex retexeris, quae pius
Fecerat Deus benignè nationi incredulae.
Aetheris recluſit alti ianuas, inquit, Deus,
Et pluit caeleſte nectar, quo potis veſci adfatim
Gens per aequor vecta rubrum pane caeli praebito.
Quippe erat ſublimis aether ſancta cunctis ſanctior,
Ianuae fuere apertae pectus, & venter ſimul,
Pectus excepit fidele verba, venter filium.
Nam Pater caeleſtis illum de ſupernis ſedibus
Dulce manna miſit orbi, ferculumque caelitum,
Vt profuſus ventre caſto vita ſit mortalium.
Ergo ſanctae humanitati virginale praebuit
Corpus, at diuinitati mens cubile regium,
Mens nobilis rigata ſemper gratiae fulgoribus;
Vnde ait, cui lucta nomen indidit vates ſacer,
In ſua Sol manſione, Lunaque vnà conſtitit,
Scilicet Deuſque, homoque ſacroſancta in Virgine.
Hoc item de caelo & illud, deque terra ait Deus.

Caelum

Caelum ego impleo ſerenum, & fertilem terram ſimul.
Scilicet animam Mariae, & corpus integerrimũ.
Hic caelum prius recenſet quàm ſolum terrae Deus.
Quòd prius puella ſancta mente concepit Deum,
Per fidem, ſanctũq; amorẽ, uentre quàm corpus Dei.
Sed polo claram ſereno conferamus Virginem,
Atq; eam verum eſſe caelum comprobemus indidem.
Hiſceq; hymnum uirginalem proferamus ſymbolis.
Perpetim natura caeli permeat contra citos
Syderum curſus uagorum, ſic Mariae intentio
Semper eſt aduorſa ſectis, atque prauis dogmatis.
Ac licet caeli rotetur ſemper ingens impetus,
Haud tamen fatiſcit umquam, ſic Mariae alacritas
Torpuit numquam, tenorem ſed ſuum uſq; retinuit.
Quippe & ipſa more caeli numquam ijt retrograda
Diua, ſed prorſum meauit ardua uia adpetens
Omnium uirtutum ad arcem peruenire gnauiter.
Orbis eſt caeli rotundus angulis prorſus carens,
Sic Maria aeternitatem concupiſſe noſcitur,
Simpliceſq; amaſſe menteis, reſpuiſſe duplices.
Caelum item immenſum probatur eſſe, Diuae at caritas,
Atq; maieſtas pateſcit axe caeli immenſior,
Nemo vt iſe abſcondat eius à calore uiuido.
Caelum vti ſemper quietum'ſt, inq; perturbabile;
Sic nec ulla virginalem turba pacem polluit,
Quae fuit uera arca Noe per quietem pectoris,
Caelitus deſcendit imber, atq; ros, terrae aridae
Qui riget ſolum, Mariae ſcrinijs è ditibus
Huber ad nos gratiarum manat adfluentia.
Inde aquaeductus uetuſtis dictitata à patribus,
Dicta collum, quòd per ipſam myſticum in corpus meat
Multiformis fons bonorum, multiplexq; copia.
Manſio caelum angelorum, ſic Maria manſio
Omnium uirtutum earum, quas habent ipſi angeli,
Quas Apoſtolus recenſet Gallograecis ſcriptitans.

Ceu

Ceu procul ſe ſede ab ima celſus adtollit polus
Rebus ab noſtris remotus, Virgo ſic his vilibus
Sancta curis expedita prominebat in Deum.
Lympidum caelum ſuapte luce ſemper fulgurat,
Nube vt innolui putetur, noctéve obſcura obtegi,
Sic ſerena Virgo ſemper, atque clara incanduit.
Nam licet pareret extra fuſca volgo ignobili,
Quòd putarent imminutam, nilque habere inſignius
Caeteris, carere pulcra virginali zonula,
Attamen cunctis puellis vna erat formoſior.
Pondus alui nil ademit de pudoris floſculo
Virgini, magis ſed illum pulcriorem reddidit.
Quin videri obſcura quibat, tela quòd gentilium
Scinderent linguarum, & acres integram calumniae,
Atque digna indigna multa perferebat immerens.
Quòd parens illius eſſet, quoi volebant peſſumè,
Sanguinem cuius ſitibant, agni vt immanes lupi,
Talium perpeſſiones denigrabant Virginem.
Et proinde aiebat almae filiae Hieruſalem
Cenſeor quidem eſſe nigra, decolorque adpareo,
Re tamen formoſa vera, ſumque tota amabilis.
Ne nigrorem iſtunc putetis eſſe natiuum mihi,
Nam ferus me Solis acris decolorauit vapos,
Quique me vexant maligni filij matris meae.
Hiſce dinexandam acerbis perſecutionibus
Praemonebat ſub figura myſtici viror rubi
Conflagraſſe viſi, & ignis non peruſti incendio.
Namque vis haud vlla quiuit Virginem percellere,
Impetus nec vllus ardens recto abegit tramite.
Verum omiſſis hiſce rebus, proſequamur caetera.
Celſitas caeli procellas, & fragoſa fulmina,
Turbineſque excedit atros, ſic modeſtae virginis
Nulla mentem inceſſit ira, nulla perturbatio.
Id rotam Solis coruſci portat, orbis lampada,
Geſtat alma Virgo Solem mentium praefulgidum,

Quem iubar vates vocarunt aequitatis aureae.
Ac velut caelum capeſſit orbis amplam machinam;
Sic ſinu Maria caſto cepit illum, quem nequit
Continere vaſtus orbis, nec quidem caeli ambitus.
Gyrum ego immenſum patentis caeli, ait, circumdedi
Sola, Chriſtum nempe caelum continentem, & omnia
Ventre obiui virgo nulli copulata coniugi.
Ipſa portat caritatis porro lumen ſplendidae,
Lumen almum caritatis, noſtra quo praecordia
Luminat, facitque dulci flamma amoris feruere.
Ceu polum docti creare cuncta luminaribus
Aſtricis terrae in receſſus vim ſuam imprimentibus
Autumãt, frugeſque, & herbas, & metalla, et caetera.
Sic opes, cultuſque varios ſpiritales Virginis
Aeſtumant virtute myſtae pullulare eccleſiae,
Queis foret priuata, tali ſi careret praeſide.
Nec queam tacere amici quid Patris ſummi typum
Exprimens inuictus Heros filij cognominis
Geſſerit, quonamve caelum hoc pinxerit nobis ſtylo.
Ille forte dimicabat cum ſuis cohortibus
Signifer terroris expers contra atroces principes,
Qui Dei gentem putabant poſſe ſanctam exſcindere.
At verens ne clara deſit lux diei praelio,
Imperat Soli citato, medio caelo vt ſiſteret,
Donicum profligat omneis perduelleis funditus.
Tum viri dicto citus Sol imperantis paruit,
Conſtititque caeli in orbe fixus, atque immobilis,
Sic tulit clarum trophaeum diſſipatis hoſtibus.
Dux, vti dixi ante, victor forma erat magni Dei,
Is gerebat bellum acerbum cum proteruis Regibus,
Quando Mors regnabat atra, noxa dira, & Daemones.
Tum volens Pater benignus turbam amaram ſternere,
Quae ſuam gentem obſidebat, opprimebatque acriter,
Atque dira peſte cunctos liberare perditos,
Praecipit ſe Soli oborto, fixus vt ſtet aethere,

In puella nempe ſancta, quae ſuis virtutibus
Dicier meretur aether, atque caelum lucidum.
Sicque factum vt imperatum ſt, caeſa turba eſt impia,
Quippe Rex armatus illic noſter armis bellicis,
Nempe ſancta humanitate, fregit infeſtam manum.
Ergo virgo ſancta noſtrum, maxumum armauit Ducem,
Quom dedit geſtamen aptum ſacroſancti corporis, (lis.
Vnde & hanc Moſae indicabat virga Hebraei Praeſu-
Nam velut virgae efficacis ille fretus munere
Peruicacium magorum diruit molimina,
Terruit Regem ſuperbum, terruit ſatellites,
Atque poſt diros fragores fulminum, poſt grandinem,
Poſt tenebricos nigrores, poſt cruoris flumina,
Fluctibus merſit phalangas impias tumentibus:
Hiſque merſis ſub profundis fluctibus rubri aequoris,
Sordidis victor cohortes liberas ergaſtulis
In Palaeſtinae feracis arua laeta tranſtulit.
Sicque noſter Imperator virginali tegmine,
Ceu flagranti ſcuto amictus, Daemonum tyrannida,
Atque Mortis fregit atrae, vimque peccati improbã.
Ac ſuos iugo ſolutos ſeruitutis horridae,
Flebilis vitae vadatis turbulentis caſibus,
In beata regna laetos incolas tandem intulit.
Ac velut turmis proteruis tum freto rubro obrutis,
Principis ſoror Maria cum puellarum choro
Dexteram Dei potentem praecinebat vindicis:
Sic quoque intruſis Auerno turbidis tumultibus
Hoſtium, trophaea clara Patris, atque Filij
Virgo ſancta dulciori perſonauit tympano.
Quale carmen ipſa promit ore Diua candido,
Propriae virtutis altum ſpecimen edidit Deus,
Nam truces forti cateruas diſſipauit brachio.
Exſuit regno potenteis, ac ſuperbis ſedibus,
Infimoſque his conlocauit corde miteis ſupplici,
Et bonis cunctis repleuit, diuites exhauriens.

Caeterum ne iſtuc refellas, friuolumve exiſtumes,
Scilicet virgae efficaci comparari Virginem,
Ipſius ſponſi fidelem conde vocem in pectore.
Forti equae meae in quadrigas, copiaſque Aegyptias
Obrutas cum peruicaci Rege in vndas aequoris,
Te parem te dixi Amica, ſponſa noſtraque vnica.
Hic equam vocauit illam virgulam, qua ſtrenuus
Tot patrauit mira Moſes, quòd foret vis illius,
Haud ſecus quàm militaris vis equus fortis viri ſt.
Virga porrò illa innuebat laureatae Virginis
Indolem, percuſſit aereis qua Deus duces Moab,
Sicuti vetuſtus Augur ante multo dixerat.
Hinc Dauid virgam, inquit, alti roboris Pater tui
De Syon mittet decora. tu meum vero genus
Impera hoſtibus proteruis, obtere aduorſarios.
Quippe quos gnatus valenti ſternit altus brachio,
Hos & ipſa virga caedit, deijcitque fortiter,
Ac ſibi ſubdit rebelleis dia mater Satrapas.
Nec nouum debet videri, nec Deo contrarium,
Virgula quòd virginali tot patrarit ardua,
Totque mira per tenellam, flexilemque plantulam.
Nam ſolet per imbecilla magna moliri Deus,
Quo magis ſuumque robur pandat, & prudentiam;
Et leui ſe poſſe cuncta factitare momine.
Ergo Virgo ſancta noſtro ſubminiſtrauit Duci
Arma, quis aduorſa victor ſubiugaret agmina,
Ac ſibi regnum pararet diſſipatis hoſtibus.
Quare & hanc matrem beatam pollicebatur fore
Lucidae nubis columna, qua Deus gentem ſuam
Teſqua per deſerta vexit diuitem in prouinciam.
Nam ſimul ſoluit miſellos anxijs ergaſtulis,
Haud ſtatim dedit potiri ſedibus felicibus,
Sed quaterdenos per annos vallium per confraga,
Montiumque inhoſpitaleis duxit hos crepidines,
Ceu capras arguta paſtor perſonante fiſtula,

Vt fidem exploraret omnis, an ſe amaret, agminis.
Et quia immortale numen non erat mortalium
Pupulis fas contueri nudum, & abſque vmbraculo,
Candida ſe nube texit, ſeque monſtrabat ſuis.
Hac eadem nube ſaeptus alloquebatur virum,
Quem ſuae genti magiſtrum, principemque dixerat,
Et ſacrae mandata legis digerebat indidem.
Quin & hoc tandem amictu Praetor almus copijs
Ipſe praeibat, & laborem leniebat aſperum,
Hoſtiumque proterebat inſolentem audaciam.
Nubis haec columna, priſca quom forent noſtri typi,
Indolem dabat Mariae, quae Dno noſtra inclyto
Addidit velamen apti corporis ſpectabile;
Haec enim Virgo ſuperno ſola patri idonea,
Sola digna viſa gnatum quoi ſuum committeret
Vnicum, noſtri induendum corporis velamine.
Id fore indicarat ante per ſuum vatem Pater,
Solem, ait, velabo nube luculenta flammeum,
Scilicet diuinitatem humanitatis nubilo.
Tale quid pſaltes ſonanti concinebat barbito.
Ille ſummus Imperator, atque Rector caelitum,
Qui ſolet caliginoſo conſidere in abdito,
Qualis arboris viator laſſulus ſub tegmine
Arido recumbit aeſtu, quom canis torret ſata,
Omnium potens ſub vmbra florida morabitur.
Hoc latens caeleſtis Heros inuolucro nobili,
Condito pacto nouelli foederis, ſuos greges
Saeculi cura expeditos ducit in caeli domum.
Namque iter caeleſte nobis Imperator vnicus
Corporali nube cinctus munijt peſſumdatis
Hoſtibus, qui nos ſolebant impediſſe immaniter.
Ipſe erat, quem nube amictum vidit olim Apoſtolus
De ſuprema parte caeli deuolantem Nuncium,
Et loco ſerti gerentem vertice irin daedalam.
Huius adſpectus micabat Solis inſtar fulgidi,

Et pedes habebat ambos, ceu columnam flammeam,
Et ferebat paruum apertum dextera librum manu.
Hic item Diuam parentem ſub figura candidae
Vidit idem nubis, atque ſplendidam prolem ſimul
Hanc ſuper nubem ſedentem, ſicut ipſe praedicat.
Tunc ego ſpectabam, & ecce clara nubes panditur,
Et ſuper nubem ſedebat os virile praeferens,
Fronte habens auri coronam, tum manu falcem aeneã.
Sed caue putes tenebris, quòd cluet nubes, nigris
Virginem obſitam, vel eſſe debilem, atque euanidam,
Sicuti nubes, inanem quae volant per aera.
Nam Dei ſufferta tota luce dia fulgurat,
Sicut & praeclara nubes, forma quae praeceſſerat
Iſtius, flagrabat igne tota caeli flammeo.
Quae quidem & ſpeciem columnae praeferebat, vt ſcias
Virginem factam eſſe mundi columen, atque eccleſiae,
Quam ſuo fauore fulcit, & rogatu ſedulo.
Quiſquis ergo mentis atris nubilis craſſeſcere,
Siue ſe nutare ſentit, ad columnam protinus
Currat hanc, ſi ſtare firmus volt, & exſplendeſcere.
Si cupit ſquallenti ab orbe peruenire ad caelitum
Regna tutus, ſpectet iſtanc vſque claram Virginem,
Sicut & nubis columnam priſca pubes Iſrael.
Haud enim de plebe ſancta duxerim illum exiſtere,
Qui Ducem non hanc ſequatur, ſicuti nec de Iſrael
Gente, qui ductum columnae negligebat inſequi.

DE SOLIS NOMINE SANCTAE VIRgini attributo. Pſal. 18. In Sole poſuit tabernaculum ſuum.

NIL viget, ceu dixi, in orbe, nilque in orbe aetheris,
Quod quidem ſit magnum, & amplum,
ſitque pulcrum, ac ſplendidum,
Vnde nō denominari Virgo poſſit regia.
Quare & hanc inſigne Solis ferre nomen credimus,
Quòd micet quoque ipſa facta luminare fulgidum
Solis inſtar, immò claro Sole luculentius.
Cordium noctem repellit, & rigorem pectorum
Saepe mollit duriorum, caeram vt ardor igneus,
Interim ipſa algoris expers, & nigrae caliginis.
Quin facit quoque are fluxum putidae lubidinis,
At que vbi tantum ſolebat luma creſcere hiſpida,
Lilium candeſcit illic, purpurat vaccinium.
Sol quidem nitet coruſcus ſemper, & flagrat ſimul,
Sed magis Sol virginalis puritate lympida
Fulgurat, magiſque feruet caritatis lampade.
Ignifer Sol inter errat ſex vagas ſemper faces,
Treis ſupra ſe, treiſque ſe infra; ſe ſupra Virgo Deum
Trinum habet ſolum, ſed infra quidquid exſtat caelitū.
Cuncta captant ſigna lumen luce de Solis ſuum;
Sic chori celſi renident de nitore Virginis,
Quam Deus volt eſſe fontem candicantis luminis.
Nam velut Solis recenti mane concepta face,
Enitent lapſae per herbam roris vdae guttulae;
Sic Herae fulgore creſcit caelitum ſacrum iubar.
Solis vt ſe emergit alto candor ardens aequore,
Sydera obruit coruſca, ſic Mariae gloria
Praenitet caeli coronis omnibus conſpectior.

Sol vti nil diminutus proprio de corpore
Igneum iubar remittit, ſic Mariae integritas
Vnicum nil laeſa fudit ventre puro filium.
Syderum Sol nuncupatur Rex, Maria dicitur
Virginum potens, nitore ceu ſuo Sol cernitur,
Sic decus matris relucet in ſua prole inclyta.
Quippe quanto maior exſtat gnatus, & pollentior,
Tanto & eius ſancta habetur mater excellentior,
Noſciturque anteire cunctis ampliori gloria.
Sponſa quando electa dicta'ſt nuptiali in cantico
Solis inſtar, dictat ipſam quinque priuilegijs
Sol quibus pollet, decenter virginem inſignirier.
Sol nitet fulgore miro, ſed magis virgo aurea
Enitet miraculorum luce fulgentiſſuma,
Et nitebit vſque in aeui metam vbique gentium.
Quamdiu Maria in iſtoc ſaeculo cum corpore
Exſtitit, Sol virginalis delitebat nubilo,
Nunc remota nube, claret fulguranti lumine.
Quom Dei quoddam ſit inſtar Sol, & idem luminet
Vniuerſum ſolus orbem ſplendido vibramine,
Quomque nil ſine ipſo oriri poſſit vſquam viuidum,
Hac item de Virgine alma quiſque debet credere,
Scilicet referre magnum conditorem expreſſius,
Perque gnatum ferre lucem, ferre vitam gratiae.
Octies tellure tota corpus eſſe di ctitant
Grandius Solis, Maria ſic quoque octo dotibus
Praeſtitit cunctis beatis, qui fuerunt, quique erunt.
Vna erat quod virginale prima vouit lilium,
Deinde quod nullius eſſe cenſuit ſemet preti,
Tum quod incorrupta foetum Virgo concepit ſuum,
Mox ſua ſuſcepto in aluo quod miniſtrauit Deo.
Adde quod doloris expers filium ſuum edidit,
Quodque partus ſingularis matris huius exſtitit.
Adde ad haec, quod ſuſcitata fulget almo in corpore,
Cumque gnato regnet olli conlocata proxuma

Ordi-

Ordines tranſgreſſa cunctos, & choros caeleſtium.
Pagina in ſacra exaratur Virginis ſacrum decus,
Sub figura Solis huius, mane oriri qui ſolet,
Et ſuo ortu luſtrat orbis vniuerſam machinam.
Nam ſuo beata in ortu comparatur ortui
Virgo Solis luculento propter innocentiam,
Atque ſummae puritatis eminentem gloriam.
Quin ibidem dictitatur vaſculum admirabile
Fulgurans nouo nitore continentiam ob ſuam,
Pignoriſque ſingularis, nectariſque caelitum,
Filij ſummi parentis, ventre quem circumdedit,
Quem ſinu nec vaſta tellus, nec patens caelum capit.
Addiditque hunc eſſe Solem (nempe ſanctam Virginē)
Architecti opus ſupremi ſcriptor ille nobilis,
Quòd ſit ipſa tanto honore condita, & praeſtantia,
Nil vt exſtet in creatis rebus olli aequabile.
Nam velut ſolare corpus vniuerſis praenitet.
Rebus ollis, quas videmus, ſic nitenti Virgini
Nullum opus par inuenitur conditum manu Dei.
Sic enim ſcriptum reliquit in ſacro ille codice,
Sol in adſpectu coruſco, nuncians in exitu
Vas honoris eſſe miri, grande opus magni Dei.
Arguunt quae verba ſummo mox fuiſſe Virginem
Praeditam nitore ab ortu, qui cluet modo exitus,
Sacrum ad vſum deputatam, & conditam manu Dei.
Quippe primum exortus ardens ſyderis probat decus,
Innuit vaſis ſecundum nomen admirabilis,
Tertium fert Solis huius pulcritudo, & dignitas.
Vaſe in hoc ſponſus decorus iunctus eſt ſponſae ſuae,
Hic ſuum fauum comedit, cum liquore melleo,
Et ſuo cum lacte vinum candido hauſit optumum.
Namque lac inebriauit dulce ſponſum amabilem
Virginali ab hubere hauſtum, & temperauit priſtinam
Illius ſeueritatem, qua ſolebat plectere.
Sicuti delectat ardens intuentum lumina

Sol ſuo ſplendore dulci, ſic Maria caelites
Proprio lepore paſcit, atque laetos efficit.
Nulla quom ſit corporalis Sole res conſpectior
Nec ſit vlla vtilior vſquam, nulla ſit praeclarior,
Quippe eo lucente bebeſcunt cuncta luminaria.
Hoc item de Matre magna quiſque debet credere,
Si genus mortale ſpectet, ordineſque caelitum,
Qui Mariae comparati lumen abdunt proprium.
Tolle Solem mundi ocellum, protinus cuncta occupat
Horridum chaos vetuſtum, ſic fidelis, lampade
Caſſa ſi foret Mariae, concio ſqualeſceret.
Tale quid ſcriptum inuenitur in ſacris oraculis.
Ceu iubar ſolare obortum mundi amoenat climata,
Sic decus matronae honeſtae propriam exornat domũ.
Vis nequit Solis coruſci fructibus marcentibus
Reddere amiſſum vigorem, ſancta ſed virgo poteſt
Gratiam ſarcire gnato dante lapſam in mentibus.
Hic nigris concedit vdae noctis vmbris occidens,
Vtpote inluſtrare totam qui nequit terram ſimul,
Sed chaos condenſum opacat ſemper oram maxumam.
Virgo & ipſum vincit Orcum, regna teſſit orcia,
Dum penetrat ardifoeta caeca corda lampade,
Et diem reducit almum lurida in praecordia.
Saepe Soli denſa nubes, lunave oppoſta obficit,
Et iubar confundit eius, ſed nitorem Virginis
Nulla labes laeſit vmquam, nulla perturbatio.
Sed quid indicat globoſo Solis orbis circulo?
Virginem expetiſſe clamat ſemper immenſum Deum,
Lucidum ſpectaſſe caelum, & res carenteis termino.
Hoc nitenti in Sole, venit quom tenebras pellere,
Et nigrae mortis ſatores, condidiſſe creditur
Caelitumque conlocaſſe Dux ſuum tentorium,
Vnde poſt exiuit ipſe ſplendidus Rex gloriae,
Ceu ſolet nouus maritus florido è cubiculo,
Ad fugandum principatus orbis huius impios.

DE LVNAE NOMINE SANCTAE VIRgini attributo. Cant. 6. Quae eſt iſta quae progreditur pulcra, vt luna, &c.

QVOM ſacro de Sole dictum ſit ſatis, iam candida
Ponè Solē conſequatur luna, quae cluet ſoror
Ipſius Solis, geritq; Matris almae imaginem.
Haec enim'ſt quae nocte lucet luna noctem illuminans,
Quaeque nigrae noctis vmbras ore laeto diſcutit,
Vt viator nocte poſſit rectà iter pertendere.
Noſtram Heram caeli cohortes quom viderent inclytam
Culmen in caeleſte ſummo cum decore adſcendere
Clamitabant cum ſtupore ſciſcitantes inuicem.
Quae nam ea'ſt, quam conſpicamur caeli in arcem tendere,
Sponſa, tamquā aurora ſurgens mane, pulcra vt cādida
Luna, tamquam Sol coruſcus, omnium electiſſuma?
Ergo lunae comparari conſtat almam Virginem
Non ſine ratione dotes propter eius nobiles,
Queis videtur conuenire cum Dei Matre inclyta.
Luna lucem mutuatur de globo Solis ſuam,
Sic Parens captat nitorem, propriamque gloriam
De ſui ſplendore nati, deque prolis numine.
Nam velut pignus beatum de ſuae ſubſtantia
Sancta Matris membra ſumpſit, ſic Deū dum concipit,
Illius diuinitatis fit quoque ipſa particeps.
Hocce amatus ille Myſtes innuit myſterium,
Hic vbi alto conſpicatur Angelum deſcendere
Aethere, atque inluminari terram ab eius gloria.
Angelum labentem ab arce caeli in orbis infima,
Conſili magni fuiſſe nuncium CHRISTVM *accipe,*

Porrò terram illuminatam tu Mariam intellige.
Doćto & illud ore vates prompſit hac de Virgine.
Illius thronus manebit Solis inſtar perpetim,
Ac velut perfećta luna, teſtis in caelo Deus.
Dicitur perfećta luna propter excellentiam.
Caeteris enim beatis adtributa'ſt portio,
Virgini ſe infudit omnis plenitudo gratiae.
Luna quom cunćta vna vincat aſtra pulcritudine,
Caeteroſque obfuſcet ignis aetheris ſerenior,
Et feratur virga Ieſſe pulcrà, vt ipſa Cynthia,
Clamitat naturae vtrique Virginem antecedere,
Angelis dico coruſcis, atque morti obnoxijs,
Gratiaeque immenſitate, & ſanćtitatis fulgure.
Nam licet ſudum per omne caeterae reluceant,
Et micent ſtellae nitentes, luna magnitudine,
Et nitore excedit omnis, ſicut ipſa caelites,
Luna praefert nocte cunti caeſpites per ſcrupeos,
Aſperaſque per ſalebras, lumen & claram facem,
Deuius ne longè aberret, inque praeceps corruat,
Sic docet vitare Virgo confragoſa criminum,
Quod ruinam fert ſaluti cumque noſtrae, & obficit,
Et viam commonſtrat illam, quam quoque ipſa triuerit.
Clara Phoebe quom nigrantis noctis vmbras liuidas
Temperet candore laeto, dićtat almam Virginem.
Cordibus tenebricoſis ferre lumen gratiae.
Quando Sol, qui Chriſtus audit, in tenebras verſus eſt
Per ſuam necem cruentam, luna tunc quoque haec pia
Per dolorem cordis acrem tota verſa in ſanguinem'ſt.
In noua luna propheta buccinare nos iubet,
In die ſollemnitatis, nam ſuo ortu gaudium
Inchoauit Virgo noſtrum, quae ſalutem protulit.
Dicitur Regina caeli luna, quòd nocte obſita
Nigricantibus tenebris, caetera inter ſydera
Occidente principatur Sole tali tempore.
Sic Dei benigna mater quando Chriſtus cuipiam.

Abdi-

Abditur culpa obſtruente,tum ſuam clementiam
Criminoſo pandit illi ſplendido cum lumine.
Monſtrat id ſitus micantis lunae, humo propinquius
Caeteris quae fulget aſtris adſita orbi terreo,
Et ſuâ terras iacentis luminat praeſentia.
Quippe adeſt parata ſemper ſubuenire ſontibus,
Deſtitutis Sole vero (nempe dulci filio)
Promptius cunctis benigna fert opem caeleſtibus.
Proprium lumen receptat luna de fonte huberi
Solis,& reflectit ad nos,ſic receptam gratiam
A Deo retorquet ad nos, Patre ſummo luminum.
In globo lunae triformis cernitur velut puer,
Cyaneuſve oriri ephebus quando plena viſitur,
Sic adulta quindecennis Virgo Chriſtum protulit.
Imperat tumultuoſo luna ponto menſtrua,
Et vagas exercet vndas,ſic Maria inertia
Excitat ſaecla Imperatrix,nec ſinit torpeſcere.
Dicitur quoque eſſe mater luna roris algidi,
Aridoſque reficere agros,quos ferus torret calor,
Tale item munus Maria ſancta habere creditur,
Nam facit crebro virere rurſus,atque vueſcere
Gratia menteis vigenti,dira quas terreſtrium
Vſſerat cupido anhela rerum,& ardor aeſtuans.
Dicitur creata luna,vt praeſideret luridae
Nocti,& vmbras temperaret,ſic Maria'ſt edita
Vt ferat tenebricoſis lumen,atque ſontibus.
Luna ſemper Solis orbem ſpectat,& ſuum iubar
Haurit inde luminoſum,ſic Mariae intentio
Ad Deum adſpirauit ardens,totaque inde exſplenduit.
Luna quòd nocti decorem,fertque pulcritudinem,
Noctis eſſe ἄγαλμα fertur; ſic Maria ſaeculum
Excolit caliginoſum,& obſitum ignorantia.
Quin adhuc mortali in hocce conſtituta corpore,
Atque vitae obſcuritate plena fulſit lumine
Gratiae perfecta luna dicta priſcis patribus.

Nocti-

Noctiluca aduelat ignem Solis obtentu ſuo,
Ipſiuſque obſcurat orbem, ſic Maria lucidam
Operuit diuinitatem corporali tegmine.
Syderum choris coruſcis fulua Phoebe cingitur,
Ac velut Regina obitur, ſic ſupremi Principis
Regiae Matri obſequuntur agmina immortalium.
Perpeti gaudere luna noſcitur ſilentio,
Et ſacra quiete paſci, ſic puella haec inclyta
Exſtitit tranquilla ſemper, inque perturbabilis.
Quom ferant quoque eſſe lunam qualitatis frigidae
Defluique humoris, vnum dat pudorem Virginis,
Alterum demiſſionem faſtui contrariam.
Falſum erat, quòd aeſtimarit poſſe lunam carmine
Deripi caelo vetuſtas, eſſe ſed verum probat
Quiſque votis poſſe, vt aſſit, deuocari Virginem.
Luna ſi creſcat, medullae opimiores oſſium,
Atque fiunt pleniores, noſtra ſic deuotio
Auctior fit luculentae Virginis conſortio.
Quare eam rogare quiſque debet, vt pectus ſuum
Repleat vigore ſancto, quo vigeſcat iugiter,
Indieſque augeſcat ille feruor, atque adfectio.

DE NOMINE AVRORAE SANCTAE Virgini attributo. Cant. 6. Quae eſt iſta quae progreditur quaſi Aurora conſurgens, &c.

HAEC item eſt Aurora dicta virgo ab illa ſcilicet,
Supparo quae mane Solem luteo compta inuehit,
Et modum ponit nigranti nocti, & vmbras terminat.
Nam ſimul coorta Ditis trudit antra in liuida
Purpuranti laeta vultu, quae tenebant omnia,
Horridae noctis tenebras, & diem laetum inchoat.
Sic Maria exorta noctis triplicis caliginem
Terminauit, dico legis inuolutae ambagibus,
Inchoans pacti nouelli lumen auſpicabile.
Editoque veritatis luculentae Antiſtite,
Alteras diſcuſſit vmbras noctis inlaetabilis,
Mentibuſque caecitatem diſpulit mortalium.
Tertiae demum ipſa abegit noctis infauſtum chaos,
Nempe culpae noxialis ſquallidam fuliginem,
Quae genus noſtrum occuparat Protoplaſti crimine.
Nam licet parens creatus lucido in meridie
Primus eſſet conditoris exprimens imaginem;
Attamen peccando clarum lumen illud perdidit.
Quando delenitus anguis ſponſione callidi
Reſcidit ſacrata iura, ſpirituque transfugae
Haeſit, abiecitque voltus dignitatem priſtini.
Nec modo infauſto miſellus deſtinauit funeri
Semet, ac malis tenebris, verum & omneis poſteros
Obruit funeſta clades illa, & inuiſum chaos.
Nec ferè eſt poſthac repertus quiſpiam, qui lurida
Diſſipata lumen almum cerneret caligine,

Sed lues, creſcente mundo, dira concreuit ſimul.
Donec obtentu nefaſto conglobata obſcuritas
Haec magis, magiſque gliſcens in dies vaſtum aëra
Atque terrae obſedit oras, turbulentaque aequora.
Haec inauſpicata erat nox, noxque deteſtabilis,
Qua genus noſtrum refractis proterebant beſtiae
Omnibus paſſim vagantes obuium repagulis.
Nec modum feciſſet vmquam peſtis ingraueſcere,
Obſito Matuta mundo ni noua illuceſceret,
Ac diem nouum referret tetra monſtra territans.
Qualiter bubonum heoi pulcer ardor ſyderis
Moenium minis ab altis mane primo exterminat
Spiculis vibrans coruſcis, omen auerſabile.
Nam Deum produxit orbi, qui tenebras orcias
Diſcutit, menteis ſerenat, damnat atros Daemonas,
Liberatque emancipator venditos ſub crimine.
Hoc quoque aurorae albicantis munus eſſe nouimus,
Pellat vt ſub antra nigra viſa nocturnas aueis,
Territetque obſcoena monſtra, quae tenebris geſtiunt.
Sic Maria abominandas orta pellit haereſes,
Impiasque factiones, atque commenta arguit,
Luſcioſoſque vrget hoſteis veritatis ſe abdere.
Quippe amat caecis latebris omnis obliteſcere
Improbus, luſtriſque gaudet, fumidiſque ganeis,
Qui malo errore implicatur, lumen odit candidum.
Haud ſecus quàm infeſta cunis paruolorum infantium
Strix nefaſta, triſteve omen noctuarum informium,
Quaeque ſolo inuiſa ſtridet bubo ſidens culmine.
Nam ſuis difflauit auris mortuorum numina
Aureis; delubra tractu culta longi temporis
Diruit, ritus reuellit, ac profanas naenias.
Virgine adueniante clara, coepit euaneſcere
Quae dubijs ludebat ante furua gens ambagibus,
Perdidit Dodona ſorteis, atque Pytho delphica.
Peſſum abijt ſiſtrata innix, atque latrator canis,

Et ſuum fanum reliquit pulſus Ammon corniger
Nec Themis reſedit vltra inceſta in oris Phocidos.
Obſoleuit Branchidarum vanitas Apollinis,
Proprioque exceſſit antro tetricus Trophonius,
Ardalus Troezene fugit, & locris Proſerpina.
Fugit & Latona Bruto ciuitate Aegyptia,
Territus ſede emigrauit Pergamena Aſclepius,
Et ſuum Iſmenon profanus liquit augur Teneros.
Quin magos exterminauit, Perſicoſque aruſpices,
Orphei portenta dira, Zoroaſtrique orcia
Sacra, quis excire manis, atque ſenſus vertere.
Hanc fugam cernebat ille praepetem, qui dixerat,
Sub figura furis atri, callidique adulteri,
Et viri caede impiati. Per tenebras noctium
Suffodiunt lares domorum, mentium videlicet
Subruunt noſtrarum opima templa atroces Daemones,
Diripiunt, vexant, profanant nocte in ignorantiae.
Sed rubens aurora mane ſi repente illuxerit,
Hànc putantes mortis vmbram deliteſcunt protinus,
Expauent inquam Mariae fulgidam praeſentiam.
Qui genus mortale ſectas diſſecare in plurimas,
Et duces ſeſe eſſe vitae iactitare ſueuerant,
Hos ſimul confudit almo veritatis lumine
Edito praeclara ademptis Virgo ſectatoribus,
Edito Sole aequitatis, quem prophetae praedicant:
Vnde centum aureis coronis promeretur cingier.
Hocce erat vetuſtus augur quod profatur inquiens
Emicabit virga quaedam praepotens ex Iſrael,
Quae duces Moab refringet, diruetque funditus.
Quidquid olim concioni recta ſentientium
Inferebat labem abegit peſſumorum dogmatum,
Suſtulit commenta falſa cum ſuis auctoribus.
Dic vbi tua improbe Ari factio execrabilis?
Et tua Eutyches profane perduellis Virginis?
Quo Manes, Neſtorve abiuit, Marcion cum caeteris?

In dies porrò ipſa ſectas pullulantis arguit
Impias, damnatque magnis editis miraculis,
Ad ſacroſque oueis reuerti deuias monet greges.
Nam nihil praepollet olli, nil habetve antiquius,
Nil prius, quàm ſoſpitare perditos quamplurimos,
Et malis periclitantes è periclis tollere.
Vt nequit mortalis, Eos media ni ſeſe ingerat,
Ad diem adſpirare clarum, ſic homo nequam nequit
Ad Deum venire gnatum, ni parens interbitet.
Vt iubar ſolet colores, nigra quos ademerat,
Nox ſuos rebus referre, ſic Mariae munere,
Quae prius fuere manca ſunt redacta in integrum.
Protulit quippe ipſa Regem ſanctitatis principem,
Principem perfectionis, atque virtutum caput,
Qui Dei in nobis refecit decolorem imaginem.
Ac velut Matuta Sole nil hebeſcit edito,
Sed magis candeſcit aucta, ſic Maria filium
Splendidum connixa creuit puritatis lumine.
Nil enim pulcri pudoris foetus ille amabilis
Abſtulit de flore ſacro, ſed nitorem contulit
Virgini decentiorem, & auctiorem gratiam.
Hanc prius cernens caterua quàm ſata eſſet caelitum,
Quaeritabant cum ſtupore; quae nam ea eſt, quã lumine
In modum aurorae videmus pleniore progredi?
Nam videtur illa nocte caerula exoririer,
Atque ſenſim augere lucem, ſic Maria obnoxijs
Patribus prognata creuit ſanctitatis gloria.
Vt parens aurora roris, quo refecta germina
Areſacta Sole aleſcunt; ſic Maria filium
Edidit, vernare ſanctis qui facit nos moribus.
Floſculi per prata amoena ſe relaxant adfatim,
Et comas ſurgente laeto proferunt diluculo,
Nocte qui tota obſerati delitebant moeſtiter.
Edita ſic Virgine alma cum coruſco lumine,
Qui prius pij latebant conditi ſub nubila

Publici

Publici erroris patere quiſque coepit illico.
Diſiicit Matuta ſomnum dormientum è pupulis,
Et ſua excubare cunctos luce ſuadet aurea,
Indicans abiſſe noctem, non decere ſtertere.
Sic Maria clara oborta, torpor exceſſit vetus
Pectorum, coepere multi pulcra obire munia,
Et ſibi vitae manentis comparare commoda.
Hacce ſunt aurora abacta mentium crepuſcula,
Caecitas vetuſta ceſſit, ceſſit ignorantia,
Sicque vere aureſcit huius cunctus orbis munere.
Hanc lues tetra opperita'ſt, qua miſelli gignimur,
Sed nequijt contingere ipſam, ceu πολύτλας *dixerat*
Antea Heros, quem petiuit dirus hoſtis frangere.
Nox, ait, triſtis manebit candidum aurorae iubar,
Quae plagas luſtrabit orbis orta claro in lumine,
Nec videre illam valebit nox inauſpicabilis.
Hoc Patre alloquente natum nomen almum inclaruit,
Munera, inquit, liberalis omnibus fundes tuis
In tui die triumphi, ſubiugatis hoſtibus.
De nitore ſanctitatis dona fundes largiter:
Nam tuae floreſcet almus ros aduleſcentiae
Ventre ab aurorae nitentis, roſcidoque corpore.
Quid mage aurorae per aluum quit rubentis accipi,
Quidve per roris liquorem, quàm Mariae clauſula,
Atque conceptus pudicae virginis mirabilis?
Haec enim nobis beatum protulit Solis iubar,
Qui ſedenteis in nigrore mortis inuiſens ferae
Diſpulit tenebricoſis mentibus caliginem.
Hanc celebrat ille Princeps, creta huius ſanguine'ſt.
O Pater, tuus dies eſt, noxque mater ſyderum,
Candidam auroram creaſti, Solis orbemque igneum.
Sed mihi pandas propheta nox quid, & dies ſiet.
Nox quidem eſt parens diei, nempe Chriſti Principis.
Is dies, lucem perennem qui tulit mortalibus.
Dicta nox non quòd nigreſcat ſordibus parentium,

Sed quòd è tellure nata'ſt,ſicut & cunctum genus,
Et ſuis dulcem quietem conferat clientibus.
Quòd fuit tranquilla ſemper,atque ſolitaria,
Ac velut viuens fefellit mente Virgo humillima:
Cuncta quae noctis ſoporae conficit ſilentium.
Dicta rurſum nox,coruſca quòd beatorum agmina
Fecit in caelo exoriri,pignore edito vnico,
Haud ſecus quàm nox ſerena clara promit ſydera.
Sic nouum lumen retexit,ſic nouum Virgo diem,
Et noua aſtra viſa nondum,nempe Chriſtum Principẽ,
Et ſacros greges piorum, qui latebant antea.
Id quod ipſa confitetur praeſtitiſſe propalam.
Feci,ait,nouum emicare lumen alto in aethere,
Lumen indefectum,inardent quo polo ſtellae igneae.
Hinc tegi ſtellante peplo ſponſa ſacra inducitur,
Et caput cingi beatum ter quaterno ſydere,
Sicut & diſtincta fulget nox globis micantibus.
Dicta nox tandem quòd ipſi,ceu vapos Solis feri,
Candidum colorem ademit dura perſecutio,
Dura probra obiecta gnato,dura diuexatio.
Vnde ait,nolite quòd ſim,filiae Hieruſalem,
Fuſca,me conſyderare,quippe Solis feruidi
Decolorem fecit aeſtus,candidam natam prius.
Hac ſacra de nocte paſtor doctus ille pſallere
Neruias ciens acutas tale carmen edidit.
Nox tibi in modum diei plena fulget lumine.
Huic viro mundi architectus,quom foret carus ſibi,
Noctis huius, & diei dulce nomen protulit
Adſerens eius nepotes poſt eum duces fore.
Si pote,infit,foedus iſtuc irritum abrogarier,
Quod tuli nocti,ac diei,ne ſuo exſtent tempore,
Sic pote & pactum reſcindi,quod tuli Dauid meo.
Iam redire auroram ad ipſam fortis hortatur Iacob.
Is valenter nocte tota cum Deo luctatus eſt,
Quem videns durum eſſe vinci mane facto ſic ait.

Fortis

Fortis Heros iam relaxa me, vt queam diſcedere.
Iam roſans aurora ſurgit, igneumque ſubuehit
Orta Solem, iam ſinas me, quaeſo, caelum adſcendere.
Ille ad haec non te remittam, ni mihi dixis bene,
Antequam elapſus recedas prome fauſta mi omina,
Tum petas caelum licebit, & chorum caeleſtium.
Ille ad haec Iacob vocari deſines in poſterum,
Iam tuum nomen cluebit Iſrael, quòd nec Deo
Ceſſeris quidem, magis quàm praeualebis caeteris?
Quilibet luctamur vncti cum Deo, quom nitimur
Obtinere quid rogando oratione ſedula,
Atque iugi nocte in atra cladium prementium.
Sed videns auroram obortam, dico claram virginem,
(Quippe ea'ſt lux illa de qua per prophetam dicitur.
Clara lux eſt orta iuſto, & corde rectis gaudium.)
Is remittit nos ad ipſam flagitatum gratiam,
Ceu ſuas vices honoris ſaepe cauſa, & regia
Deferens matri relegat Rex obire munia,
Nec tamen debemus vmquam deprecando abſiſtere,
Ni quoque ipſum ſuadeamus ferre nobis inclytum
Iſrael nomen, queamus quo Deum ipſum cernere.
Id decus virtute partum delicat victoriae:
Nam Deus celebre nomen dat ſuis victoribus,
Quod duces ſibi arrogare quique fortes aſſolent.

DE LVCIS NOMINE SANCTAE VIRgini attributo. Pſal.96. Lux orta eſt iuſto & rectis corde laetitia.

PORRO quis clarae vocamen conuenire Virgini
Lucis almae denegaſſit, quae nihil caliginis
Senſit vmquam creta in aluo matris, aluove edita?
Haec enim eſt lux illa ſancta, quam propheta muſicus
Concinebat voce tali, lux iò pulcerrima
Orta Iuſto, & laeta rectis corde nata alacritas.
In ſuo ortu comparatur Virgo felix fulgidae
Luci ob eius dignitatis eminentem gloriam,
Quando nil Deo ſimilius luce pura creditur.
Quippe quae lux exſtet illa, quam creator optumus
De ſatu noſtro creauit, vt tenebras mentium,
Miſſa eidem nata ab ipſo luce, tetras pelleret.
Hac enim naſcente mundus coepit eluceſcere,
Exſuit turpis veterni pallidam rubiginem,
Induit nouum nitorem terra ſudans balſamum.
Te precor vero ò Maria lux mea, vt fonte huberi
De tuo in meum refundas cor nitorem amabilem,
Quo tibi queam nitenti lucidum hymnum pangere.
Te fore innuebat illa, quam Deus produxerat
Auream lucem prius quàm texta mundi poneret,
Vnde Sol concreuit ardens luminum fons omnium.
Debuit creationi fauſta recreatio
Rite reſpondiſſe priſcae, & ire per veſtigia
Illius, velut ſacrorum ratio poſcit myſtica.
Quid Deus molitor orbis dixit in primordio?
Fiat, inquit, lux ſerena, liuidam ferruginem

Quae

Quae repellat, ac nitorem fundat in vaſtum chaos.
Hoc item verbum imperauit reſtitutor optumus,
Quando fecit exoriri fulgidam puellulam,
Quae ſua exornaret orbem luculenta lampade.
Ceu bonus quondam architectus, quom ſtruit pulcrã domũ,
Prouidet de luce aprica, triſte ne tectum ſiet,
Sic Deus lucem parauit virginalem Eccleſiae.
Nec ſine inſtinctu putandum eſt, atque nutu prouido
Spiritus ſancti Mariam nuncupatam nomine,
Quae iubar ſonat marinum, ſiue ſydus aequoris.
Ac velut ſolare corpus luce de primaria
Creditur fulſiſſe cretum, ſic nitenti è Virgine
Inclutum Solem aequitatis Chriſtum obortũ credimus.
Quippe Sol de luce natus filium dabat Dei,
De puella naſciturum, quae ſua pulcra indole
Candidae lucis referret puritatem lympidam.
Additurque ibidem, vt illam viderit lucem Deus
Conditor bonam emicaſſe, quod quoque ipſi Virgini
Congruit dictum benignae, & vniuerſis vtili.
Vtilis fuit ruinis innouandis caelitum,
Qui per ipſam ſarciuntur, vtilis mortalibus
Peſte iniqua liberandis, atque acerbo funere.
Fert opem quoque ipſa iuſtis, fert miſellis ſontibus,
Dum quidem hos conuertit, atque copulat gnato ſuo,
At probos virtute adauget, ditat amplis gratijs.
Praeſto adeſt ſecunda nautis aura fluctuantibus, (munt,
Hoſq; agit portũ ad ſalutis, quos malae aerumnae pre-
Iis refert gratum leuamen, omnibuſque commoda'ſt.
Porro quod diuiſa ab vmbris ipſa fertur luridis,
Indicat ſecretam ab atris mox fuiſſe ſaeculi
Labibus, deuota ſummo quando deducta'ſt Deo.
Nam ſuam gnatam parentes obtulere trimulam,
Impigram Deo miniſtram, ſicuti ſpoponderant,
Gratius manu parato numini ſacrarium.
Hic tenebrae ſaeculares iure dicuntur viri,

Rebus

Rebus addicti caducis, atque fluxis ſaeculi,
His Deus lucem diremit, nempe diam Virginem,
Tum ferunt pupam tenellam quindecim templi gradus
Myſticos ſcandiſſe nixam nemini mortalium,
Quod dabat debere cunctos ordines ſupergredi.
Nam nouem claſſes feruntur eſſe diuum in aethere,
Angelos graio vocare quos ſuemus nomine,
Porro ſex ex orbe ſumptae, quas ſuper Diua eminet.
Sicque verum euenit illud, quod paroemiographus
Dixerat. Multae ſibi ante congregarunt ditias
Filiae, tu vero longè tranſiliſti caeteras.
Ergo diuino puella mancipata cultui
Bina luſtra manſitauit ſub penetrali ſacro,
Nubilem matura taedis donec aetatem attigit.
Sic Deo probante adulta Virgo ſponſo traditur
De tribu prognato eadem, ſcilicet quem virgula
Prodidit repente amicta fronde, & albis floſculis.
Sed ſcopum ad noſtrum feramur, dirigamus ſpicula
Mente miti prompta ad almam virginalem lampada,
Atque lucem conferamus corporalem myſticae.
Lux ſerenat denſa quaeque, pellit vmbras liuidas,
Sic Mariae luce fulua ceſſit ignorantia,
Ceſſit error orbe toto, pulcra luxit veritas.
Lux ſua natura amica ſe omnibus communicat,
Adfatim ſe blanda praebet; ſic Mariae comitas
Se exhibet bonis, maliſque ſubuenire geſtiens.
Cuncta moerent luce caſſa, cuncta ſquallent turpiter,
At renident luce tincta, ſic nihil laetabile,
Nilque amoenum virginali deſtitutum gratia.
Adſolent ſecura corda freta lucis munere
Effici pauore pulſo, ſic clientes candidae
Virginis fauore Diuae tuti vbique manſitant.
Lux facit ſtirpem ad creandam, & nutriendam corporũ,
Atque ad augendam creatam; ſic propagat in dies
Spiritalem virgo, alitque prolem, & auget lucida.

Sub ſerena luce apertae machinae inſidentium,
Et doli patent maligni. Diua pandit manium
Conſilia tenebrionum, pandit aſtus improbos.
Quare eam inuiſam latrones expaueſcunt inferi,
Quòd ſuas fraudes reuelans efficit ſaepe irritas,
Nec ſinit circumueniri turbam amicam, ac decipi.
Lux honorem rebus ollis, ac leporis gratiam,
Quas ſuper ſe fundit, addit, ſicque fulgor Virginis,
Quae vigent in orbe boneſtat, quaeq; ſummo in aethere.
Deme mundo lucem amoenam, quid niſi obſcurum chaos
Reſtat, & confuſa moles? tolle claram virginem
Pulcritudo moeret omnis, occidit cunctus lepos.
Quis tenere porro prima corpora inter caetera
Neſcit almae lucis auram? ſic Maria nobilis
Ante noſtrae genti honore cellit, & caeleſtium.
Lux licet contingat vſquam ſpurca rerum corpora,
Nil trahit contagis atrae, ſic Mariae ſanctitas
De profani facce volgi nil recepit ſordidum.
Nam velut per noctis vmbras luna lucet, nec tamen
Noctis vmbris inquinatur, ſic nec hilum ſaeculi
Hanc tenebrae polluere virginalem lampada.
Lux habet vitae calorem ſemper admixtum ſibi,
Quo fouet contacta cuncta, ſic amorem candidum
Virgo habet, quo mater omneis ceu ſuam prolẽ educat.
Omnia lucem concupiſcunt contueri, ac perfrui,
Quae valent viſu ſagaci, perſpicaces caelitum
Sic auent tui phalanges virginis ſacrum iubar.
Qui viam per noctis vmbras pergit, offenſus ruet,
Luce tutus ibit idem. Qui ſine alma virgine
Vitam agit, nutat, vacillat, vix poteſt conſiſtere.
Lux vehit vires deorſum corporum caeleſtium,
Et mouet ſubterna cuncta, ſic Maria principem
Detulit Chriſtum ſuperne, & excitauit ſaecula.
Lux habet ſplendorem amoenum ſecum vbique candida,
Deque ſe progignit illum, Virgo promit filium

Vnicum,ſecumque geſtat,quo refulget vndique.
Multiplex probatur eſſe lux ſui diffuſilis,
Quippe ſe propagat ample,ſed nec iſtoc nomine
Virginem ſua replentem vincit orbem gratia.
Iam ſine vlla laeſione lenis immenſum aëra
Lux ſupra, ac metitur infra; ſic Mariae leniter
Fax polum permanat omnem,noſtra luſtrat ſaecula.
Vt nihil concretionis,nilque craſſi nubili
Lux habet ſolaris in ſe,pura ſic tota emicat
Virginis ſuccenſa lampas flore de puro Dei.
Lucis eſt peculiare tenuiora corpora
Reddere, ac ſubtiliora,nec Maria pondere
Deſinit mentis grauatas eleuare terreo.
Cernimus nubes aprica protinus ſublimius
Luce in auras ſubuolare,ſicque amore Virginis
Tacta humo ſe corda tollunt templa caeli in lucida.
Quid quòd & lux fulua nouit cogere ad ſe diſſita,
Atque in vnum congregare,diſſidenteis allicit
Virgo ita ad ſe nationes, atque in vnum copulat.
Cerne quàm diuerſa eodem multitudo confluat
Viſere auguſtum ſacellum colle Loreti ſitum,
Quo ſuum concepit almum,& educauit filium,
Nam velut lucem intueri geſtit omne ſenſile,
Hac calere,inluminari,ſic bonae mentes petunt
Virginalem lucem,vt eius conſequantur munera.
Lux facit virere verno tempore,& floreſcere
Arbores,frugemque ferre,ſic Mariae gratia
Plurimos facit vigere viuidis virtutibus.
Talibus quom Virgo ſancta dotibus ſit praedita,
Quit ſua cum prole fari,lux ego orbis luridi,
In tenebris qui volet me vir ſequi,non ambulat.
Proinde confeſſemur illam,& obſecremus iugiter,
Vt ſuo ſplendore noſtra (ceu cluet nomen ſuum)
Pectora inluſtret tenebris inuoluta triſtibus.

DE

DE STELLAE MARIS NOMINE SANctae Virgini attributo. Num. 24. Orietur ſtella ex Iacob.

HAEC licet Regina Solis, atque lunae candidae
Nomine appelletur eius propter eminentiam,
Haud ob id tamen recuſat ſtella nuncuparier.
Non recuſat ſtella dici, quòd ſit indelebile
Illius praeſigne nomen, ſtellae ad inſtar cardine
Quae poli ſubnixa ſummo ſtat perenni tempore.
Haec enim eſt primaria illa ſtirpe nata ex Iſrael
Stella, quae praeluxit ante caeteras eccleſiae
Myſtico in caelo, emicauit vnde Chriſtus omnium
Luminum ſator nitore cretus huius ſyderis.
Haud enim concepit illum ſordida è libidine
Diua, ſed diuini amoris irrigata flammula.
Quippe in hanc deſcendit omnis fons amoris Spiritus,
Qui ſupremo è Patre manat, vnicoque filio,
Integramque fecit aluum virginis tumeſcere.
Hunc adhuc deſyderaret perditus caligine
Mundus infelix, niſi eſſet hancce nactus virginem,
Quae ſuo decore ſummum traxit ad ſeſe Deum.
Quin trahit terrae colonos huius ad caeleſtia,
Segne diſcutit veternum, diſcutit torpedinem
Frigidae infidelitatis, arguitque inſcitiam.
Tanta vis eſt virginalis ſtellae, vt vſque ad infera
Regna vibret fulgur almum, temperetque liuidas
Noctis vmbras turbae amicae ſede in inlaetabili.
Sub ſinus, inquit, profundos, terrae & alta in viſcera
Intro, & illic dormienteis, qui ſuam fidem in Deo,

Atque firmam ſpem locarunt vniuerſos viſito.
Et licet ſtella omnis exſtet quaedam imago Virginis,
Attamen maris vocari ſtella gaudet amplius,
Cui ſuum debere nomen plurimi docti adſerunt.
Haec ea'ſt, quae ſemper haeret Arctico polo aſſita
Stella inerrans, ſemper ipſum circinat vicinius
Caeteris, ſpectandaque ardet ſemper immerſabilis.
Quae quidem ſi cuncta ſanctae virgini adplicaueris,
Comperibis fluctuoſi iure ponti dicier
Stellam, & olli tale nomen addecere maxime.
Quando nil excogitari quit Deo coniunctius,
Cardini rerum ſupremo, verticique altiſſimo,
Quàm Patris dilecta ſponſa, & alma mater vnici.
Ipſi adhaeret ſemper, ipſo pendet, ipſi iungitur
Copula perfecti amoris, ſtella vt axem amplectitur,
Continetque auguſta facta Regis aula caelitum.
Sic quoque orbis tota in ipſa vaſta moles vortitur,
Adiuuatque rerum habenas temperare filium,
In gradu locata ſummo, dicta Princeps omnium.
(Haud enim primo, aut ſecundo, ſed nec ipſa tertio
Alma ſacro principatu continetur inſita,
Sed refulget ſempiternae Trinitati proxuma.
Ceu ſitu praecellit omnes aſtricos ignes maris
Stella lati celſiore, ſic Maria culmine
Tollitur ſuprà vna coetus altiore caelitum.)
Id Pater curans ab orbis dixit vſque exordio:
Haud decet virum eſſe ſolum deſtitutum compare,
Huic iuuamen demus aptum, quo labores perferat.
Quo magis prope iſta ſummo cardini ſtella adſidet,
Certius commonſtrat illum, ſic Deo propinquius
Quom nihil ſit matre, eumdem pandit exploratius.
Huc docet contendere aciem mentis, & ſubducere
Nos ab hocce turbulento, quo perimus gurgite,
Et bonum adfectare ſummum, propriumque expoſcere.
Quod videtur ſtella ponti vix loco mouerier,

Addo-

Addocet numquam vagatam lubrica vortigine
Pectoris, fide tenaci ſed ſtetiſſe immobilem.
Porro quòd ſtet iſta mundi ſtella parte à dextera,
Virginem numquam excidiſſe gratiâ clamat Dei,
Et modo adſidere gnati dextrae honore regio.
Nunc quoque illud diſſeramus, quid ſibi adpellatio
Haec velit ſtellae marinae, quidve praeſtet muneris,
Publicive vſus, benignaeq; adplicemus Virgini.
Sic cluet nauis magiſtri, quodque gnari nauitae,
Quom cita tumultuoſa puppe tranant aequoris,
Hanc ſolent ſeruare caeli promicantem in limite,
Atque ita infidum per aequor rectum iter pertendere:
Idque agunt magis, volucrem ſi ratem conlidere
Aſperis turbo minatur fluctuoſus cautibus.
Quippe vbi periclitari ſeſe in vndis ſentiunt,
Atque peſſum abire ſpectant ad facem huius ſtellulae,
Sicque ſaxa caeca vitant, dira vitant funera.
Tum malus ſi turbat error noctis vmbris obſitos,
Nec vident quo roſtra vertant, quove curſum dirigãt,
Eripit fraudem viarum, deuioſque corrigit.
Haec agit ſtella ergo nautas dux per aequor turbidum,
Et vagos portum reducit noctis in caligine,
Tum labantum per procellas corda fulcit languida.
Denique ereptos profunda ſeruat è voragine,
Sicque opus nos deſtitutos Sanctam in hanc intendere,
Publicae portum ſalutis tutum, & aram gratiae.
Quippe qui iactamur vndis turgidae inſolentiae,
Deuijque erramus inter nubila ignorantiae,
Otioque deſidemus, ac veterno perditi.
Atque adeo vagae perimus mentis inconſtantia.
Quare ad hoc ſydus ſerenum, perfugium diuinitus
Vnicum cunctis paratum (dico claram Virginem)
Vndique adſpiremus omnes, ni velimus criminum
Obrui fluctu nefaſto, vel dari praeda hoſtibus.
Quippe ſi ſpectemus illam dira cuncta euadimus.

Nec

Nec ſecus qui tranſit huius hanc notet vitae mare,
Ac ſolent Phoenices vrſam, quam minorem dictitant,
Atque Achaeus nundinator Parraſin Calliſtoa.
Quiſquis hanc ſeruat ſagaci perſpicax prudentia,
Neutiquam diram Carybdin incidit ſuperbiae,
Nec voluptatis profana mergitur voragine,
Hunc nec excaecant tenebrae luridae ignorantiae,
Nec furens procacis aeſtus raptat iracundiae,
Aut gulae abſorbet voracis Scylla vaſto gurgite,
Sed triumphalem refertam mercibus caeleſtibus,
Tranſito mari malorum, & inferis praedonibus
victor eluſis, locabit ſoſpitem in tuto ratem.
Ergo Virgo nacta nomen eſt marini ſyderis,
Incolas quòd orbis huius turbulenti ſoſpitet,
Candidaque luce noctem luſtret atri ſaeculi.
Quod quidem non deſit vmquam ſacrum opus perfungier,
Sed magis tunc egit iſtuc, quom iubar de proprio
Corpore illud fudit almum, quo renident omnia.
Quin & hoc inſigne nomen ad piae clementiam
virginis poteſt referri, qua ſolet ſolarier
Qui mari iactantur alto, nempe amaris cladibus.
Nam ſolet turbam miſellam triſtis aegrimoniae
Obrutam vndis recreare, ſubleuare lugubres,
Quos piget peccaſſe lapſos, ingemuntque amariter.
Teſtis eſt mortalis ille, transfugam qui addixerat
Se tyranno furui Auerni proprio chirographo,
Improbae cedens homullus impotens cupidini.
Is negarat quidquid omnes factum in ipſa credimus,
Moxque pertaeſum nefandi perpetrati criminis
virgo ademit impetrata pace ab orci faucibus.
Quoſque habet malè adfluentis nauſeae moleſtia,
(Taedium loquor laborum, & actionum fortium)
Excitat diſcuſſo inerti languidos faſtidio.
Quin poteſt marina ritè ſtella nuncuparier,
Quod ſtatum vitae innocentis lapſa numquam perdidit,

Numquam ab alto ſanctitatis corruit faſtigio.
Nam velut ſtella illa inhaeret vſque caeli in cardine,
Neſcit occaſus ruinam, ſic nec vmquam gratiae
Lapſa ab arce Diua ceſſit tincta fluctu criminum.
Huius inſtar Iani habebat patris immerſabilis
Arca, quam nequiuit aequor vanitatum mergere,
Sed ſupernatauit vndis omnium cupidinum.
Quippe virtutum quadrigae, & ſingulares gratiae,
Ne profani poſſet aeſtu turbulento ſaeculi
Obrui, ſublimem ad aſtra ſubuehebant virginem.
Sed caue, ſis, parua volgo, caeteriſque exilior,
Quòd videtur eſſe in axe nautica ſtella inſitis,
Arguas id paruitatem denotare virginis.
Quando id eſt ſignum quòd omneis dignitate tranſilit,
Si Deus paruos repenſat ampliori gratia
Spiritu, graduque honeſtat celſiore in aethere.
Ac licet magni videtur ſtella ponti paruola,
Attamen virtute tanta pollet, vt ſibi adtrahat
Ferreique vim rigoris, gemmae & indomabilis.
Sic puſilla Virgo ferro duriora pectora,
Atque ſaxis efficaci ſurdiora gratia
Adlicit, ducitque, ferrum ceu lapis Magneticus.
Porro quòd ſepteno obitur ſtella dicta ſydere,
Inclytam caeli coronam totam adeſſe virgini
Indicat, ſeptemque ſeorſum maxumos Archangelos.
Quin queunt fulua aſtra ſeptem circum eam cingentia
Gratias ſignare ſancti ſeptiformis Spiritus,
Quis velut Regina ſerto ſacroſancta comitur.
Haec queunt ſeptena gaudia indicare identidem,
Quae ſua de prole in iſtac nacta luce proditur,
Quaeque nunc in regno olympi glorioſa percipit.
Et quia ipſa ſaecularium, nautici inſtar ſyderis,
Neutiquam cor tinxit aeſtu turbido rerum ſuum,
Sed bona aeterna adpetebat fluxa mundi reſpuens.
Huic data'ſt ſuprema ſedes in Dei vrbe lucida,

Quae

Quae ſita in ſeptemtrionis fertur eſſe partibus,
Et choris ſaepta vna fulget caelitum conſpectior.
Ac velut ſtella illa numquam conditur ſub aequoris
Fluctibus, Virgo perenni ſic renidet tempore
Omnibus facem ſalubrem praeferens mortalibus.
Hincque vaſti ſpectat orbis nationes ſubditas,
Patriamque immunem ab omni monſtrat illam turbine,
Adiuuatque fluctuanteis vitae in huius aequore.
Sin placet quoque adde dictis, ſcilicet volatilis
Quòd Aquilo deſcendit iſtac parte natus ardua,
Indeque ingruens in orbem furua difflat nubila,
Alta ponti ſtagna flabris concutit ſonantibus,
Saepe humo turreis celebreis aequat, ac tecta edita,
Ilices frangit trementeis, dura ſternit robora.
Sic quoque iſtac virginali maxumus ſeptemtrio
Prodijt ſublimi ab arce, nempe Chriſtus inclutus,
Qui ſua vi diſſipauit horridum errorum chaos.
Saeclaque acri torpida idem claſſico praeconij
Excitauit, ſpiritusque faſtuoſos perculit,
Veritati contumaces, ac tyrannos perfidos.
Ferre fertur ſanitatem corporalem Aparctias,
Qui ſuo flatu fruuntur, Chriſtus aegris mentibus
Dat valere, pellit idem corporum contagia.
Quis queat referre cuncta noſter Aquilo, quae gerit
In modum flatus Boreiꝫ quippe & ipſe congelat
Candidas niueis docendo puritatem pectorum.
Laxam humum reſtringit idem marcidorum corporum,
Dum voluptatum coercet improbam laſciuiam,
Atque luxum temperantis lege continentiae.
Grandinem porro ipſe denſet, ac triſulca fulmina
Fabricat, torquetque in orbem, dum minatur trudere
Carcerem in tetrum rebelleis, in tenebraſque extimas.
Quin Syris cluere venti nomen huius abditum,
Atque opertũ conſtat, vſque quaque & hocce congruit,
Quem Deũ occultũ prophetae, dictitantque abſconditũ.

Nam

Nam latet ſinu in paterno, & ſanctae in aluo Virginis,
In ſacris vatum figuris, in vetuſtis patribus,
In necis perpeſſione, & inuolucro corporis.
Hunc prius ſponſa euocauit de ſua alta regia
In ſuum ſinum ſub horti florulenti nomine,
Vt latentem exciret eius nobilem fragrantiam.
Nec modo ipſum adciuit ad ſe ſponſa votis feruidis,
Et frequenti oratione, verum & eius comparem,
Humidi ſub nomine Auſtri, nempe ſanctum Spiritum.
Illa ſponſa erat Maria, quam videbat Salomon
Antequam progigneretur ſpiritu prophetico
Florituram ſingulari ſanctitate praeditam.
Surge, ait, liquentis aethrae pennipes ſator Aquilo,
Tuque ades mi praepes Auſter cum tuo vdo flamine,
Per meum flate hortum, & eius profluent aromata.
Atque mox dilectus, inquit, noſter horti in proprij
Commigret ſaeptum, ſuorum carpat vt feracibus
Ramulis pomorum opimum ſuaue fructum olentium.
Hic queunt ſuaues odores inclutae fragrantia
Virginis ſignare morum ſanctiorum ſemina,
Nec minus duplex aroma Virginalis pignoris.
Quando enim vis ſancti in ipſam lapſa caelo eſt Spiritus,
Et ſibi virtus paterna fecit ipſi vmbraculum,
Prodijt tum flos gemellus ille, odorque amabilis.
Hocce mortis exoleuit putor exſecrabilis,
Nam nouam vitae perennis ſpem ſuis cultoribus
Adtulit, luciſque ſaeclis pandit vſum interminae.

DE STELLAE MATVTINAE NOMINE ſanctae Virgini attributo. Apocly. 2. Qui vicerit, & cuſtodierit vſque in finem opera mea; dabo ei ſtellam Matutinam.

NVNC age alterum canamus ſydus illuſtriſſumum
Poſt maris ſtellam coruſcam, quippe & huius nomina
Adplicant myſtae Mariae, & qualitates Virgini.
Id quidem eſt aſtrum illud ingens ſyderum pulcerrimum,
Quod ſolet Matutae heoo tempore anteuertere,
Luciferque à deferenda luce in orbem dicitur.
Et Venus laeto ore ridens, & Diana phoſphoros.
Phoſphoros quidem Diana, Luciferque dicitur,
Tethyos quom mane glaucis fluctibus canae enatat,
Ac nouum face antecedit Solis ortum praeuia.
Verùm vbi crineis in amnem floreos Atlanticum
Abluit Solem ſecuta, Veſperugo dicitur:
Nam licet Regina non ſit antelucanum iubar,
Mane quod ſe tollit vndis Amphitrites caerulae,
Ac ſolet rotam ante Solis ire, vel retro inſequi,
Sed fidelis Patriarchae Virgo creta ſemine,
Attamen gaudet vocari nomine huius ſyderis,
Scilicet conforme clarae quòd ſit eius indoli.
Nam velut diem recentem laeta Diana inchoat,
Diſcutitque noctis vmbras omnibus denuntians
Iam fores pultare Solis praepetem currum aureas.
Sic Maria illuſtris orta nuntiabat adfore,
Qui fugata peſtilenti pectorum caligine,
Conderet caeleſte lumen, aureumque ſaeculum.
Nec modo huius anteceſſit principis praeſentiam

Auſpicans ſanctum nitorem, ſed ſuo de corpore
Edidit puerpera almo, ſtella vt auram lucidam.
Nam velut iubar receptat, ac remittit proprium
Stella Solis verſa ad orbem, intenta ſic ſoli Deo
Concipit ſuum Maria, filiumque enititur.
Taliter phoenica caſtam candidum adſpectum ferunt
Obtueri mane Solis, contuendoque omnibus
Igne concepto medullis dulce carmen fundere.
Quin & orbem illuſtrat amplum moribus caeleſtibus,
Nam probata vita Diuae (cantat vt ſacer chorus)
Saeculis exemplar ardens, atque lux noua exſtitit.
Sic ſuis mortale cunctum conuenuſtauit genus
Cultibus virtutum honeſtis, ac lepore florido
Facta forma ſanctitatis, atque continentiae.
Quàm bene ergo à deferenda luce nomen Lucifer
Additur Diuae, nouenis detulit quae menſibus,
Protulitque lumen orbis, totque praebet munera.
Et licet tali rebellis dictus eſſet nomine
Angelus, qui praeſidebat caeteris ſublimior,
Haud tamen ſeruauit illud vmbra factus lurida.
Detulit ſecum tenebras, non iubar laetabile;
Quòd ſe ab almo fonte lucis, Patre vortit luminum.
Sicque poſt caliginoſus, reſtititque noctifer.
Quin & alter tale geſtat nomen, ille ſcilicet,
Qui Deum tinxit lauacro ſacroſancti fluminis,
Quòd tulit luci fidelis vltro teſtimonium.
Sed magis Virgo beata debet iſtoc nobile
Poſſidere nomen, almum quae iubar mundo intulit,
Per quod ipſe fulget orbis, templa fulgent caelitum.
Huc quoque adde, illuſtris ortum comparari Virginis
Phoſphori naſcentis ortu, naſcitur quae filia
Gratiae, non irae acerbae, ſicut omnes naſcimur,
Gignimur tenebricoſi luce caſſi gratiae,
Sicque naſcimur miſelli, at ipſa nata vt lucifer,
Nempe tota clara, & omni praedita innocentia.

Vnde & hac de virginali luce dictum credimus
Cladium viro probato multiformi examine.
Num ſuo induces tu heoum ſydus orbi tempore?
Quin videtur comparari poſſe heoae lampadi,
Caeteris quòd vna claret pulcrius ſacris choris,
Qui tenent ſedeis ſupernas, ſicut aſtris lucifer.
Tum fuit quoque ipſa clarus lucifer, quom filium
Edidit clarans prophetas, atque legis abdita
Senſa promens ante nota nemini mortalium.
Nam latex tenebricoſus eſt aquai in nubibus
Aeris, vates canebat, in prophetis ſcilicet,
Paginiſque abſtruſa ſacris delitet ſcientia.
Stella Matutina Solis deſerit numquam rotam,
Siue ſurgit, ſiue peſſum it, ſic comes ſuperſtiti
Diua Virgo ſemper haeſit, occidentique vnico.
Quem reuerſum mox ad alta conſecuta ſydera,
Splendidum Solem aequitatis virginalis ſtellula
Subditum mundum incolorat ſempiterno lumine.
Dicitur iubar, nocere ne queant, blanda face
Temperare Solis ignes, Virgo ſic magni Dei
Mitigat iuſtum furorem, ne cremet ſaecla impia.
Feruidi conflare amoris mutuum conſpirium
Stella fertur Solis index, ſic Deo nos copulans
Virginalis fauſtiori flamma iungit foedere.
Quos Deo inuiſ[illegible]s reatus noxiorum criminum
Fecerat, rurſum reducit priſtinam ad concordiam,
Inter hos, Deumque ruptam gratiam reſarciens.
Quin velut diem futurum praeuenire noſcitur,
Luciferque nuncupatur ſtella Solis aemula,
Sic facem lucet Maria mentis vmbris obſitis.
Lucet ijs tantiſper, ortus donicum refulſerit
Solis ardor ſempiterni, quo fugata inſcitia,
Criminumque diſſipatis ijs dieſcat nubilis.
Plura quid referre amici de venuſto ſydere
Hoc oportet, quando gigni cuncta rerum interpretes

Hoc-

Hocce tradunt lato in orbe, concipique germina?
Quippe ſero & mane naſcens rore vitali omnia
In ſuo conſpergit ortu, ſicque conceptus creat.
Hinc licet plane aeſtimari, quàm Maria polleat.
Heſperon demum putarim poſſe Diuam dicier,
Quod malos reſpectet atra nocte mentis obrutos.
Donum vti vitale poſſit lucis ollis pandere.
Quippe Veſperugo lucem prorogare nititur,
Et vicem conatur eius occidentis reddere,
Quando Sol caput recondit lucidum ſub aequore.
Quod quidem facit Maria quando Chriſtus deſerit
Nos miſellos, lumen almum nititur protendere,
Temperatque noctis vmbras pectorum nigrantium.
Area in caeli planetae tres oberrant inuicem
Proxumi, ſublimis ardor Solis, & Cyllenius,
Ignis, & iubar venuſtum, quod Cytheren dictitant.
Sol quidem vitae vigorem, ſpiritumque ſuggerit,
Influit nepos Atlantis callidam ad ſollertiam,
Sydus at iucunditatem ferre beeum dicitur,
Trina porro haec apta, & inter ſe inuicem connexa ſunt,
Inuicemque adglutinantur, nam quieta poſtulat
Vita cum lepore laeto prouidam ſcientiam.
Atque ſi horum deſit vnum ſemet amplectentium,
Vſpiam nec poſſit vllus gentium iam viuere,
Nec foret vitalis illa vita, ſi quis viueret.
Nec parit ſtella iſta tantum alacritatem gentibus,
Quae ſuo ſub regno habentur, ſub ſuoque horoſcopo,
Sed ſereno claritatem fert eiſdem lumine.
Inſuper ſua efficaci vi ſub ima pectora,
In medullaſque vſque labens tactu amoris adſicit,
Imprimitque formae honorem, gratiamque amabilem.
Sic ſuos beatiori virgo luculentia
Aſſolet mactare puro comparata Phoſphoro,
Impetrando inluminantis gratiam ſcientiae.
Filio coniuncta rerum dat ſuis caeleſtium

Notio-

Notionem veram amicis, ſicut ipſa praedicat;
Feci ego in caelis perenne lumen exoririer.
Splendidi caeli vocantur hic viri caeleſtia
Regna amantes, porro lumen neſciens hebeſcere,
Notio ipſa myſticorum ſenſuum recondita.
Hanc ſophorum turba habere concupibant iugiter,
Sed Dei fauore caſſi, & ſtellulae huius lampade,
Numquam eam quiuere niſu proprio nanciſcier.
Quin perinde vt ſtella totam candida inluſtrat face
Caerula ſub nocte terram, ſic Maria in ſaeculi
Iſtius craſſis tenebris luſtrat omnem eccleſiam.
Luſtrat inquam perſpicacem conferens prudentiam
Mentibus concretione terrulenta pinguibus,
Quare alumnam gnaritatis vſpiam ſe nominat.
Haec ſimul formoſitatis fert venuſtam gratiam,
Non quidem ipſa corporalem, quam poteſt nequiſſuma
Gens habere, ſed nitentem puritatem mentium.
Mentibus contaminatis filij cum numine,
Eximit concretam in imis priſtinae labis notam
Senſibus, puros relinquit expiatis ſordibus,
Nam velut ſtella ipſa fuſcae noctis vmbras diſcutit
Solis ob coniunctionem, ſic beata è cordibus
Vitia pellit foeda noſtris iuncta mater filio.
Haec enim'ſt ſtella illa Matutina medio in agmine
Nubium denſarum oborta, quae nigram caliginem
Diſſipat ſaecli profani, cunctaque obſcoena omina.
Ceu lupi iubar rapaces, atque nocturnae ſtriges
Antelucanum paueſcunt, ſic & huius candidae
Quadlibet peſtis perhorret virginis praeſentiam.
Hanc tremit feralis Orcus, & profunda Tartari
Regna lucis almae egena, centicepſque bellua,
Denique & mors expaueſcit, & tenebrae liuidae.
Nam iubar percellit ardens integellae virginis
Monſtra ſancto inuiſa Patri tortuoſa caelitum,
Nec valet quodcumque teſrum cominus conſiſtere.

Ad

Ad Mariae dulce nomen inuocatum protinus,
Ceu lupi praedam rapaces quae retentat viſcera,
Derelinquit pertinacum vis proterua Daemonum.
Quin lues triſtis faceſſit, aegritudo mentibus
Anxijs excedit omnis, membra languor deſerit,
Ceu tholis frequens tabella fixa ſacris indicat.
Hanc amor, lepoſque ſemper, atque mitis ſuauitas,
Gratiae ſequuntur omnes, & venuſtas aurea,
Atque honos comes pudoris, & decens pudor ſimul.
Qua beatum cumque greſſum fert, vireſcunt omnia;
Hic roſae rubent amoenae, candicant hic lilia:
Hic croci color renidet, & nitens violae coma.
Quin ſuo dulci lepore mitigat tigris citas,
Mitigat ſaeuum leonum ſemen, & pardos truces,
Et magis ſi quid creatur efferum terra, aut mari.
Porro quod iucunditatem perpetem vitae adferat,
Innuit dum dicit ipſa, ſum Dauid ſtirps, & genus,
Splendidaque luce vibrans ſtella matutina ſum.
Proinde qui ſiticuloſus, maceratuſque acribus
Aeſtibus commigret ad me, captet vndas lympidas,
Flumen & vitae beatae iuge gratis hauriat.
Quin ſuos accerſit ad ſe, ſeque adire prouocat:
Vos me, ait, vos quaeſo adite, conuolate ad me vndique,
Ac meorum fructu opimo vos replete germinum.
Sed modum dic ſtella ſancta, quo te adiſſe quibimus,
Te frui, tuoque fructu, nempe ſi perſoluere
Sedulo laudum ſacrarum munia accurabimus.
Nam ſolet laeti leporis impetrare gratiam
Nemini, laudare magnum qui Deum neglexerit,
Proinde grato quiſque promat corde laudes numini.
Id docet nos per figuram quando tympaniſtria
Tympano capto Maria ſubrutis Aegyptijs,
Dulcibus modis Tonantis concelebrauit manum.
Quin docet per ſe beata, quando dulce canticum
Diua prompſit ore ſacro maxumas ſummo Patri

Gra-

Gratias agens quod ipſam tot bonis ornauerit.
Nam velut ſtella ipſa matutina ſylueſtreis aues
Excitat mane ad canendum, ſic Maria ad carmina
Sancta praecentrix Deum nos prouocat ſonantia.
Denique ignem ſancti amoris adflat in praecordia,
Flammula ſacri caloris ſegniter torpentium
Mentium ciet vigorem Regis alti pronuba.
Quippe quoddam ſuaue philtron fundit in ſe amantium
Cordibus, ſuum quod illos dulcem amare filium
Prolicit noua repletos ſuauitatis gratia.
Hinc ſui ſeſe fidelis voce ſacra interpretis
Vſpiam dilectionis pulcrae alumnam nuncupat,
Se benignam ſacri amoris nuncupat materculam.
Hoc tamen conferre nulli Diua munus adſolet,
Illices vincat valenter ni prius cupidines,
Sicut ipſa cuncta vitia fortiter peſſum dedit.
Ergo ſanctae ſi velimus eſſe cordi Virgini,
Gratiamque tantam apiſci, prauitatem vincere
Gnauiter curemus omnem; nam ſecus nequibimus.
Nam velut contriuit ipſa, contuditque anguis caput
Inferi, non illi amicus quiſpiam pote effici,
Ni prius ſupplantet artes perduellis callidi.
In ſacris ita inuenitur exarata paginis,
Fulgor vt meridianus veſpere exſurget tibi,
Teque vbi abſumptum putaris, exoriere, vt lucifer.
Quin tuum pectus valenti fulcies fiducia
Spe data, defoſſus alta ſic humo condormies,
Vſque ſecurus quieſces, nemo te exturbauerit.
Hanc lubens ſtellam venuſtam ſtrenuis victoribus,
Vicerint qui ſaeclum, & eius illecebras ſordidas,
Syderum Rex pollicetur ſempiternus tradere.
Si quis (inquit) iuſſa noſtra ſedulo obſeruauerit,
Impiýque vim proteruam ſaeculi p[illegible]ruiterit,
Huic dabo volens beoam ſtellam habere propriam.
Hunc mihi largire quaeſo Chriſte Regum maxume

Pal-

Palmae honorē, victor hostes nō quidē quod fregerim,
Sed quòd iſtoc fretus aſtro poſſe ſperem frangere.
Nulla vis tenebricoſa praeualere quiuerit
Rex mihi, inuictus ſed omne robur aduorſarium
Fregero, modo aſſit ardor virginalis ſyderis.
Verùm omiſſo Solis acris luculento Prodromo,
Ad nouam facem canendam tranſuolemus ocyus,
Quae Magos ad Regis alti duxit incunabula.
Quando trux natum cruento deuoraſſe gutture
Maſculum draco adpetiuit, quem puerpera edidit,
Sole amicta, ſed Magorum eluſus arte excanduit.

DE STELLAE REGIAE NOMINE SANctae Virgini attributo, nempe eius, quae magis mirabiliter in ortu Chriſti apparuit. Matth. 2. Vidimus enim ſtellam eius in Oriente.

RESTAT vt ſtellam comantem, quae Magis adparuit,
Atque eos duxit coruſco crine ad incunabula
Maximi Regum, canamus tertio demum loco.
Nam perinde & iſta ſignat glorioſae Virginis
Indolem, pingitque mores, ac ſupra dictae duae,
Quamquam eam nõ aequè eiſdẽ lineis quaeq; exprimat,
Id genus faces fuerunt vel necem portendere,
Vel grauis Regum ruinas, verſionesque vrbium,
Nam rubent lugubre, & irae ſemper edunt omina.
Stella vero Regis ortum noſtra quom denuntiat,
Vindicis noſtrae ſalutis, atque pacis auſpicis,
Caeteris ſtellarum inardet milibus ſerenius.
Huic Leonis corque cedit, & Iouis nutricula,
Cedit Arcturus, nec auſit Virginis ſpica aureae
Huic ſuos conferre crinis, ludicrumve Mercurî.
Nam ſuum Sole explicante fulgur aſtra caetera
Propriam lucem recondunt, deliteſcunt illico,
Obruta immenſo fluento exhuberantis luminis.
At nihil nouae ardor huius obſtupet ſtellae obſitus,
Nil hebeſcit luminaris principis praeſentia;
Sed ſimul cum Sole oborto Rege fulget ſyderum.
Idque dat cognoſſe magnae Virginis praeſtantiam,
Quae licet conlata Soli, nempe Regi filio,
Parua ſit, cum Sole lucet conditore ſyderum.

Quippe quom cuncta aſtra Diuûm Solis ad veri iubar
Ora pallent, matris almae nil nitori derogat,
Vt pateſcat virgo quantum diſtet iſta à caeteris.
Id ſimul carae Parenti ſingulare contulit
Munus, vt noteſcat altae prolis excellentia
In ſuae matris decorae praeuitenti gloria.
Ergo nil perpeſſa damni, nil diei lumine
Stella laeſa, bina curat, nempe matris inclytae,
Et ſimul gnati eminentem dignitatem pandere.
Proinde quiſque rite poſſet ſyderi iſti imponere
A die nomen Diurno, quòd die per aetheris
Permearet alta Solis nil hebeſcens lumine.
Haud ſecus Reginae honorem monſtrat admirabilem,
Quòd Magis crinita ſtella viſa, deinde euanuit,
Mox recandens duxit illos Regis ad praeſepium,
Rex enim noſter benignus non in ampla naſcitur
Regia, thorove eburno, verùm vt orbis hoſpitem,
Publico profudit illum Virgo diuerſorio.
Quatuor ſtella ergo miris hiſce rebus innuit,
Quatuor quoque eſſe in alma mira facta Virgine,
Ipſius quibus notare quimus eminentiam.
Vnum erat, quòd integella, neminique cognita,
Dum viri contactum abhorret, dumque contubernium,
Vnicam ſignata ſummi concipit prolem Dei.
Alterum, defectione quòd ſine illum detulit,
Integer concreuit aluo, & abſolutus omnibus
Partibus ſuis eodem temporis veſtigio.
Tertium, quòd virginali non aperto operculo,
Nil nota laeſa pudoris priſtini foetum edidit,
Ceu ſolet crocum rubentem terra verna enitier.
Quartum erat, quòd educauit lacte preſſo ex hubere
Proprio neglecta ab aeno lege naturae inſita,
Filij rigans labella virginali nectare.
Haec quaterna mira vatum praecinebant buccinae,
Virginem qui floruere multis ante ſaeculis,

Nam Deus ſuis prophetis ſenſa pandit abdita.
Proinde primus inter hoſce, & omnibus celebrior.
Ecce, ait, concipiet alma Virgo foetum floridum,
Efferet quem pura in oras luminis puerpera,
Patriaque adpellitabit voce natum Emmanuel:
Butyro veſcetur infans, atque mellis nectare.
Quo bonum adprobare norit, & malum refellere.
At nouum, ſecundus inquit, magnus in terra Deus
Omen edet, vniuerſiſque inſuetum ſaeculis.
Nam virum ſinu puella continebit caelibe.
Tertius vero propheta, dedicata haec principi
Porta, ait, nulli patebit, nec vir illam greſſibus
Polluet, Deus per illam tranſiit quippe Iſrael.
Quòd ſi ques teſte adprobari quartum adhuc miraculum,
Ne pigeſcat lectitaſſe nuptiale canticum,
Illiuſque facti habebis grande teſtimonium.
Quippe ibi ſibi obtigiſſe inducitur praegeſtiens
Turba patrum Chriſtum amictum carne noſtra viſere,
Et ſacris pendentem ab eius matris almae mammulis.
Quis mihi, quis, inquit illa dulci amore percita,
Det meum fratrem inuenire copiam ſine arbitris
Te foris ſugentem honeſtae caſta matris hubera?
Te profecto ſic repertum limen extra patrium
Millies diſſuauiarer, oſcularer millies
Tam diu deſyderatum, meque nemo ſperneret.
Sed caue mireris illud, putidumve exiſtumes,
Quòd ferat Chriſtũ eſſe fratrem, quodque germanũ ſuũ,
Quippe iure humanitatis id decus ſibi adrogat.
Quatenus Deus ſupremus Chriſtus eſt noſter ſator,
Omniumque, quae videntur, quaeq; ſe abdunt aethere,
Quatenus de ſtirpe noſtra, noſter eſt frater ſimul.
At quia haec inuſitata, perque mira poſtmodum
Euenirent, ante mirae quatuor praeceſſerant
Haec figurae, vera vt iſthaec ſaecla credant poſtera.
Nam rubus primum indicabat, quem propheta legifer

Viderat flagrare flamma, nec tamen comburier,
Sed manere intactum vt ante frondibus virentibus.
Is rubus flagrans, nec acre ſentiens incendium
Plenus igne dat virentem Virginem complerier,
Prole diuina, pudoris nec pati diſpendium.
Nam velut nil laetum adurit flammeus vapor rubum,
Sed magis colluſtrat illum, ſic Deus matris ſuae
Pullulans nil decolorat, ſed mage auget gloriam.
Nec ſuapte id nacta virgo'ſt, vt rubus de ſemine
Nata noſtro, at ſingulari vt ſtella facta gratia,
Quae ſuum nil laeſa pulcrum concipit radium, ac parit.
Concipit ſuum nitorem ſtella de Sole integra,
Parturitque intacta eumdem, ſic ſuum de Spiritu
Concipit ſignata ſancto Virgo, & edit filium.
Haud enim decebat illum, qui ſalutis munera
Venerat deferre in orbem, dignitatem perdere
Inclytae matris, ſed illam clariorem reddere.
At ſecundo ſicca virga congruit miraculo,
Quae ratam vt creationem comprobaret Praeſulis,
Et tumultum murmurantis agminis compeſceret.
Temporis puncto euireſcens, atque eodem momine
Fronduit, floreſque fudit, atque fructus huberes:
Sicque turbae contumacis fregit inſolentiam.
Tale opus typum gerebat ſoſpitalis Virginis,
Quae ſtatim, vt Deo adquieuit, atque conſenſum dedit,
Illico eſt foecunda facta, & prolis aucta munere.
Nam velut reciſa virga ſtirpe nullo caeſpitis
Vuidi vigore fota derepente protulit
Frondium laetos corymbos, gemmulaſque floreas.
Inque foetus nocte eadem largiter ſeſe induit,
Sic ſine vllo humore focta ſeminali extrario
Detulit Virgo abſolutum partum ab ipſo exordio.
Haud enim concepit illum, caeterae vt vulgo ſolent,
Quae ſuos ſucceſſione temporis formant ſatus,
Sed ſimul concreuit aluo totus vno tempore.

Continent informe pondus, atque crudas offulas
Caeteræ primum carenteis ſenſibus vitalibus,
Moxque eas maturat aetas, perficitque debita.
Sed ſimul Verbi ſubiuit numen aluum virginis,
Omnibus concreuit auctum partibus corpuſculum,
Atque vir perfectus idem, floruitque idem Deus.
Verum opus nulli id videri debet admirabile,
Quando qui nunc vẽtre aleſcit nõ homo eſt tantũmodo,
Sed Deus, Deique proles, conditorque ſyderum.
Quare & hoc non quiuit illa, virga vti de ſemine
Nata noſtro, verum vt alto ſtella facta munere,
Quae ſuum iubar propagat totum eodem tempore.
Virga erat, terrae colebat qua ſolum imum corpore,
Stella vero vt eminenti caelicultrix pectore.
Virga erat, qua florulentum protulit corpus ſui
Vnici, ſed ſtella fulgens qua nitorem ſplendidae
Edidit diuinitatis, virga qua fructum adtulit
Caelitum, ſed ſtella radijs qua rigat terrae infima.
Nunc age ad typum feramur tertij miraculi
Explicandum rite in actis exaratum iudicum
Iſrael ſub fortis albo Gedeonis vellere.
Vellus id primum madeſcit rore lapſo ex aethere,
Poſtmodum expreſſum repleuit concauũ conchae ſinũ,
Idque erat ſuae adſerendae gentis omen maxumum.
Nam bonus ſcitatur Heros num parente è caelibe
Concipi ſummus creator vnicum natum velit,
Vt ſuos emancipatos morti, & orco exſolueret.
Quippe ſi ſignum dediſſet tale, tum confideret
Se quoque infeſtas poteſſe copias euincere,
Quae ſibi imperant tributum turpe, & angunt duriter.
Ergo ponit in patenti nocte vellus area,
Et rogat madeſcat illud rore caeli gemmeo,
Terra vero poſta circum vellus omnis areat.
Qui ſtatim petita adeptus dux ſacer, Deo auſpice,
Ipſe cum paucis ſuorum caſtra rumpit extera,

Et refert clarum trophaeum liberatis ciuibus.
Vellus illud rorulentum praeferebat Virginem,
Non quidem complendam aquoſo rore, ſed magni Dei
Prole ſancta, cuius exſtat ros figura myſticus.
Porro victor exſtat inſtar Patris almi filij,
Is nigranti extendit album nocte vellus area
Rore caeleſti imbuendum, quom Mariam Virginem
Nulla in orbe fruge laeto, ſaeculo ignorantiae
Obſito ſquallore tetro, praeparauit gratiae,
Vt ſinu Regem ſupremum candido capeſſeret.
Ac ſagum Duci beato regium de vellere
Propriae carnis pudicae dia Virgo intexeret,
Quo potens mortem cruentam, tartarumq; exſcinderet.
Quin & hoc ſigno petendo quaeritat fortiſſimus
Iſrael ductor, queat ne victimam talem dari,
Cuncta quae peccata tollat expiando ſaeculo.
Cuius vmbram iam tenebant immolatum iugiter
Agnulum purum ſub amplo foederis tentorio:
Quippe vellus tegmen agni pacis exſtat hoſtiae.
Tum vetus depoſcit omen denuo ſancirier,
Cuius olim ope emigraſſe finibus Canopicis,
Soſpites, ducente Moſe, nouerat patres ſuos.
Nempe cum cruore caeſi per domos agni hornuli
Poſtibus cunctis inunctis, & ſuperno limine,
Horridam euaſere cladem perditoris Angeli.
Hic enim mactatus agnus innocens, atque integer
Illius typum gerebat, qui ſacrae adfixus cruci
Diluit peccata mundi purpuranti ſanguine.
Hoc item pſaltes propheta rorulenti velleris
Non modo inſpicit reductum lympida myſterium
Mente, ſed pulſu celebrat blandulae teſtudinis.
Ecce, ait, deſcendet altis Rex olympi ſedibus
Imbris in morem cadentis lanam in albi velleris,
Et feret pacem perennem ſaeculis ſequentibus.
Ergo in hoc vellus, manente mole terrae ſqualida,

Aethe-

Aetheris manauit arce roris humor deſlui,
Vnda quom diuinitatis lapſa ſolum in Virginem'ſt.
Nec rearis otioſum, nec vacans myſterio,
Dux quod idem expreſſe vellus rore plenum ſcribitur,
Atque ventrem impleſſe preſſo rore conchae concauū.
Quippe & hoc pingebat inſtar Patris aeterni Dei,
Qui ſua producta ab aluo Virginis prole vnica,
Gratia compleuit orbem terrae, & oras aetheris.
Ac velut permanſit illud vellus integerrumum
Poſt aquai expreſſionem, ſic & haec puerpera
Pignoris poſt partionem manſitauit integra.
Manſitat virgo Maria filium dum concipit,
Manſitat dum geſtat aluo, nec pudoris candidum
Dum ſinu deponit almo, caſſa florem perdidit.
Sed nec hoc eſt compotita, immune quòd vellus foret
Paſſionis, verùm vt aſtrum ſingulari munere
Praeditum, quod omnis expers laeſionis fulgurat.
Caeterum quòd educarit virgo lacte proprio
Ipſa foetum ſoſpitalem, petra monſtrat myſtica:
Quae dedit percuſſa virga fontem aquai lympidum.
Quippe quom gens Iſraelis per loca errans auia
In Deum commurmuraret, quòd ſiti tabeſceret,
Feruido ſub axe toſta Solis acris ignibus;
Inclyti iuſſu Tonantis aſperam crepidinem
Praeſul icit rupis altae, puraque inde proſilit
Vnda abunde, qua refecta'ſt omnis illa concio.
Haec ſilex erat Maria virgo, de qua praeſcius
Incinit propheta, Regum maxume agnum mittito
De petra deſerti ad altum filiae montem Syon.
Haec enim qua virga ſegnis gignere, & lacteſcere,
Qualis & natura rupis, fertilis gignit tamen,
Atque lacte abundat albo, petra fonte vt huberi.
Inde plures recreantur, qui prius cupidine,
Et ſiti rerum aeſtuabant torrida terreſtrium,
Qui nihil iam fluxum habere, nil caducum geſtiunt.

Sed

Sed nec id puella quiuit, vt ſilex de ſemine
Nata noſtro, at ſingulari vt ſtella facta gratia,
Quae ſui actutum nitoris fundit auram ſplendidam.
Quam bene ergo comparatur Virgo ſtellae lucidae;
Quae ſuo admiranda in ortu naſcitur, quam tot modis
Mira facta praefigurant, totque ſacra aenigmata.
Scilicet rubus rubenti non pereſa incendio,
Praeſuliſque virga ſicco pullulaſcens cortice,
Roſcidum Duciſque vellus, petra fontemque egerens.
Hic item breui explicandum ſtella cur haec regia
Dicitur, regaleque aſtrum, regium quòd ſcilicet
Denotet genus puellae, auguſtioremque indolem.
Haec enim de praepotentum ſtirpe Regum proſata
Se ſua pro ſtirpe honeſte rexit, ac regaliter
Regium ſtemma vſque adaugens moribus regalibus.
Quin velut ſtella illa Reges duxit ad Chriſtum magos,
Moxque eos rurſum reduxit ſoſpites in patriam
Traeuio fulgore pandens rectum iter per deuia.
Sic parens benigna rectà dirigit per ſaeculi
Iſtius Syrteis profundas nationes gentium
Ad ſuum gnatum, atque caelum veritatis lumine.
Quòd ſi ais Diuam vocari poſſe ſydus regium
Illius propter fauorem, quo fauet mortalibus,
Hoc item ſenſu probando poſſe dici exiſtimo.
Nam velut fax illa terris adpropinquabat magis
Caeteris ſtellis, ita alma caeteris propenſior
Diuum adeſt Regina nobis, fertque opem lubentius.
Quin & hoc videtur aſtro comparanda Regio,
Quod magis profanā ad vrbē proxume aduentantibus,
Quae ſui madere auebat caede gnati, ſe abdidit.
Quod facit beata tale ſemper auorſans genus:
Nam fugit peroſa ſaeuos, qui cruento pectore
Innocentem perſequuntur perduelles filium.
Haud enim tales merentur experiri gratiam,
Virginiſque opem benignae, qui maligne laedere

Caeteros auent; ſed omni ſe exhibet genti piae.
Quin poteſt ſydus diurnum Virgini conferrier,
Quòd ſuum parumper ignem condidit, ſed poſtmodum
Extulit Magis, vt ipſum impenſius perquirerent.
Sicque quoque iſta virginalis ſtella ſaepè ſubtrahit
Se ſuis caris, vt ipſam concupiſcant acrius,
Poſtmodum ſe vero pandit mira portans gaudia.
Quippe ſi exſaltare ſolum tres viros praeludium
Illius fecit reductum, quid putandum quom ſuis
Laeta ſe Regina promet comptibus caeleſtibus?
Et quidem ſe pandit iſtac ſaepe vita in labili,
Haud tamen contingi aperto fas beatam lumine,
Verùm vbi huius inuolucrum corporis reliquerint.
Tum ſuis tandem videndam ſe exhibebit clarius,
Quam videre geſtiebant, omnibuſque gaudijs
Delibutos ponet illos ſempiterna in gloria.

DE NIVIS NOMINE SANCTAE VIRgini attributo. Iob 37. Magna & inſcrutabilia facit Deus, qui praecipit Niui, vt deſcendat ſuper terram, &c.

MAGNA pars, quae Diua geſtat, nominum celebrium,
Non modo eius dignitatem, ſanctitatēque indicat,
Sed docet quoque eius vſum, commodūque maximum.
Quale Sol, & Noctiluca, clarum & Aurorae iubar,
Terra, caelum, ſtella ponti, lux, & hortus floridus.
Et leuis nubes, & altus mons, & arbos fertilis.
Scala caeli, ſtella heoa, margarita candida,
Ieſſe radix, & columna, & arca ſancti foederis,
Ciuitas Dei ſupremi, Solis alta Regia.
Floridum Sponſi cubile, dulce Verbi vmbraculum,
Et Dei templum ſerenum, & vrna manna continens,
Hortulus nulli recluſus, daedala Iris gloriae.
Roſcidum vellus, rubuſque concremari neſciens,
Igneus currus, perennis fons, & ara gratiae,
Planta cedri, & vitis alma, balſamique arbuſcula.
Palma fortis, inque campis pulcra oliua conſita,
Planta vitae, myrra odora, fructuoſa amygdala.
Laeta myrtus, & puſilla nardus, arbos punica.
Galbanus, pinus, ſalixque, ficus, atque cinnamum,
Floridum pratum, propago ſacra vernans iugiter,
Floſculus croci rubentis, lilium conuallium,
Et roſa inter delicata nata ſentis hiſpidas,
Sola phoenix, quaeque pollet aquila acuto lumine,
Gnaua apis, pudica turtur, & columba candida.
Nauis ad portum ſalutis conuehens erraticos,

Pulpitum Dei coruſcum, ferculumque eburneum
Lectulus Sponſi ſuperni mille vernans floribus.
Iudicis ſummi tribunal, purpuranſque taenia,
Germinanſque ſolitudo ſingulare lilium,
Floridumque ver, eburna turris, altare aureum.
Porta lucis, porta caeli, porta ſanctuarij,
Fons oliui iuge manans, atque vas electrinum
Calculus candens, liberque clauſus. aula regia,
Gemmeum ſertum, corona regia, manna abſconditum,
Et patens caeli feneſtra, planta vitae perpetis,
Atrium ſublime, amicta Sole mulier igneo.
Sardonyx, ardens topazus, & rubens carbunculus,
Fulua iaſpis, & ſmaragdi gemma veris aemula,
Et Ducis ſcutum potentis belli inexpugnabile.
Regium ſceptrum, coruſca lampas, huber horreum.
Quis queat referre cuncta nomina huius Virginis,
Queis decus pateſcit eius, quaeque praeſtat munera?
Ergo iure inuitat omnis, prolicitque comiter,
Vt ſuum fructum capeſſant, ſentiantque gratiam,
Taliterque adfatur ore quemque mater melleo,
Gnara opum quantum ipſa condit, quid potis largirier.
Sum Parens dilectionis, atque amoris candidi,
Sum ſpei, ſum celſi honoris, ſumque veri culminis.
Gratia omnis veritatis, atque rectae ſemitae
Haeret in me, ſpeſque vitae, ſpeſque virtutis ſacrae,
Quae meis volente nato dona amicis largior.
Proinde qui me cumque amatis, co̅uolate ad me vndique,
Vndique ad me conuolate, de meiſque inanias
Adfatim replete voſtras quiſque partionibus.
Nam meus dulcore vincit ſuaue nectar ſpiritus,
Ante mel mea it, fauumque ſempiterna haereditas,
Quin meum manet per omne memoriale ſaeculum.
Qui comeſt me adhuc fameſcit, qui bibit ſitit magis,
Ac magis, qui in me laborat, in ſcelus prolabier
Haud poteſt, qui me celebrat, vitam habebit perpetem.

Hinc licet niuis notari cur adoptant virgini
Nomen,vt nimirum honeſtas,dignitaſque inclareat
Illius,quantumque rebus conſulit noſtris pia.
Quippe quòd candore pollet,algidoque frigore
Nix,dat hanc fuiſſe ſumma puritate praeditam,
Et ſimul turpi calori non fuiſſe obnoxiam.
Nec modo ipſa algore ſacro compta caelebs perſtitit,
Verùm & omnis ſeſe amanteis,& colenteis ſedulo
Efficit pollere tali dote teſtimoniae.
In ſuis lenit furorem triſtis iracundiae
Seruolis,domatque tetrum fomitem lubidinum,
Dico opum,ventriſque turpis,atque honoris labilis.
Quin poteſt contractiorem delicare ſpiritum
Virginis rigor niualis,quae genetricem Dei
Neutiquam ſe nominabat,ſed miniſtram paruolam.
Nix item candore noſtra quòd retundat lumina,
Virginem compeſcuiſſe dat iecur procacium,
Nequiter ne ſeſe amarent,neu cupirent improbe.
Porro quòd facul liquatur,quodque tabeſcat citò,
Hanc eandem adfectione dat pia reſoluier,
Quando conflictamur artis,angimur ve incommodis.
Tum ſolet benigna noſtris ſubuenire anguſtijs,
Cladiumque acerba lenit,ſicuti mandat Deus,
Scilicet maturet opportuna adeſſe egentibus.
Multa,ait,patrat ſtupenda,& ardua indagarier
Inclyti virtus Tonantis,qui niui albae praecipit,
Vt ſuper deſcendat amplam terram ab oris aetheris.
Hic niuis ſub voce Diuam tu Mariam intellige,
Myſtico de more noſtro,porro terrae nomine,
Terrea compage cretum ſaeculum noſtrum adcipe.
Sic Deus proles beatae Virginis matri ſuae
Imperat nobis adeſſe,ſoſpitareque anxios,
Quippe qui volt aduocatam noſtram,& eſſe praeſidem.
Cana quòd perſtringat aciem,quòd queat vix perſpici
Nix nitorem ob candicantem,ſignat almae Virginis
Gloriam

Gloriam vix comprehendi, vixque poſſe percipi.
Si ferunt fulſiſſe tantum donicum nobiſcum erat,
Vix vt illam poſſet vlla contueri pupula,
Quid putandum ſempiterna nunc locatam in gloria?
Proditur veniſſe ad ipſam patricium Mineruium,
Pauli alumnum, ac viſo honeſtae Virginis miraculo,
Conſpicari luculentum clamitaſſe inſtar Dei.
Ac profeſſum tantum honoris illam ab ore emittere,
Quòd niſi exploratum haberet de fide ſui vnici,
Crediſſet eſſe numen vniuerſis praeſidens.
Iſtius ſagaci honorem mente conſpicabilis
Viderat niuis Sacerdos filij cognominis
Ante multis quàm vigeret fuſa in orbem ſaeculis.
Ergo vates virginali praecinit ſic de niue.
Gloriam candoris eius viſus admirabitur,
Crebritatem ninguidi imbris cor ſtupeſcet intuens.
Queis quidem verbis retexit quàm ſiet ſpectabili
Virgo compta puritate, quamque ſit largiflua
Gratijs impertiundis in genus mortalium.
Quòd niuis natura in altis, & locis ſublimibus
Gignitur minuta, ſignat Virginem eſſe humillimam
Mente, quàmuis conſtet ortam regio de ſanguine.
Decidens candor niualis integit prata herbida,
Et ſatorum laeta culta, tum pruina tegmine
Tali operta non perurit, nec Boreas depaſcitur.
Sic fauor ſponſae decentis, atque ſuffragatio,
Ne Dei nos perdat ira facta noſtra ob impia,
Protegit nos à periclis cladium ingruentium.
Ninguis ex longo incubatu terra pingueſcit macra,
Et ſolum fit laetum, & vber, ſic ſeges terreſtrium
Mentium de virginali exuberant conſortio.
Quòd Noti ſpirante flatu liquitur nix algida,
Atque humum foecundat vdam, dictat almi Spiritus
Diuam amore adflatam opimis nos beare dotibus.
Sed cedo alias qualitates Muſa comparabiles,

Quas

Quas Hera cum noſtra habere nix aquoſa creditur,
Hincque capta occaſiones conſuendi carminis.
Nix deorſum lapſa ab alto veſte ſordeis candida
Occulit, fimetaque atra, Diua noſtra turpia
Probra mater velat excuſando, ne compareant.
Iam ſuae candore fonteis veſtit innocentiae.
Haud enim patrocinando nos tegit tantummodo,
Sed ſuorum ditat addens de bonorum ſcriniis.
Pangit id propheta in hymnis inquiens, Lauda tuum
O Syon Deum, niuem qui dat velut lanam tibi,
Scilicet Diuam nitentem pro tuo velamine.
Nec quid inſuetum videri debet, aut cuiquam nouum,
Copiis veſtire nudos poſſe mortales ſuis,
Quae Deum immortalem amictu de ſuo magnū induit.
Hocce amictu vidit olim tectum eum vates ſacer,
Ipſe, ait, ſator reſedit temporum Dieſpiter,
Illiuſque laena candens tamquam erat nix albida.
Nix quieto lapſu ab alto ſe profundit aere,
Et niuale ponit aequor, ſic benigna aequaliter
Exhibet ſe virgo iuſtis, exhibetque noxiis.
De niue eductum liquorem vim ferunt compeſcere
Aluum habere diſſolutam, lubricoſque idemtidem
Alma ſtipat, atque luxu nequiore perditos.
Molliori aeſtate pendent poma quot rubentia
De ſuis ramis, ſeueros, tot facitque ſobrios,
Antea qui diffluebant turpiter laſciuia.
Nix feris inuiſa, prodit quòd pedum veſtigia,
Obtegitque paſſiones, ſic latebras daemonum,
Machinaſque Virgo pandit, eripitque pabula.
Quòd ſua nix laxitate non ſecus quàm ſpongia
Huberem rorem capeſſit, ſignat almam Virginem
Et Dei ſitiſſe dona, & dona adeptam plurima.
Nix petit ſublimiora montium cacumina,
Saepius, ſic Diua monteis arduas conuiſere
Adſolet, loquor, ſolutas terreis contagibus.

Candidaſque has vſque reddit impetrando Spiritus
Gratiam ſancti, niuis quam cana ſignat claritas,
Sicut ipſa dixit olim Romulae vrbis Praeſuli.
Namque quom ſibi Aeſquilino colle vellet exſtrui,
Sirio flagrante templum, ningue fuſa deſuper,
Quae locum tantum occuparet erigendi culminis,
Te tua, inquit, gnaua virtus vſque eò laudabilem
Ponit, vt confiat orſum tale primum, te auſpice,
Tale opus, nemo quod auſus ſit prius molirier.
Hic mihi templum exſtruendum mando vbi nix myſtica
Decidit, locumque totum texit albo vellere,
Quae quidem candore donum ſignat almi Spiritus.
Hinc reor ſanxiſſe patres hunc diem obſeruabilem,
Atque feſtum vbique habendum, quo die miraculum
Tale factum, adfinis almae nix quòd exſtet Virginis.
Quippe fiunt continenter mira in orbe plurima
Virginis virtute ſanctae, non celebrantur tamen
Feria peculiari rite, vt iſtuc adſolet.
Sic quotannis cenſuere publica lucem vice
Hanc haberi ſacram vbique nedum ob id miraculum,
Verùm ob id quod comparatur nix nitenti Virgini.
Quo niuis demum adplicemus lubricum, ni laudibus
Ipſius, queis quiſque quantum ſe tenere eam putat,
Labitur tantum, nec vlla laude quit comprendier.
Aequè vti nitaris vdam ſi manu murenulam,
Aut tenere anguillā in arta, quantò enim illam fortius
Poſtules preſſare, tanto elabitur velocius.
Quanto enim quis plura dicit, plura reſtant dicier,
Fine nulla terminantur illius praeconia
Quamlubet cunctis vbique praedicetur ſaeculis.
Hi cluent theſauri opimi, quos Deus Iob arguens
Adſerit nunquam attigiſſe mentis acri indagine,
Num ne, ait, niuis ſauiſſas tu ſubiſti candidae?
Hinc licebit vſque ſumat quiſque quantum optauerit,
Haud tamen vaſtum profundum explere tale quiuerit,
Quin ſuperſint plura ſumptis, atque maiora indies.

DE

DE PARADISI TERRESTRIS NOMINE ſanctae Virgini attributo. Gen. 2. Plantauerat autem Dominus Deus paradiſum voluptatis à principio, &c.

S*PEM quoque adferebat huius ſoſpitalis Virginis,*
Quod Deus Solis ſub ortum ſeuerat pomarium
Omnibus vitam refertũ commodis beantibus.
Hocce enim horti virginalis cum ſuis virtutibus,
Quae notantur rebus illis, queis refertum erat nemus,
Myſticum exemplare quoddam proditum'ſt diuinitus.
Proditum, vt ſperaret orbis quod figurae notio
Praenotabat illa poſſe tamdem apiſci, ſcilicet
Virginem tot compotitam munerum adfluentia.
Tradit id ſcriptor vetuſtus exſtitiſſe exordio
Conditum mundi, prius quàm ſumma rerum exiſteret,
Ante quàm depacta moles terrei foret ſoli.
Quin ſitu exceſſiſſe fertur montium cacumina
Omnium, quo nulla poſſet nubilorum denſitas,
Non vapos terrae, nec atrae vis procellae attingere.
Vnde quando dirus imber obruiſſe traditur
Omnia, vt ſcelus nefandum plecteret mortalium,
Vſque eò non pertigiſſe pontus ingens creditur.
Hic nihil ſtringit vetuſtas, nil victum, aut marcidum
Viſitur, pulcra vigeſcunt ſed iuuentute omnia,
Quidquid intra tale ſaeptum floret aeuo perpeti.
Cultaque amnem temperaſſe laeta amoenum proditur,
Qui refuſus in ſonantis quatuor mox vortices,
Irrigaret vniuerſae terga terrae ſquallida.
At nemus perflabat aura lenibus Fauonij

Floridum flabris tepentis haud parum iucundior,
Et fruteta pulcra mihi recreabat flamine.
Herbidis comis virebat ſuaue terra olentibus,
Floribus paſſim micabat diſcolori in gramine,
Atq; frugũ hubertim alebat quidquid vſquã prouenit.
Hic decus magnum enitebat arborum felicium
Aureis onuſta pomis mitis arbos conſita,
E quibus, ſi quis comeſſet, eſſet expers funeris,
Vnde de re adpellitatur congruo cognomine,
Quòd ſuo de fructu edentum prorogare nouerit
Spiritum, vitalis arbos, planta vitae perpetis.
Huc quoque accedebat arbos nobilis ſcientiae
Dicta, quòd coorta ibidem mentibus dementiam
Demeret, ſcitaque fruge perſpicaces redderet.
Huc Deus ſollerte cura quem luto compactili
Finxerat, nouum colonum duxit, vt laetabilem
Poſſideret hortum, & illum cultiorem redderet.
Tot bonis pollens beois partibus ſeorſum ſitum
Huber almum erat Mariae forma ſolitariae
Omnium ditis bonorum luculentis gratijs.
Quod manu Dei, quòd eſſet conſitum ſollertia,
Suggerebat ſingulari florituram gloria
Virginem, nec comparandam caeteris mortalibus.
Quòd foret ſitum ſub ortum Solis, ingerit nouum
Virgine alma Solem oriri, qui fugata inſcitiae
Nocte, caecis dulce lumen mentibus praepanderet.
Quod foret porro ante rerum conditum natalia,
Innuit fuiſſe mente deſtinatum in numinis,
Virginem vt talem crearet primo ab aeui exordio.
Necdum, ait, vorago abyſſi facta erat, nec fontium
Eruperat latex perennis, nec cacumen montium
Arduum ſtabat ſub aſtra, quandò ego prognata ſum.
Quòd nec id turbo proteruus, nec vapos perſtringeret,
Virginem exſortem futuram terreis adfectibus,
Motibuſque turbulentis exprimit cupidinum.

Quippe

Quippe erat praeclarus ille, quem beata Ternio
Cluſerat ſera perenni, ſaepſeratque gnauiter,
Hortulus, ne poſſet ipſum peſtis vlla inuadere.
Hunc patris ſummi poteſtas contra iniqui daemonis
Munijt vim, contra & aſtus callidos ſollertia
Filij, contra malitiam Spiritus benignitas.
Nempe ea decebat illam, cui Deus concredere
Vnicum ſuum volebat, ſanctitate excellere,
Qua ſub ipſo nulla maior quit Deo inuenirier.
Quòd ſitu nil hic fatiſcit, nil putri corrumpitur
Tabe victum, ſignat alma nil fuiſſe in virgine
Obſoletum, nil vetuſto rancidum peccamine.
At ſcatens hinc flumen ingens ſuggerebat filium,
Non quidem lymphis aquoſis temperantē humū aridā,
Sed ſacris fibras quaternis cordium ſermonibus.
Ipſe, ait, felici ab horto more ſilani exij,
Quem ſator mundi expoliuit daedalis nitoribus,
Huberemque fecit omni gratiarum copia.
Quin poteſt amoenus amnis denotaſſe huberrimam,
Virginiſque exhuberantem gratiae clementiam,
Quam refundit per quaternos orbis ampli cardines.
Optimaq́ ipſa teſtis huius proditat ſententiae;
In meatus morem aquai profluo fonte huberi,
Profluo, noſtrumque flumen ad mare vſque adlabitur.
Pertinet quid vero ad almam lenis aura virginem?
Clamitat fuiſſe ſancti peruiam ſolatio
Spiritus aeſtum leuantis, & labores anxios,
Clamitat fuiſſe ſeptem compotem chariſmatis
Ipſius, doniſque opimis, quippe ſponſam propriam
Omnibus benignus auxit luculentis dotibus.
Quin viror comantis herbae, & floſculorum gemmulae,
Atque ibidem fructus ortus huber ipſam delicat
Omnium virtutum honeſtis floruiſſe inſignibus.
Arbor at vitalis illa praeferebat virginis
Vnicum natum, cruentae mortis vltorem inclytum,

Et repertorem ſalutis, luminiſque perpetis?
Hunc adumbrabat quoque illa planta dicta ſcientiae:
Nam cluet Rex noſter omnis notionis arbiter,
Et rationis fons, & omnium mentium verum iubar.
Hic fidei ſe erigebat cedrus altum in aethera,
Pullulabat hic cupreſſus viuidae ſpei ſimul,
Tum roſa ardens caritatis purpuranti murice.
Hic oliua index virebat lenitatis uberis,
Quaeque nulli palma cedit impotenti turbini,
Atque lato ad protegendum nata tegmine platanus.
Quod Deus nouum inquilinum denique hortum in uberē
Duxerit, puellae in aluo non viri de ſemine,
Sed Dei virtute dictat gignier magnum hoſpitem,
Redderet qui fructuoſam virginalem clauſulam,
Cultibuſque ornaret amplis florulentae gratiae,
Et ſimul florem pudoris contueretur ſacrum.
Hiſce lucus congruebat cum nitenti virgine
Symbolis, rebuſque ſacris, pluribuſque idemtidem
Diſcrepabat victus, infra quae retexam nauiter.
Primulum terreſtri in horto de virili condita'ſt
Degener foemella ſexu, virginali agellulo,
Virque verus pullulauit, & Deus verus ſimul.
Patuit ille perditori, qui colonum, ac poſteros
Interemit, angui atroci, at hic ſalutis principi
Se recluſit ſempiternae, clauſus angui perſtitit.
Quin & anguis virulenti, qui priorem foeminam
Tabido infecit veneno, & nos per ipſam obnoxios
Fecit omneis morti, & orco, obtriuit impium caput.
Sicuti truci draconi dictum erat diuinitus.
Bella te inter ſaeua ponam, foeminamque mutua,
Inter vtriuſque ſemen, haec tuum obteret caput.
Illo ab horto extruſus Adam'ſt protoplaſtus turpiter;
Aſt honeſte in hocce princeps collocatus Christus eſt,
Matris inquam cum pudore cretus Adam poſtumus.
Sic obex conflatus illic noſque, & inter caelites,

Et

Et maceria ducta in altum diruta eſt hic denique,
Inuicemque copulata ſunt procul diſtantia.
Ac licet ſemel per ortum corporalem hunc hortulum
Exijt diuina proles, hunc tamen per ſaecula
Incolet diuinitatis templum, & aulam regiam.
Creuit illic fructus ater, qui necem mundo intulit
Imbuens malis venenis, fructus auſpicabilis
Creuit hic, mortale ſaeclum quo reuixit denuo.
Arbores terreſtri in horto quaelibet iuxta genus
Proprium fructum ferebant, virgo ſed ſupra ſuum
Protulit genus, Deum quae intacta nobis edidit.
Nam ſupra genus muliebre'ſt, virgo quòd conceperit,
Zonulaque cum pudoris quòd ſit enixa integra,
Atque quòd virgo educarit lacte pignus proprio.
Sed quid eſt firma quòd vſque virginalis hortulus
Hic ſera claudi feratur, quodque forti peſſulo
Cantico in ſacro aſſeratur ſemper oppilarier?
Hortus occluſus vocatur, non quòd vllos gratia
Arceat ſua benigna Virgo, ſed quod illius
Candidum florem pudoris nemo delibauerit.
Quin & ipſa dicta opertus hortulus, quòd neutiquam
Arculam cordis ſubiuit tetra cogitatio
Siue ſponte oborta, ſiue immiſſa ab hoſte callido.
Huic nequit phaeacum amoena ſylua compararier,
Nec ſolo ſemper virenti laeta tempe Theſſala,
Aut nemus Solis, quod ales picta phoenix paſcitur.
Haec enim numquam adtulere culta germen floridum,
Quod tulit clauſum perennè virginale pratulum,
Arborem tollentem olentis ſaeculi putredinem.
Hic oriri mala cernas profluenter omnia,
Quae rubeſcunt ſuaue, & auri flore flauent luteo:
Nec genus quod fertur vſquam cumque deſit nobile.
Hinc & illae emiſſiones prodeunt amabiles
Quae replent iucundo odore quidquid vſquam tegmine
Clauditur caeli patentis, quidquid extra extenditur.

Cyprus,

Cyprus, & nectar ſalubre nardus halans naribus,
Tum croci colos rubentis, cinnamumque nobile,
Atque myrrae planta odorae, planta aloes, & fiſtulae.
Quin ferunt arbuſta gemmis hic virere lucidis,
Iugiter ſcatere fonteis aureis liquoribus,
Et iubar noſtro exoriri Sole luculentius.
Hoc vireto in ſingulari regia ſato manu
Maxumus Pater parauit omnibus conuiuium
Gentibus, quo nemo lautius vidit, aut prolixius.
Quippe in hoc agno nitenti, qui ſcelus mundi eluit,
Omnibus ſponſam iugauit adfluentem dotibus,
Ac thorum taedis beatis ſtrauit idem floribus.
Hic ſacrata nuptiarum foedera auſpicatus eſt,
Vnicum gnatum coronaque induit ſpectabili,
Fulgido aduelauit oſtro, regijſque inſignibus.
Quis queat tot explicaſſe ferculorum milia,
Quiſve maſſici, caleni, caecubique pocula?
Regij quis adparatus gloriam admirabilem?
His nequit ſolaris illa menſa compararier,
Quam ferunt cunctis patere, qui velint accumbere,
Omnibus cibis refertam ſponte ſuppetentibus.
Hic ſupra circumque obumbrant carbaſa intenta aurea,
Ruſſa, ferruginea, fulua, per columnas lygdinas,
Et trabeis per aurulentas, lectulos argenteos.
Quis pauimentum ſuperbum gemmeis emblematis
Explicet conſertum, elenchis vndique albicantibus?
Quiſve picturae lepores, atque opus toreumatum?
Ter beatus, ampliuſque qui vireta indugredi
Haec queat, Rege adnuente, myſticaſque ſumere
Hic dapes, numquam eſuribit, numquam egebit poſtea.
Huc ſuum praeclarum Amorem caſta amica, vt carperet
Poma, caeli deuocauit lucidis cubilibus,
Et comeſſet carpta ramis arborum felicibus,
Adnuit porro ille votis gratioſae amiculae
Crebra ſe inuitantis, atque praeferacis hortuli

Flori-

Floridum ſaeptum petiuit, ſicut ipſa concinit.
In ſuum deſcendit hortum dulcis ille Amor meus,
Et procul ſpirantum adiuit areas aromatum,
Vt ſacris paſcatur hortis, colligatque lilia.
O mihi concedat huius mitis horti conſitor,
Et ſatus felici in horto fructus horti floridus,
Vt feracem ingreſſus hortum dulce pomum colligam.

DE PALMAE NOMINE MARIAE triumphali Virgini attributo, propter eius inuictamq; fortitudinem, per quam cunctas vicit aduerſitates, & contriuit caput ſerpentis antiqui. Eccl. 24. Quaſi palma exaltata ſum in cades.

NUNC mihi quaedam expedire mens peculiaria
Suggerit Diuae attributa virgini vocabula
Arborum, quae claro honore praeferuntur caeteris.
Inter has cur palma dici gaudeat retexere
Nunc velim, ſed difficultas terret alti carminis,
Arduumque opus, ſed ipſa fretus auſpice ordiar.
Ergo palma nuncupatur in ſacris oraculis
Palmeum quòd geſtet inſtar proferens ſuauiſſumum
Dactylon, quo loeti amaror coepit edulceſcere.
Palmeo nam comparatur pignus almum dactylo
Virginis, tum propter olli dulce nectar inditum,
Tum rubrum propter cruorem, quo madeſcens occidit.
Quòd nec vmquam ceſſit atro principi caliginis
Mente ſummo intenta caelo ſemper, & caeleſtibus
Sed caput diri draconis calce forti contudit.
Adde quòd veſaniente flexa numquam eſt impetu
Turbidi ſaecli, ſed ipſum cum ſuis terroribus,
Cum ſuiſque virulentis perculit pellacijs.
Quippe enim Cades beatis educata in ſaltibus
Creuit vſque ſanctitate caeteris felicius
Emicans, nec quiuit vlla vi maligna inflectier.
Vnde clara praedicari voce victrix ſe audijt
Arbitri pugnae inſonantis. Dia Virgo haec indoles,

Et tua haec ſtatura palmae comparata eſt arduae.
Hic crucis palmam vocauit Rex triumphalem arborem,
At ſtaturam forte robur mentis vſque inflexilis,
Pectoriſque vim potentis neſcij pandarier.
Nam velut noſtri haſta Regis fixa niſu perpeti
Crux ſtetit, dum vindicaret ſaecula adfrementibus
Circum eam, ſupraque magnis hoſtium tumultibus.
Sic Mariae mens fidelis, caeteris lapſantibus,
Firma manſit more rupis paſſionis tempore,
Quam graues procellae adurgent turbulenti marmoris.
Nam licet quot Chriſtus ipſe feminiuo in corpore
Volnerum gerebat ictus, tot quoque ipſa faucijs
Virgo plagas ferret intus anxia in praecordijs,
Ac licet confoſſa acuto cor doloris ſpiculo,
Sicuti ſenex prophetes antea praedixerat,
Quo die dilectum Ieſum paruolum Patri obtulit,
Haud locum compleuit omnem queſtubus muliebriter,
Nec genas carpebat vngui prouoluta in puluere,
Aut ſcidit comptus reuolſis virginaleis crinibus.
Nilque prorſus indecenter egit, aut incondite,
Nil malo externata tanto turbidum ore protulit:
Sed ſuum moerorem acerbum temperabat fortiter.
Et quidem prorſus decebat caeteris materculis,
Impotenter quae ſuorum filiorum in funere
Eiulant, diſtare noſtram ſingularem virginem.
Nam perinde ac gnatus almus, aeſtuans incendio
Flammiganti caritatis indolebat acriter
Peſſum abiſſe mancipatum tartaro noſtrum genus.
Id ſciebat velle patrem, velle & ipſum filium,
Spiritumqne velle ſanctum, velle cunctos ordines
Caelitum reſarciendos, velle terram, & aethera,
Sicque ſub crucis valenter ſtabat immota arbore,
Et ſuum Patri obſerebat candidum agnum ouicula
Innocens, piacularem, victimam placabilem.
Proinde Diua inuicta propter hancce fortitudinem

Neſciam tanto malorum ponderi ſuccumbere,
Ceu phalanx armata noſtris horrida eſt facta hoſtibus,
Si trucum te infeſta circum turba ſiſtit daemonum,
Vt procellat, inuocato nomen almae heroidis,
Et fugabis monſtra tetra, ceu fugat fulmen crucis.
Nam valet perinde nomen Virginis fortiſſumae
Ad fugandum quodque tetrum, quodque inauſpicabile,
Atque ſignum inſigne noſtri Regis inclytiſſumi.
Ergo agonum cenſor ille primitus caeleſtium
Arboris fortis vocamen detulit viragini,
Ante quàm prodiret orta puſa in orbis aream,
Nil enim decus Mariae norat aeque oſtendere,
Atque palmae inſigne robur fortibus decens viris,
Quod ferunt quoque inſecutum, quom migraret ſaeculo.
Quippe vbi almam ſoſpitator maxumus feretrius
Vellet in ſecreta caeli templa Matrem adſumere,
Et ſupra coetus beatos conlocare caelitum.
Tum citis comptum decenter legat alis Gabriel
Angelum in nemus, quod orbis ſeuerat primordio,
Ac iubet ſpadica ferre Virgini duellicae.
Nempe vti virtutis index eius eſſet omnibus,
Qui ſacrum funus viderent virginale efferrier,
Et decus praeſigne adeptam noſcerent adoreae.
Iſque adit nemus volatu praepeti, & ramuſculum
Palmeo de crure carpit praenitentem argenteis
Frondibus, defertque diuae lectulum ante caelibem.
Talibuſque adfatur, horto de geniali termitem
En tibi fero Alma palmae iuſſu amati filij,
Quem feretrum ante imperabis ferrier functae tuum.
Te decet, te praeter omneis Virgo palma nobilis,
Mille te decent coronae, & militares laureae,
Ciuibus quae liberaſti cum tuis cunctum genus.
Hiſce dictis laetus ales tranat immenſum aera,
Seque hero ſiſtit ſupremo, & expedit quid egerit,
Illi agit ſubmiſſa grates maxumas Patri Deo.

Mox-

Moxque in vnum ex vniuerſis Rex ſodales congregat
Partibus vectos per aethram Matris ad limen ſuae,
Vt fuant praeſto emigranti, & iuſta ſoluant funeris.
Nam ferunt optaſſe Diuam tum videre, & alloqui,
Ante quàm defungeretur, ſaeculoque excederet,
Quidquid in terris manebat illius ſacri chori.
Quare ei ſiſtuntur omnes pro ſuo voto ad fores
Inſimul diuerſo ab orbe rapti in altis nubibus,
Decubantemque introeuntes reppere lectulo,
Non quidem febri acriore, pignoris ſed vnici,
Quem diu deſyderarat, dulci amore languidam,
Quòd pati nequiret eius amplius diuortium.
Id palam teſtatur ipſa ſponſa ſacro in cantico.
Qui tenetis pacis vrbem ferte Dilecto meo,
Quòd miſella amore flagro, quodque amore langueo.
Huc item celebriore de nota compluſculos
Tum ſimul prater relatos conuolaſſe proditur,
Nempe myſtas hierarchis cum ſuis lectiſſimos.
Te quoque ex Areopago facte noſter municeps
Cum magiſtro interfuiſſe ſcriptitas praenobili,
Et Dei Matrem extuliſſe per vices aptis modis.
Haud enim Sanctam putaſtis proſequendam naenijs,
Luctibuſque praeficarum more, ſed concentibus
Rite factis, quae ſalutem perdito mundo intulit.
Ergo vt hos Regina vidit, conſalutat ſingulos,
Omnibuſque adgratulatur Gnati alumnis inclyti,
Sed iubet Doctorem auere nominatim gentium.
Macte, ait, dilecte fili Paule, noui anguſtias,
Quas tuliſti veritate pro tuenda fortiter,
Compedes, plagas, labores, milleque aerumnas graueis.
Sed tibi preti parata'ſt palma inaeſtimabilis,
Et corona promerenti ſempiterno in lumine,
Quam manu ſumes benigna filij victor mei.
Sicque conlaudabat omnis ſingulatim Apoſtolos,
Quaſque poenas quiſque paſſus, exprimebat grauiter,

Pro ſuique honore Nati, & pro ſalute gentium.
Tum venit quoque ipſe Chriſtus cum choro immortalium
Tollere in caeleſte regnum Matris almae ſpiritum,
Mox reuerſurus receptum copulatum corpori.
Sic domus candore miro coepit exſplendeſcere,
Et nouo ſuffitu olere aromatum caeleſtium,
Quo refectus iubilabat coetus ille nobilis.
At Deo illa gratulari plena inexplicabili
Gaudio, quòd hora adeſſet iam migrandi è ſaeculo,
Atque ouanti dulce carmen illud ore expromere.
En tibi Rex confitebor ſumme princeps caelitum,
Te meae ſalutis auctor, te canam decus meum:
Et tuum ſublime nomen grata tollam laudibus.
Quòd mihi adiutor fuiſti, quodque cuſtos optumus
Vindicaſti à clade triſti corpus, & vitam meam,
Caſſibus de linguae iniquae, triſtibuſque opprobrijs,
Atque contra me inſequenteis obſtitiſti fortiter,
De molaribus leonum, pro tua clementia,
Liberaſti rugientum, & omnibus me anguſtijs.
Rex ſub haec animam euocare coepit, vt praeſul chori,
Praecinens mea electa adeſdum, cura ades mea vnica,
Te meum thronum eſſe creui, Virgo ades de Libano.
Illa ad haec, Deus paratum, corque promptum adeſt meũ.
Geſtio dudum emigraſſe, vt gratias agam Patri,
Et tibi benigne fili, Spirituſque numini
Hiſce pro mihi adtributis ſplendidis honoribus,
Caritas paterna ſponſam, quòd ſibi me adſciuerit,
Tuque praeſtas dulce germen, dicar vt mater Dei.
Quodque me fecit ſuum ardens ſpiritus ſacrarium,
Vnde cuncta me beatam propter iſthaec munera,
Nemini collata ab aeuo, praedicabunt ſaecula.
Ergo ades plexa corona vinciam te ſydere
In meo regno nitenti, ceu me in orbe taenia
Virginali cinxſti, & almo corporis geſtamine.
Te boni propenſa Patris, te voluntas filij,

Spiri-

Spirituſque praeſtolatur. te videre exercitus
Caelitum praegeſtit omnis, laudibuſque tollere.
Hiſce dictis exiliuit gnati in amplexum ſui
Spiritus candens Mariae luce Solis clarior,
Quem lubens excepit Heros ſummus vlnis obuijs.
Sicque treis remanſit ortus illa Solis candida
Corporis compage caſſa, prolis exemplo ſuae,
verùm vbi Matuta fulſit ter, reſumptis artubus
Gloria auctis ſempiterna, ſe recepit ad Deum
Omnium ſtipata nube luculenta caelitum,
Tum patere coepit illud peruetuſtum oraculum
Editum iam retro multis ſub figura ſaeculis,
Foederis ſublata nubes clara de tentorio,
Per ſuaſque iere turmas cuncta pubes Iſrael-
Praeuium ductum ſequentes nubis admirabilis:
Porro ea in Pharan reſedit monte ſolitario:
Clara, ait, ſublata nubes foederis tentorio'ſt.
Nempe Virgo pura ab iſtoc mundiali tegmine,
Iſrael ſequente turba, ſcilicet caeleſtibus,
Quae Deum ſpectant, choreis circum eam ſtipantibus.
Conquieuit porro nubes in Pharan ſeceſſibus,
Quando ſancta in luculentis aetheris ſeptemplicis
Diua campis collocata'ſt per manus ſui Vnici.
Hanc Dei nubem coruſcam ſubuolantem ad ſydera,
Ac nouo complentem odore templa caeli lucida,
Caelitum ſtupens caterua fudit ore talia.
Quae nam humi deſertae ab oris Diua ſurgit inclyta,
Ceu columna celſa fumi de vapore thureo,
Deque myrra ducta, & omni puluе pigmentarij?
Tum Saba eſt Regina felix ſacra Idumes moenia
Cum frequenti ingreſſa pompa, nempe virgo caelitum
Cum choris caelum ſubiuit, proprijſque dotibus.
Nec tacet vero ipſa claris quomodo ſucceſſerit
Atrijs caeli patentis, ſed manu ſui vnici
Se refert deductam honore, quo decet matrem optumā.

Tu quidem, inquit, care fili dexteram tenens meam,
Me lubens deduxti in ampla caelitum palatia,
Inque ſedem collocaſti maxuma cum gloria.
Iam ſupremas lucida arceis incolo ſummi aetheris,
Igneae in nubis columna ſtat meus nixus thronus,
Quae iubar caelis perenne feci oriri in arduis.
Huic item Reginae honori ſub typo praeluſerat,
Intumum quom limen aulae pulcra Ediſſa regiae
Tota diti compta cultu tertia intrauit die.
Sic ſuo cum corpore alma Θεοτόκος *deducitur*
Praenitens caeleſtem in aulam, ſic decoris adcipit,
Et preti virtutis ergò palmam inaeſtimabilis.
Ipſa erat quippe illa victrix palma, quam ſe dixerat,
Ante quàm progerminaret, velle adire filius,
Atque fructum laetum opimis carpere è ſpadicibus.
Addidit fidemque dictis, quando ſe exinaniens
Aetheris demiſit arce matris in ſinum piae,
Seque conueſtiuit almo corporis velamine.
Quare & hanc putamus eſſe margaritam nobilem,
Quam bonus mercator olim, venditis rebus ſuis
Omnibus, tandem repertam comparaſſe proditur.
At negotiator ille quis foret nemo ambigit,
Nempe qui migrauit ad nos de patris ſinu abdito,
Vt ſalutis noſtrae obiret arduum negotium.
Vendidit porro ſuas res, quando ſe exinaniens
Induit mortale corpus ſumptum ab iſtac Virgine,
Nos ſuae vt velaret immortalitatis lumine.
O nimis felix relictis qui caducis reculis,
Hanc ſibi indagarit vnam gemmam inaeſtimabilem,
Hic erit profecto in aeuum diues, & ſuperfluens.
Sed puer giganticidæ germinalem ad palmulam
Praeſcius ſaecli futuri nos reuerti praemonet,
Hic vbi confert parenti praeuirentem filium.
Haud ſecus floreſcet, inquit, Iuſtus ille inſignior,
Atque palmae laeta planta, quae ſuis felicibus

Fron-

Frondibus ſemper vireſcit, fructibuſque exuberat.
Hinc tibi palmata veſtis Imperator vnice
Chriſte texta, qua proteruis diſſipatis hoſtibus,
Hanc triumphans intuliſti caeli in amplam regiam.
Quam chori ſacri intuentes ciuium caeleſtium,
Quis (canunt) quis iſte, Idumes qui venit de finibus
Dux ſagum reſperſum amictus punica ſinopide?
Hocce erat ſcutum illud ardens, quo coronaſti tuum
Vnicum Pater ſupreme, vt dimicaret fortiter,
Vtque flictu acri petito peſtem ab orbe expelleret.
Hocce eum Pſaltes rogabat, hoc petebat cingier,
Incinens ſcutum capeſſe, ſcutum & ancile aureum,
Ac mihi ſuccurre preſſo, fer ſalutem perdito.

DE ARBORIS PVLCERRIMAE NOmine ſanctae Virgini attributo. Leuit. 33.

Sumetiſque vobis fructus arboris pulcerrimae.

QVAM bene inter alia nomen huic quoq; addunt Virgini
Arboris ſemper virentis, conferuntque floridae
Arbori, riuos aquarum quae ſecundum conſita
Porrigit fibras ſequaceis ad fluores perpetes,
Nec verens ortum aeſtuoſae torridum caniculae
Germinat ſecura, flores fundit, & fructum huberem.
Vnde viſum laeta mulcet fronde delectabili,
Laſſuliſque amicam in aeſtu praebet vmbram feruido,
Et ſapore blando amoenat frugis ora edentium.
Quippe Virgo intenta legi, patrioque cultui
Corde ſancta cogitare, ſanctaque ore proloqui,
Et manu ſollerti obire ſancta quaeque munia.
Arboris nos imperabat ſub figura veſcier
Talis ille fruge opima emancipator Iſrael,
Quando eos promiſſam agebat nobilem in prouinciam.
Vos, ait, nouos colonos, quom potiri praedijs
Fecero, voſtris ſpopondi quae bonis parentibus,
Tum mihi ſeptem diebus feriari ſancio.
Quippe meſſe iam peracta, iam noua vindemia,
Ferias edico ſacras inchoandas protinus
Septimo de menſe, in ipſo nempe plenilunio.
Atque ne de mente vobis, neve voſtris poſteris
Incolas olim fuiſſe, & inquilinos excidat,
Moxque me domum reductos, patriamque vindice;
His volo diebus extra tecta commoremini

Sub-

Subdiales vmbra in vda frondium virentium,
Vnde & haec volgo vocabunt feſta Scaenopegia.
Ac diem vt primorem agatis caeteris ſollemnius,
Vltimumque edico cunctis, neve quiſquam polluat
Publicae dictos quieti functione ſordida.
Tum ſibi in primo decorae quiſque veſtrum ſumito
Arboris fructus, ſpathaſque palmeas cum dactylis,
Addat ijs & plantae opacos perplicatae ramulos.
Addat & ſtrictas ſalignas amne torrenti comas,
Et Deo coram his diebus vitam agat genialiter.
Quae quidem ſunt ſacra dicta intelligenda myſtice.
Sunt enim iſtaec res peractae, ſuntque rerum ſymbola
Quando quidquid geſtum ab illis omne perplexabile,
Nempe geſtum, vt adplicetur rebus noſtris gnariter.
Ergo quòd genti reductae finibus Canopicis
Sit dierum indicta feſta ſeptimo menſe hebdomas,
Dum ſuis lucet repleta Noctiluca cornibus;
Id monet nos poſt labores ſaeculi aerumnabilis
In plagas laetas olympi aetate ductos ſeptima
Corporum cum claritate gaudio in iugi fore.
Septimus nam menſis iſte ſeptimam aetatem indicat,
Floridae ſurrectionis, quando ſextam ducimus
Hactenus mortali in aeuo cum caduco corpore.
Porro quina dena luna, nempe plenilunium,
Corporum dat claritatem, datque plenam gloriam,
Non vt ante diminutam ſemper, & mutabilem.
At diebus ducta ſeptem ſacra feriatio
Indicat laeta in quiete perpeti aeuo nos fore,
Numerus vniuerſitatis quod patenter innuit.
Tum dierum denique horum primus, & nouiſſimus
In quiete ſacra aguntur, quae vocatur ſabbatum,
Quòd quiete cum perenni vita ſanctis ſuppetet.
Nam dies per hoſce ducta ſabbato cum duplici
Circularem ducit orbem, conficitque circulum
Muſicum, quo finis ipſi exordio coniungitur.

O Pri-

Primulo demum dierum, nempe feſto ſabbato,
Arboris fructum comeſſe praecipit pulcerrimae
E cataſta vindicatis ſordida Deus ſuis.
Tunc enim, tunc ſeruitute criminum, atque corporis
Perfruemur liberati Virginis fructu inclytae
Maxuma in tranquillitate florido ventre edito.
Fronduit qui more citri ſemper, atque floruit,
Protulit fructum ſalubrem, quo refecta ſaecula
Iam graui confecta ſenio pubuere denuo.
Scilicet rufum puellum pulcriorem ſydere,
Et ſuper cunctos decorum, quare ad inſtar ſumitur
Citrini pomi nitentis, atque olentis ſuauiter.
Iuſſum ad haec eiſdem Hebraeis, palmeos vt ramulos
Tollerent, victoriarum quae forent inſignia.
Tunc enim decus coronae quiſque victor auferet.
Sed quid eſt, quòd ijdem habere ſuaue olenteis myrteae
Arboris comas, & ima quòd ſalignas carpere
Imperantur valle frondis inrigatas flumine?
Anne id eſt quòd fructum acerbae colligemus tunc crucis?
Atque virtutum virenti veſtiemur tegmine,
Nil deinde exhuberantum functionibus pijs?
Iamque noſtram ad principalem dirigamus ſpicula
Arborem deprompta mente, non pharetra ſutili,
Hanc petamus, quando vates tela nobis ſuggerit.
Nam volens ſpectatum in omni ſorte virtutum virum,
Ac per id beatiorem caeteris oſtendere,
Indoli iſtiuſce confert praeferacis arboris.
Integer vir (inquit) almae deditus legi Dei
In modum plantae vireſcet, quae ſata ad iugis aquas
Huberem foecunda fructum proprio edet tempore.
Huncce fructum ego eſſe duco Virginalis pectoris
Inſtituta pulcra, prolem ſed magis mirabilem,
Edidit quam virgo, vt arbor foeta pomum nobile.
Hocce iactat compotita ſponſa ſacro in cantico:
Sedi, ait, ſub eius vmbra, quem diu expetiueram,

Atque fructus eius exſtat gutturi dulcis meo.
Hinc agit grates merenti ſoſpes illi concio.
Tu clues tu praeter omnis virgo feliciſſuma,
Veſcimur te fructu opimo perpetis vitae auſpice.
Hoc pius vir integraſcit, inualeſcitque indies,
Et noua floret iuuenta, ceu Paroemiographus
Adſerit fructum eſſe iuſti perpetis vitae arborem.
Quin eodem teſte & ipſa planta vitae dicitur,
Atque eam ſi quis capeſſat, ac tenere quiuerit,
Hunc refert victurum in aeuum ſempiternum alacriter.
Haec enim'ſt quae ſub figura fruge vitae praedita
Exſtitiſſe florulento planta in horto proditur,
Quem Deus plantaſſe in orbis fertur ipſe exordio.
Haec eapſe'ſt arbor illa mira, quam Rex perſicus
Per quietem vidit olim, rettulitque interpreti
Somniorum perſpicaci viſionem ediſſerens.
Contuebar nocte, & ecce conſpicor miram arborem
In medio terrae cacumen inſerentem in aethera,
Maxuma proceritate, praeditamque robore.
Terminos haec pertinebat terrae ad orbis vltimos,
Adfatim foetu huberabat compta laetis frondibus.
Subter hanc ferae manebant, at ſuper citae alites.
Haec erat Mariae imago, non profani Principis,
Quae ſata in terrae vmbilico, nempe ventre eccleſiae,
Se exhibet cunctis paratam ferre opem indigentibus.
Altitudo porro talis arboris dat Virginis
Nobilem demiſſionem, & comitatis gratiam,
Quae cluet vera altitudo, ſummaque eminentia,
Planta quòd fortis feratur talis, atque ingens ſimul,
Indicat diae Mariae forte robur pectoris,
Copiamque caritatis, & benignae gratiae.
Quòd plagas terrae repleret vniuerſas, delicat
Virginem genteis per omnis nomen almum extendere,
Vt ſuo has fructu beato, recreetque tegmine.
Quippe quos replet ſalubri fruge, eoſdem protegit

Sedula defenſione continenter, ne cremet
Iudicis poſt ira magni, nec gehennae incendium.
Quòd genus tandem omne ſubter belluarum degeret,
Et ſuper pictae volucres arborem quieſcerent,
Et ſuam inde paſtionem, pabulumve carperent.
Indicat refectionem non modo inde excerpere
Qui vacant rebus ſupernis ſemper, & caeleſtibus;
Sed quoq; ij, qui terrae adhaerēt, brutū vti ſolet pecus.
Siue dic fuiſſe in iſtac vniuerſorum cibum
Arbore alta, nempe Chriſtum pabulum viuentium,
Pabulumque dormientium, & reſurgentum ſimul.
Sed breui ſermone ad alias tranſeamus arbores,
Virgini quarum adplicantur principi vocabula,
Et feramus noſtrum amoena floridum ſylua nemus.

DE

DE CEDRI NOMINE SANCTAE VIRgini attributo. Eccl. 24. Quaſi cedrus exaltata ſum in Libano.

TEMPVS eſt cedrum canendi prominentem caeteris
Arborũ plãtis, & ipſi cõferẽdi Virgini
Inclytam verſu rotato, deinde & alias ordine.
Sicuti cedrus peteſſit fulua caeli ſydera
Semper in ſublime tendens; ſic Mariae intentio
Ad Deum adſpirauit omnis, atque cogitatio.
Ac velut ſitu acre lignum neſcit imputreſcere
Cedrinum perenne durans; ſic Mariae integritas
Manſit inlibata ſemper, tabe nulla emarcuit.
Sicut illa exſpirat auras nobilis fragrantiae
Planta late; ſic Mariae ſingularis ſanctitas,
Atque vita oppleuit orbem fama odoris optumi.
Quin vti fructum illa multis rebus edit vtilem,
Diſtinet cariem vetuſtam; ſic Maria protulit
Omnibus partum ſalubrem, quo lues dira interit.
Cedrum item laetis virere tempus omne frondibus
Nouimus, nec Virgo plantae cedit hocce nomine,
Gratiae quae plena nullum ſenſit aeſtum criminis.
Sicut illa enodis, atque tereti recta ſtipite,
Sic fuit Virgo ſine vllo recta culpae nodulo,
Recta, leuis planta ab ima ad vſque ſummum verticem.
Quid moror multis? amoenae ſe cedro met comparat.
En ſum, ait, praelata cunctis clariori gloria,
Cedrus vt conſurgit orta Libani in cacumine.
Haec profecto'ſt illa cedrus, qua creata'ſt altera
Matre maior, qua volucrum nidulantur millia,
Praepeteſque pulli aleſcunt, inſidentque frondibus.
Id Sator caeleſtis olim per prophetam expreſſerat,
En capeſſam ego flagellum de cedro ſummum ardua,

Idque

Idque captum parte ſumma rite pangam denuo,
Scilicet ſtringam ſupremum turionem impuberem,
Omnis expertem laboris ſurculum tenerrumum,
Et ſuper deponam odoram monte celſo plantulam.
Monte ſublimi intuentis hanc feram viri Deum,
Germinaſcet nixa fibris, ingraueſcet fructibus,
Atque cedrus fiet ingens forti adulta ſtipite.
Tunc aues ſub vmbra amoena conquieſcent aduenae
Plurimae, nidoſque ramis congerent felicibus,
Arbores ſcientque cunctae quae volo poſſe omnia.
Huc quoque adludebat illud vatis aenigma ipſius,
Libano plantata cedrus pulcra ramis inclytis,
Frondibuſque ornata denſis inter arbuſta omnia
Suſtulit clarum cacumen aucta plena ad flumina,
Libano depacta cedrus, Virgo nata in candida
Puritate virginali, & educata idemtidem.
Scribitur ramoſa, & vndique ampla tendens brachia,
Prompta quòd ſit vniuerſos ſancta Virgo amplectier,
Et piae protectionis confouere tegmine.
At virens coma innuebat frondium vernantium
Virginem conueſtiendam multiformi gratia
Omnium virtutum, & omni ſanctitatis munere.
Altitudo ſignat ingens inter arbuſta edita
Virginem auctam dignitatis celſiore culmine,
Omnibuſque praeſidere coetibus caeleſtium.
Porro fontes plantae alumni legis almae paginae
Extitere, & ſcripta vatum, ſed magis melliflua
Verba gnati, quîs rigabat vſque pectus ſedulum.
Vnde ait Rex me introduxit propria in cellaria,
Et ſuae mihi recluſit ſcrinia ſapientiae,
Quae prius nulli patebant mi retexit abdita.

DE

DE OLIVAE NOMINE SANCTAE Virgini attributo. Eccle. 24. Quaſi oliua ſpecioſa in campis, &c.

NEC ſinam deſyderari Diuae oliuam in hortulo
Nobili ſemper virentem, quando & ipſa dicitur
Pulcra oliua, propter eius arboris praeſtantiam.
Vnde oliuae ſeſe apertis rite campis comparat
Conſitae, ſuam patere ſemper indulgentiam
Innuens, opemque cunctis huberem poſcentibus.
Eſt enim cunctis liquorem propriae profundere
Gratiae parata, cunctis ferre miſericordiam:
Nec queri quiſquam inuocatam defuiſſe habet ſibi,
Nam velut latex oliuae caeteris ſupernatat,
Neſcit vlli ſubſidere; ſic & haec praenobilis
Obtinet virtus in alma principatum Virgine.
Orchiten negant virentem frigidiſſimis locis,
Pauſiamve prouenire; ſic vbi alma caritas,
Atque amor friget, Maria nil ſolet frugeſcere.
Haec oliua caſſa numquam fronde, vel bacca exſtitit.
Quippe vitae tempus omne continenter floruit.
Actibus, piiſque dictis brumae inertis inſcia.
Huius aemulus prophetes incinebat hymnifer.
Impius ſcelus patrare perget; at virens ego,
Tamquam oliua in aede ſacra pullulans fructum feram.
Ipſa laetae pacis index, pacti & auſpex foederis
Patris inter numen alti, & inter humanum genus,
Ceu probat columba, in arcam termitem quae detulit.
Termes ortus ille oliua forma Chriſti Principis
Exſtitit pacis datoris, arca ſanctae curiae,

Myſti-

Myſticis purgandae in vndis, at columba Virginis.
Quae fuit puella felle caſſa amarulentiae
Caſſa felle triſtis irae, caſſa faſtu turgido,
Gratia repleta tota, tota amore candido.
Quin oliua ſignum adeptae ſplendidum victoriae'ſt,
Inclytae teſtes Athenae, quae ſuis victoribus
Fronde de tali parabant dulce niceterium.
Nec modo alma inſigne partae Virgo palmae effloruit,
Verùm & ipſa eliſit hoſteis, quae Ducem noſtrũ edidit,
Qui truces noſtrae ſalutis ſtrauit aduorſarios.
Hanc Mineruae ignara quondam gens ſacrarunt arborem,
virginali honore eamdem quòd vigere crederent,
Tale ſed decus Mariae congruit, non Palladi.
Quòd feraci vero oliua ſtirpe pullos plurimos
Procreat, magnam Parentem dictat eſſe regiam
virginem, vectam quadrigis non Opem lymphaticis.
Quippe in vno procreando filio Dei vnico,
Nos ſimul produxit omnis, atque adoptauit Deo,
Filij denominamur quotquot eius nomine.
Hac de oliua fluxit vnguen, delibutusque vnguine,
Atque aliptes magnus ille, nos athletas qui efficit,
Efficit Regeſque ſanctos, & ſacerdotes ſimul.
Vnum adhuc peculiare reſtat huius arboris
Nobilis, tempus per omne quòd ſolet vireſcere,
Nec pili facit decembreis, & rigores ninguidos,
Sed viror quid iſte praefert laureata in Virgine?
Illius fidem vigentem perſtitiſſe immobilem,
Nec quidem arefactam atroci morte cari filij.
Scilicet quando vniuerſa candidum perterrita
Deſtitutum turba fratrum liquit agnum deſerens,
Immolandum pro ſalute perditarum gentium.
Quom crucis durae expetiuit immori ſacro rogo
In patris primi vocato colle de caluaria,
Vt ſcelus mundi cruoris expiaret flumine.

DE CVPRESSI NOMINE SANCTAE Virgini attributo. Eccl. 24. Quaſi Cypreſſus in monte Syon.

SED ſatis iam dixi oliuam, nunc cupreſſum concinam,
Quem fuiſſe mentiuntur nobilem puerculum,
Cui fuit perempta cerua cauſa acerbi funeris.
Occu pat ſed nomen iſtuc rectius virgo inclyta,
Quipp e quae crudele funus interempti atrociter
Flebilis gnati immerentis moeſtula olim luxerit.
Et modo grauis ruinas, noſtra probraque ingemit,
Quòd relicto Rege caeli nos vocante ad ſydera,
Gloriamque ſempiternam, mergimur ſub tartarum.
Ergo iure luctuoſae comparatur arbori
Virgo ſancta, ſed cupreſſus haec quoque apte dicitur
Inclytae quòd ſanctitatis fert odorem amabilem.
Quin velut vermis cupreſſus enecat fragrantia,
Effugat tortos colubros; ſic Maria tormina
Pectorum leuat nocentum, daemonaſque exterminat.
Hanc ferunt numquam eſſe plantam obnoxiam teredini,
Eſſe fortem faſci iniquo obnitier, ſic integra
Perſtitit Virgo, nec vllis languit moleſtijs.
Siue quom vitans tyranni perfidi veſaniam
In Pharon deſcendit exſul cum tenello pignore,
Siue perpeſſa aegra multa iam reuerſa in patriam.
Quin nec eius membra morte extabuere florida,
Tota ſed ſyncera in altum ſubuolauit aethera,
Hic vbi Regina regnat ſempiterna in gloria.
Iam comas tradunt periti, & galbulos cupreſſinos,
Corticemque miram habere vim medendo corpori,

Huberem praebereque vſum rebus alijs plurimis.
Sed Mariae cuncta verba fuſa ab ore melleo,
Studia cuncta, geſtus omnis, actus omnis denique,
Plena virtute exſtitere, plenaque efficaciae.
Nec quidem proceritatem praeteriſſe conuenit
Arboris ſacrae, ſub aethram quae cacumen porrigit,
Quando ſeſe ſponſa tali comparat faſtigio.
Haud ſecus ſublimis euaſi (infit) ac molli in Syon
Prominet cliuo cupreſſi planta acuto vertice.
Quod quidem dictum eſſe conſtat omnibus veriſſimum.
Nam decus Diuae nitentis, gloria & ineffabilis
Fulgidum chorum antecellit ciuium caeleſtium,
Vincere vt ſolet cupreſſus celſa viburnum breue.

DE

DE NARDI NOMINE SANCTAE Virgini attributo. Cant. 1. Dum eſſet Rex in accubitu ſuo, Nardus mea dedit odorem ſuum, &c.

NVNC vocor nardi puſillae nomen ad laudabile,
Quippe & hoc ſibi Maria iure virgo vindicat,
Siue nardus ipſa dicta, ſiue virtus ipſius.
Porro ſuauis nominatur ipſa nardus, quatenus
Ex ea conflatur vnguen pingue, noſtrum quod genus
Vitae odore recreauit, ſanctitateque imbuit.
Ille erat Patris ſupremi ſingularis filius,
Qui ſibi ſtirpem adplicatam noſtram inunxit caelitus,
Quom ſemel ſe infudit aluo virginali primulum.
Id canit quoque ipſa ſponſa principali in cantico,
O Pater transfuſum oliuum nomen eſt ſanctum tuum,
Patrio de corde manans in tuae ancillae ſinum.
Hinc latini Regem inunctum dictitamus nomine
Atque cum graijs vocamus voce χριστὸν *graecula,*
At Palaeſtinis cluere מָשִׁיחַ *ſolet Syris.*
Sed frutex dic nardi olentis quam refert virtutē Hecæ,
Quemve morem, aut inſtitutum, Muſa dic mihi ſacra,
Expedi quod poſſim & ipſe caeteris expromere.
Indolem refert beatam, quae decore amabili
Mouit ad ſe diligendam, & eligendam ex omnibus,
Qui polum diſtinxit aſtris igneum micantibus.
Nam licet longe vigeret vna praeſtantiſſuma,
Atque ſummo digna honore, ſe tamen ſubmiſſius
Omnibus gerebat, atque ſe aeſtimabat infimam.
Parua tali induxit arte Virgo Regem ex aethere
In ſuum ſinum migrare, ſeque velo adcingier

Corporis ſacro recepto virginali è corpore.
Nempe vti nardi videtur planta deſpicabilis
Caule curto, & ſtirpe pulla, frondibuſque exilibus,
Sed tamen virtute odoris promeretur gratiam.
Sicque Virgo ignota volgo, caſſa pompa ſaeculi
Hoc ſuo candore grata facta Regi caelitum
E ſinu allexit paterno pignus eius vnicum.
Hoc quoque ipſa profiteri non veretur propalam.
Rex (ait) ſuo incubabat conſueto in lectulo,
Quom mea adſpirauit olli nardus auram amabilem.
Sicque Rex nardi eſſe coepit ſpicus huius myſticae,
Quando eum concepit expers coniugalis foederis.
Ediditque caſta virgo, roreque albo nutriit.
Ipſe enim conroborauit per fidem ſenſum virum,
Excitauitque adpetitum ſpe boni incorruptilis,
Cordaque acri adcendit igne caritatis algida.
Sicque ſublimata creuit Virgo ſuper ſydera:
Nam Deus ſublimis humiles, ſupplicesque reſpicit,
Vſque adauget, at ſuperbos deprimit ſub tartara.
Sed frutex quom ſit calentis iſte naturae admodum,
Hoc calore clamat ipſam ſancto amore feruidam,
Sicut idem paruitate dictat eſſe humillumam.
Quo minus mirari oportet, ſi in ſuum traxit ſinum,
Quem medullis expetiuit omnibus mitem Deum:
Nam Deus probatur eſſe fons amoris totius.

DE

DE MYRRAE NOMINE DIVINAE GEnitrici attributo. Eccl. 24. Quaſi Myrra electa dedi ſuauitatem odoris, &c.

NEC quidē poteſt latere cauſa cur ſe comparat
Diua myrrae virgo beoae. Nēpe quòd gratiſſumi
Iactet auram late odoris, ſicut ipſa concinit.
Myrrae ego in morem probatae, ſtiriaeve ſtacteae
Spiro odorem paſſim amoenum, recreari quo queat
Omnis aeger, deque buſtis mortui reſurgere.
Hic odor vitalis, ipſa quem canit ſe emittere,
Fert eam ſpirare in orbem vim latentis gratiae,
Qua ſubit mentis profanas, ſanctitateque imbuit.
Myrram item corruptioni nouimus contrariam,
Nec ſinentem tabe olenti confici cadauera,
Sed ſuo incorrupta ſucco membra ſeruare oblita,
Sic genus mortale noxis iamdiu loetalibus
Suſcitat virgo ſepultum, putidumque denuo
Efficit vigere, fulcit, ne labaſcat, gratia.
Haud enim ſolum ipſa ſancta'ſt, ſed ſuorum pectora
Labibus polluta purgat, impiataque expiat
Deprecando oratione Regem olympi ſedula.
Haec prius quàm germinaret ſmyrna ſancta, dixerat
Illius germen futurum coetui caeleſtium;
Ipſe myrrae montem adibo, thuris & collem ſacrum.
Montem adire velle dixit myrreum Rex caelitum,
Nempe Matrem ſmyrnae habentē qualitates ſtacteae,
Et moleſtiarum aceruum cum caduco corpore.
Hanc adiuit Rex ſupernus quando conſenſum dedit
Virgo ſancta Gabrieli, & ſe induit velamine

Lan-

Languidae mortalitatis, qui poli extendit domum.
Haud ſecus tentoriorum quàm ſolet pellem artifex,
Sed quid eſt ſuam parentem quòd vocat verruculam,
Siue collem thuris idem? nomine hocce delicat
Hanc Dei deuotioni dedicandam, & cultui,
Feruidaſque orationes, ceu vaporem thureum,
Caſtaque emiſſuram ad aſtra vota, & ad ſedem Dei.
Hancce myrram, quando in orbem veſte ſeruili obtegi
Rex Olympi venit almus, meſſuiſſe ſe adſerit.
Meſſui myrram meam (inquit) cum meis aromatis.
Meſſuitque exinde quando pertulit conuitia,
Pertulit grauis labores, atque amara verbera,
Et meae ſalutis ergò pertulit duram crucem.
Hinc ſuum praeclarum Amorem nuptiali in cantico
Faſciculum ſibi eſſe factum ſponſa cantat myrreum,
Qui ſuas inter papillas commoretur iugiter.
Faſcem, ait, ſibi eſſe factum virgo dilectum ſuum
Myrreum, conlectionem nempe amaritudinum,
Quam ſuis ſemper repoſtam ferret in praecordijs.
Vnde quis neget Mariam fortium priuarier
Martyrum palma, vicem quae non modo ipſa filij,
Sed ſuam quoque indolebat dura paſſa, & aſpera?
Quin canens dilecti & huius ſponſa labra mollia,
Haec roſis rubere amoenis, candicare lilijs
Adſerit, primique diſtillare myrram nominis.
Namque flammam purpurantem caritatis igneae,
Et iubar regni albicantis praedicabat aetheris,
Atque macerationem contumacum ſenſuum.
Sponſi, ait, mi multum amati labra vernant lilijs,
Et rubris comis roſarum, funditantque liquidum
Adfatim Stactae liquorem de nota non vltima.

DE PLATANI NOMINE EIDEM SANctae Genitrici attributo, Eccl. 24. Quaſi Platanus exaltata ſum iuxta aquas in plateis.

NEC quia infoecunda ſurgit Platanus vndis adſita
Iugibus, debet putari deeſſe luco Virginis.
Quin adeſt adprima, laetiſque ornat illum frondibus.
Sed quid hic formoſa ſignat arbor iſtaec myſtici?
Quid monet? ſi quis viator macereſcit aeſtibus
Solis acris, ſi fatiſcit longiori de via,
Hac reperta conquieſcit vmbra opaca laſſulus,
Artubuſque recreatis ſub patenti tegmine,
Damna defecti vigoris hic reſarcit denuo.
Tale quid facit Mariae Virginis clementia,
Si retorridae laborat labe conſcientiae
Quiſpiam, vitaeque iniquis angitur moleſtijs.
Ad fidemque huius Patronae, gratiamque confugit,
Anxiae praeſens leuamen ſentit aegrimoniae
Protinus, vigeſcit auctus duplici ſolatio.
Quàm bene ergo Virgo ſancta pingitur compluries
Pallij ſub tegmen amplum confouere plurimos,
Ceu ſolet gallina pullos ſubter alas nudulos.
Ergo ſeſe iure platano comparauit caelibi
In plateis iuxta aquarum conſitae vndas mobiles,
Quòd ſolet propinqua ſemper turbae adeſſe fluxili.
Inque vitia defluenti, pro ſua clementia,
Eſt parata ſubuenire, lubricoſque ſiſtere;
Nam prope'ſt benigna cunctis rite ſe inuocantibus.
Quippe vti haec arbor tenella folia fert, & mollia,
Sicque noſtra in nequiores Domina geſtat viſcera,

Hos

Hos iuuat factis benignis, atque dictis erudit.
Nec docet modo hoſce ab alma veritate deuios,
Sed quoque inſtruebat ipſos voce docta Apoſtolos,
Quae ſui ſeruabat acta, & dicta Gnati in pectore.
Ergo ſublimata creuit propter vndas labileis,
In plateis ciuitatis, matris inquam Eccleſiae,
In magiſtris antedictis omnibus communibus.
Creuit ipſa dum procurat quidquid illis profore,
Ad ſalutem quidquid intereſſe norat omnium,
Et iubar vitale in omneis porrigebat ſoſpita.
O nimis dilecta planta, quam Dei felix manus,
Omnibus perfugium vt eſſes, panxit auſpicatius,
Me quoque obtentu beato ſeruolum tuum obtege.
Quo loco Regina plantis ſemet hiſce comparat,
Hoc ſe ait fragrare cinnamomi odore, & balſami,
Galbani inuiſae colubris, atque olentis ſtyracis.
Ergo tu quaecumque ſcriptor quiſque ſcite diſſerit
His ſuper plantis reuolue diligenti examine,
Quae valentque hae ſenſu aperto myſtico tu intellige.
Sic enim virtutem olere in his amandae Virginis
Suauiter mirandam, & altum filij decus ſui
Senties non abſque fructu induſtriae magno tuae.

DE ROSAE NOMINE SANCTAE VIRgini attributo. Eccl. 24. Quaſi plantatio roſae in Hierico.

SI queat ſentire pulcer quiſque flos decus ſuum,
Non ſuis praeſtare tantum ſe roſa vna cerneret
Dotibus, ſed Virgo dicta quòd ſuo de nomine'ſt.
Haec roſa inſigni colore'ſt blanda, ſuauique halitu,
Purpuraſcens caritate, puritate candicans,
Suauius ſpirans amomo, blandiuſque balſamo.
Quae licet de noxiorum ſtirpe patrum prodijt,
Haud tamen contagem auiti ſenſit vllam germinis,
Sicuti nec ſentis vllum ſentit ictum flos roſae.
Mentiar, ni teſte vero comprobem, quod dixerim.
Ceu roſa, inquit, laeta ſpinas vernat inter hiſpidas,
Emicat ſic inter alias noſtra amica filias.
Quin velut de ſenticeto flos roſae exit aſpero
Delicatus, atque mollis tactu, ita ipſa floruit
Hiſpida de gente tota ſuauis, ac tractabilis.
Sin lubet tute experire, quom premit neceſſitas,
Quae ſit Annae lenitudo, comitaſque filiae,
Protinus me vera compos comprobabis dicere.
Nemo opem depoſcit eius, nemo ad ipſam confugit
Propriae ſalutis anceps, quin leuamen ſentiat,
Seu malis iactetur intus, ſeu foris periculis.
Hinc monent nos ſponſi amici flagitare opem illius,
Scilicet quater rogantes. שׁוּלַמִּית *reuertere,*
Ah reuiſe nos miſellos, intuendam te exhibe.
Sulamith quom ſit vocamen pacis, atque idem ſonet
Inſimul perfectionem, competit planiſſume

Virgini, perfecta pacis quae datorem protulit.
At quater precantur illam ſuggerentes quatuor
Principes cauſas, benigna quis moueri debeat
Ad ferendum deſtitutis Diua opem terrae incolis.
Prima quòd ſit orta noſtra ſtirpe & ipſa humanitus,
Vt nihil cognatione mutua efficacius
Vrget ad genus tuendum, & proprios domeſticos.
Nam licet caeleſtis illam gloriae faſtigium
Subtrahat nobis in ima ſede demorantibus,
Ceu tamen ſibi propinquam quiſque fidat adfore.
Supplicant ergo Mariae, quo velit propenſius
Inſito naturae adeſſe more noſtris caſibus,
Compoteſque poſſe voti ſic fore omnes immunt.
Hanc ſecundo hortantur ijdem, ne abnuat reuiſere,
Regioque more turbam ſupplicem defendere,
Quo ſuos debent potentes contueri ſubditos.
Huic enim data'ſt poteſtas, ac facultas omnium
Siue in orbe terrae, & aethra, ſiue in orco lurido,
Vt queat Regina olympi quod lubet cumque exſequi.
Tertio vt dextram benignam porrigat lapſantibus
Flagitant diuini amoris per ſuaue incendium,
Aeſtuantis continenter virginali in pectore.
Nam ſi amor Deus probatur eſſe flagrantiſſimus,
Igneique fons amoris, ambigendum nemini eſt,
Quin & ipſa amore flagret tota plena numine.
Vnde & hanc ſponſus ſupernus nuptiali in cantico
Vnicam ſponſam vocandam caritatis nomine
Cenſuit, peculiare quod Dei eſſe nouimus.
Quippe tota amore flagrat, tota melle ſuauior
Spiritum gerit ſuaui ſuauiorem nectare,
Tota mitis, tota leni comitate amabilis.
Quiſquis ad mitis Mariae confugit clementiam
Triſtibus iactatus vndis, & malorum turbine,
Protinus ſentit leuamen maximo in diſcrimine.
Semper hic felix pateſcit omnibus portus ſacer,

Semper

Semper excipit miſellos, ſoſpitatque naufragos,
Qui putabant ſe periſſe ſub profundo gurgite.
Ergo & hocce ſponſi amici nomine almae quaeſitant,
Ac fidem implorant patronae perbenigne impendere
Quidquid & prodeſſe cenſet, ad ſalutemque adtinet.
Vltimo obteſtantur ipſam ſubuenire egentibus
Gratiam per ſingularem, qua beata ex omnibus
Eſt parens effecta ſummi Regis vna milibus.
Qua ſimul quoque ipſa noſtri dicta mater omnium;
Nam pium gignendo Regem ſoſpitem mortalium,
Gentium caſtis cateruas virgo fudit ilibus.
Ergo cui theſaurus omnis gratiarum creditur,
Quantus eſt Dei, valetque quae volet cumque omnia.
Quid moramur ſupplicare noſtra in aegritudine?
Quis nam enim magis tueri nos queat caeleſtium,
Quis moleſtijs leuare, cladibus defendere,
Quàm Dei benigna mater diues omnium munerum?
Talibus ſponſi ſodales expetunt ſentiſcere
Noſtrae Herae cauſis fauorem vitae in huius turbine,
Quando ter quaterque dicunt Sulamith reuertere.
Conferunt alae ſupernae candidae ortum Virginis
Huius Aurorae roſanti, mane quom freto emicat,
At vetus flori ſacerdos contulit roſaceo.
Haud ſecus puella herilis, ac roſarum prodiet
Flos rubens vernis diebus, quando Aedon ſaltibus
Inſidens dulceis querelas integrat reconditis.
Hanc item ſubuectam ad aſtra inducit almo numini
Gratulantem voce tali, ceu roſa exaltata ſum
Nata in hortis Lunae habentis nomen vrbis mollibus.
Nata in hortis lunae amoena quid roſa aliud innuit,
Quàm puellam, virginali quae nitore candicans
Purpuraſcit per dolorem volnerati pectoris?
Quippe prole ſauciata corpus omne atrociter,
Mater eſt confoſſa acuto cor doloris ſpiculo,
Ac roſae duxit ruborem filij de ſanguine.

Nec roſam velim latere dici amoris floſculum,
Dici ἄγαλμάτ᾽ἤρος ἀβροῦ voce Graia inſigniter,
Pulcrius quòd ornet vna, verque reddat laetius.
Proin cluet Regina florum nobilis vernantium,
Floreis ſceptris potiri propter auguſtum decus
Inſitae formae micantis caeteris venuſtius.
Nam velut Reges amicti veſte fulgent punica,
Sic & haec colore rubro purpurai gloriam
Aemulans dictat Mariam virginum eſſe antiſtitem.
Caeteri florum comantum caeteras praeſtabiles
Virgines ferunt, ſed omnium flos roſae pulcerrimus
Indicat cunctis Mariam praenitere millibus.
Iure dicit ergo ſponſus illius deſyderans
Intueri formae honorem, ſponſa ſodes regia
Mi tui voltus reuela luculentam gratiam,
Nos quoque adſpectum benignae geſtientes viſere
Virginis clamamus, illa gratioſa lumina,
Et pios conuerte ocellos ad miſellos exſules.
Inde Myſtis viſum vt eſſet caritatis σύμβολον,
Quòd velut praeſtare cunctis haec videtur floribus,
Caeteris ſic antecellit caritas virtutibus.
Quàm bene ergo Diua geſtat flammeae nomen roſae,
Quae rubet non ſolum amoris ipſa ſancti incendio,
Verùm & ipſum ſempiterni fontem amoris protulit.
Hunc (rear) propter ruborem nuptiali in cantico
Ipſius genae decentes comparantur fragmini
Punici mali, labella pulcra vittae coccinae.
Flos roſae Sabaeum odorem ſpirat in ſacra atria,
Quom ſolemus cingere aras lucibus ſollemnibus
Annuo de more ſertis, atque verbenis ſacris.
At Mariae blando odore quid queat iucundius
Inueniri, cui ſodales dictitant in canticis.
In tui vnguenti ſuauem currimus fragrantiam?
Ceu roſae Soli coorto proprium flos muricem
Explicat, ſic Virgo Soli ſe aequitatis protulit,

Et ſuum expandit decorem, quandò conſenſum dedit.
Quando fudit ore roſeò fulgido internuncio
Sacroſanctae Ternionis, praeſtolor faceſſere
Iuſſa Patris, iamque fiat quod mihi denuncias.
Nec quidem illud negligendum cenſeo, quòd proditur
Punicae roſae virere plantulam felicius
Debita translatione, & vſtione congrua.
Patrijs nam Virgo ab oris, patrijſque ſedibus
Cum ſuo translata flore ad nationes exteras,
Spiritus ſancti igne flagrans pullulat feracius.
Adde quòd flos virginalis ob ruborem dicitur
Nobilem, nam caſta puſa de leui tinguit genas,
Siue facta obſcoena cernat, ſiue verba inaudiat.
Adde item morbis mederi quòd ſolet quàm plurimis,
Enecat quòd forti odore inſecta quaedam vilia,
Et colubros tortuoſos effugat fragrantia.
Nec velim me continenter talibus repoſcier
Explicandis immorari, quippe ineptum, & putidum
Caeteros damnaſſe velle tarditatis frigidae.
Proinde tu ſuppleto mente, ſi qua omitto, ſedula,
Interim nos proſequemur inſtitutum alacriter
Hymni iter portum volantes Diua ad optatum auſpice.
Symbola alia ponit antedictus auctor nobilis,
Virginis nos ſanctae adhortans inſtituta ſubſequi,
Aureos moreſque ſacri pectoris capeſſere.
Taleque orſus carmen edit. Dicta noſtra percipe
Auribus diuina pubes, ac velut roſa adſita
Lympidis, vernate, lymphis, fructum habete iugiter.
Vos amoenos longè odores, atque latè emittite,
Thuris arbos quos ſuerit, nec ſecus quàm argenteum
Lilium verno renidet tempore, efflorеſcite.

DE

DE LILII NOMINE REGINAE VIRginum attributo Cant.11. Sicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias.

LILII liquet quoque Almam nuncupari
nomine,
Idque iure expoſcit eius ſi quod aliud
indoles,
Siue eam ſpectes ſeorſim, ſiue gnati com
potem.
Namque floris candor huius integelli corporis,
Pectoriſque puritati congruit planiſſume,
Nulla quoi peccati adhaeſit inſidens labecula.
Nam velut flos iſte candet intus, atque extrinſecus
Inſimul, ſic flore ſemper intimae innocentiae,
Extimaeque integritatis Virgo ſancta floruit.
Tale fertur obtuliſſe fortis illi Gabriel
Lilium, quando puellae nuntium auſpicabile
Adtulit. Salue ò repleta gratia, tecum Deus.
Id tulit (ſi fama vera'ſt) innuens Eccleſiae
Floruiſſe primam in horto, primulumque maxumo
Principi Deo pudoris obtuliſſe lilium.
Nam velut noui alma proles foederis roſa exſtitit
Per necis perpeſſionem prima, ſic primum parens
Lilium per caſtitatis canduit votum aureae.
Proinde fertur de pudica virginum propagine,
Vos velut, diuina pubes, lilium floreſcite.
Candidae mores Mariae ſcilicet ſectamini.
Lilium vidit propheta tale, quando protulit
Iam renideſcet recenti terra cultu ſqualida,
Vaſta pulcrum ſolitudo germinabit lilium.
Porro odoris dulcis aura, qua rigatur hortulus
Lilio vernans comanti, conuenit caeleſtibus

 Mori-

Moribus Diuae eruditum queis renidet ſaeculum.
Tum crocum rubens, & aurum, calatho quod procreſcere
Cernitur, ſceptrique virga, pullulaſſe ex Virgine
Denotat diuino honore prolem, & auctam regio-
Seu crocum, decuſque ſceptri virginem incandeſcere
Dictat igne ſancti amoris intimis praecordijs,
Regnũ adeptã caeli, & orbis terrae, & immenſi maris.
Nec quidem bis terna grana, queis crocus diſtinguitur,
Autumem nequicquam oriri, ſed referre treis modos,
Cum ſuis cauſis, amabat Virgo queis magnum Deum.
Lilij radix ſub ima fixa terrae'ſt virginis
Inclytae fides tenacis nixa fibris pectoris,
Nam fides fundamen omnis exſtat vna gratiae.
Inde thyrſus ſurgit altus, & rubor croci inſuper
Aureus, bonis quòd olli certa de caeleſtibus
Spes adeſſet poſſidendis, atque duplex caritas.
Ac velut ſuum ille ſurſum corculum vorſum erigit
Candidus flos parte ſumma virgulae aptum regiae,
Sic ſuum caelo inferebat ſancta terrae extranea.
Nam licet colona terrae veſceretur munere,
Mens tamen ſublimis eminebat orbe terreo,
Caelitumque ales petebat dia contubernia.
Cuncta quae relata ſponſus vnica ſententia
Expedit, dumeta vt inter vernat album lilium,
Filias ſic floret inter noſtra amica caeteras.
Hic vocat ſe ſponſus album lilium, at verpos vepres
Hiſpidos, quos inter agnus vt lupos, verſatus eſt,
In crucem qui ſuſtulerunt innocentem immaniter.
Idem & almae tali honorat matris aluum carmine.
Virgo, ait, tuam beatam dico aceruum tritici
Liliorum ſaeptam odoris fertilem aluum fertulis.
Dicit aluum vallo obiri lilij multiplicis,
Amplius quòd caſtitatis ſimplici fulſit vice,
Triplici ſed vna ferto ſemet exornauerit.
Siue cinctam dicit aluum lilijs, quòd perpetim

Ante partum Virgo manſit, manſit in partu integra,
Atque poſt ſignata partum labis expers perſtitit.
Nunc venit mi in mentem & aliud, poſſe dici lilia
Caelitum ſacram cateruam, candidumque exercitum,
Qui frequens vallabat almam virginem plenam Deo.
Bis triceni Salomonis floridum, inquit, ambiunt
Lectulum, delecta ab omni gente pubes Iſrael,
Enſibus cincti coruſcis, arte docti bellica.
Tritici quòd porro aceruum dicit aluum Virginis,
Innuit complendam ab ipſo. quippe & idem tritici
Se vocat granum, atque panem, quo perennè viuitur.
Neſcit interire in aeuum rite qui tali dape
Veſcitur, pubeſcit vſque paſtus almo nectare,
Et veternoſum ſenectae ridet aetatis ſitum.
Nam licet dumtaxat vnum oppleuit aluum Virginis
Tritici granum, ſed illud pullulauit largiter,
Et ſeges coorta ab ipſo'ſt, atque aceruus dapſilis.
Quin reor ſinum vocari mentis aluum Virginis
Poſſe, quo dicta ingerebat ſacra, aceruum tritici
Ipſa dicta, queis alebat ſemet, & ſuum gregem.
Siue lilia dicit eſſe caſtitatem corporis,
Atque mentis, quam profeſſa Virgo, dilectus mihi,
Aſt ego illi, cantat, inter paſcitur qui lilia.
Scibam (ait) caput pudoris ſummum amare lilia,
Et libenter paſci in illis, en ego olli lilia
Obfero caſti pudoris bina, in illis paſcitor.
Nec pio ſenſu euagari poſſe quemquam exiſtumem,
Pectoris ſi vota pura, candidiſque adfectibus
Florida ſtudia explicaſſit antedicta lilia.
Hocce erat caeleſte nectar, quo ſolebat paſcier,
Hoc magis magis teneri, copularique vniter
Sponſae amatae ſponſus almus nodo inenodabili.
Quin ſuas manus pudicas dictitaſſe lilia
Quis neget poſſe, inter infans quas ſolebat paſcier
Ille caeleſtis, liquorem dum trahebat huberum?

Has

Has manus pares fuiſſe crederem ſponſi ſui,
Scilicet torno politas, expeditaſque vſibus,
Caerulis plenas hyacinthis, vſibus caeleſtibus.
Lilium ſublime folia tollit alto ſtipite,
Verùm idem illa mox repandat, indicans hanc Virginē
Dotibus pollere ſummis, ſed nihil ſe pendere.
Nam licet de ſtirpe Diua pullulaſſet regia,
Abraham de gente clara, de tribu primaria,
Se tamen vilem putabat, nulliuſque nominis.
Nulla corporis venuſti dos, nec vlla gratia,
Nulla virtus ſingularis mentis obliuiſcier
Virginem feciſſe quiuit nobilem modeſtiam.
Quòd fuant porro ipſa flori ſena liliaceo
Cuilibet folia, indicantur ſex modi primarij,
Queis docet ſacrum pudorem virgines tutarier.
Quòd ſi ais ſignare folia ſena ſex ſententias,
Virginiſque ſena verba, quae profata proditur,
Neutiquam fereris auctor vanus, atque futilis.
Cum Giganteo locuta ſcribitur bis nuncio,
Biſque item feciſſe verba prole cum melliflua,
Cum miniſtris nuptiarum, cumque anu graui ſemel.
Nec ſinam neglectum abiſſe quòd ſacrarum interpretes
Aſſerunt rerum inueniri lilij triplex genus,
Liliumque templi, & horti, & lilium conuallium.
His tribuſque delicari Virginem aiunt inclytam,
Lilium templi fuiſſe propter intentae in Deum
Mentis exceſſum, & ſupernis ruminandis deditae.
Lilium ſecluſum in horto, propter intactum decus
Corporis, cordiſque caſti, lilium conuallium
Denique ob ſubmiſſionis ſingularem gratiam.
Inde factum vt complaceret omnibus communiter:
Nam Deo iucunda ſeorſum dia contemplatio
Illius fuit, Deus ſi mente pura tangitur.
Tum choris caeli coruſcis virginalem ob gloriam
Haec fuit cordi, ſed aegris amplius mortalibus,

Comitatem propter imam, qua miſellis ſubuenit.
Numquam enim fruſtra inuocatur, vniuerſis ſe exhibet
Indigis opis parata ſemper auxiliarier,
Supplicum votis benignas ſemper aureis adplicat.
Nam licet cuncti ſupernae ciuitatis incolae
Vſque ſint noſtris parati ſubuenire anguſtijs,
Nos ſolet tamen iuuare caeteris haec promptius.
Quippe quae propenſiori mente, vti mater pia,
Expetit noſtram ſalutem caeteris caeleſtibus,
Tota quae feruore flagrat ſpiritalis numinis.

DE

DE VITIS NOMINE SACRAE VIRGIni attributo. Eccl. 24. Ego quaſi vitis fructificaui ſuauitatem odoris, & flores mei fructus honoris, & honeſtatis, &c.

HAEC quoque illa'ſt alma vitis, qua propago nobilis,
Atque tradux ducta vernat matre maior, palmites
Quae ſuos extendit oras vſque in orbis vltimas.
Sed quis hanc panxit propagem, nobilemve traducem,
Quae ſuis ornauit orbem terrae amoenis pampinis,
Et dedit muſtum ſalubre, quo vigeſcunt mortui?
Scilicet matricem & ipſam qui prius conſeuerat,
Vinitor, parenſque Verbi, quippe & ipſe filius
Nuncupat Patrem ſatorem, ſeque vitem fertilem.
Is tulit merum cruorem, miſſo ab aethere ipſius
Spiritu, Matris feracis, & ſui cum ſenſibus
Integris compegit almum filij corpuſculum.
Quin parens quoque ipſa tradux, & propago in paginis
Dicitur ſacris, fidelis ſtirpe quae ducta Abraham
De vetuſta Patriarchae fruge pulcra pubuit.
Huc facit quoque illa ab imo ducta corde oratio.
Ah Deus reuerte ſodes, agminum caeleſtium
Imperator, reſpice altis aetheris de ſedibus.
Iam reuiſe ferro, & igni vineam acciſam fero,
Ac prope erutam propagem ſtirpitus, quam dextera
Seueras tua, reuiſe pignus adſcitum tibi.
Ah manus tua adſit alma dexterae tuae viro,
Quem tibi adſciuiſti amore ſumme princeps patrio.
Is licet noſtra ſit ortus gente filius hominis.
Hunc locum ſi diligenti mente perſcrutabere,

Litterae ſub inuolucro, qui latebat, duplici
Dite theſauro reperto te beari ſenties.
Sentieſque ſacram ab oris vineam Memphiticis,
Quam Deus quondam reuexit, protuliſſe traducem,
Quae tulit germen beatum, quo vigeſcunt ſaecula.
Ac tibi vt leuem laborem quaeritandi, percipe
Huncce theſaurum euolutum, quo queas diteſcere,
Scilicet Parentem herilem cum ſua prole inclyta.
Haec enim tradux vocatur Virgo, quòd traducta ſit
Ex Hebraea gente, vt ante populus Aegypto ſuus,
In coloniam piorum cum ſuo Gnato vnico.
Nempe quem vates ſonanti concelebrat nablio
Dexterae virum vocando, & noſtri alumnũ ſanguinis,
Quòd Patri adſidet ſupremo membra noſtra geſtitans.
Hic enim propagis huius palmes exſtat floridus,
Vineae rubens racemus, quam volebant perditam
Impij, ne pullulare vita poſſet indidem.
Quippe & haec vitis ſacrata nuptiali in carmine
Proprium pignus recemum, ſiue botrum dictitat.
Eſt meus dilectus (inquit) Cyprius botrus mihi.
Nec nouum debet videri, ſi ante adulta dicitur,
Quàm ſata in Parentis aruo, quippe vates perſpicax
Hanc, prius quàm gigneretur, iam videbat editam.
O nimis felix repertam qui ſibi adſeruauerit
Hanc Dei matricem amandam, nam repertor ipſius
Repperit vitam, & ſalutis nectar haurit perpetis.
Iſtius vitis propheta cantat excelſum decus,
Fulgidis qui vidit alis quadriformes belluas,
Et rotarum vidit illud inuolucrum viuidum.
Creuit (inquit) illa frondes inter euecta arduas,
Brachia extendens opaca, fertileſque palmites,
Et ſuum conſpexit augmen pullulantis vndique.
Hic mihi frondes phalangas accipe immortalium,
Quae virent caeleſti in horto, quas ſuper Virgo eminet
Omnibus praelata, cedrus celſa vt inter arbutos.

Iſtius

Iſtius dilucet almae vitis excellentia,
Quòd ſecundum humanitatem filius magni Dei
Eſt ſuae dignatus eſſe matris omnia ſimilis.
Quare & hanc talem creauit quatenus verus Deus,
Conditorque, qualis ipſe cum parente creuerat
Pullulare, & eſſe in orbe corporis compage homo.
Sic enim de matre ſancta, deque nato dicitur
Per prophetam magnum Oſee. Laeta vitis Iſrael,
Fructus exaequatur illi pube pulcer incluta.
Viteas ſed conferamus qualitates Virgini,
Ceu ſuis villas, & agros vitis ornat crinibus,
Atque laeſos Solis acris ſpiculis refrigerat.
Sic Maria conuenuſtat proprijs eccleſiam
Gratijs, faceſque ſedat pectorum aeſtuantium,
Et malorum triſti ab aeſtu recreat retorridos.
Putidas odit paludes vitis, & ſtagna humida,
Adpetit colleis apricos, & ſupinos cliuolos,
Inde fert miteis racemos, & meri florem optumi.
Morem item ſecuta talem noſtra vitis claruit.
Quippe & ipſa luxum aquoſae abominans laſciuiae
Sole flagranti expetebat mentium incaleſcere.
Vnde vinum, vt ipſa cantat, dulce Dilecto obtulit,
Obtulit vinum, quod ipſum fecit obliuiſcier
Criminum nefariorum ſuaui amore inebrians.
Quin velut vitis ſalubri florum odore conficit
Anguium vim tortuoſam, virus atrum mitigat,
Diua ſic motum impudicum reprimebat omnium.
Caeterae pulcrae intuentum feruidum ſolent iecur
Lubrico inritare voltu, ſed Mariae gratiam
Intuens quiſque exſuebat improbam proteruiam.
Nam licet decore cunctas iret ante foeminas.
Quaeque ſunt, & quae fuere, & quae futurae in poſterũ
Haud tamen fuiſſe fertur concupita à quopiam.
Tanta enim inſidebat eius corde caſtimonia,
Tanta honeſtas geſtu in omni, & moribus modeſtia,

Vt virùm ſeſe intuentum virus omne exſtingueret.
Tyndaris voltu ſolebat obuios laceſſere,
Atque bellum excire caecum, ſed Maria concitum
Mitigabat, & tumultum temperabat pectorum.
Ceu capras, hircoſque olentis vitis inuiſos habet,
Quòd petant ſe morſu amaro, Virgo ita odit foetidae,
Qui ſacrum laeduut pudorem, deditos lubidini.
Militum quatit flagello primipilus viteo
Terga ductor emanentum, noſtra item è viticula
Claua fit nodoſa, tetros qua lares compeſcimus.
Vt vepreis vitis peroſa'ſt, atque dumos hiſpidos,
Quodq; ſe, & fructũ male angãt, ſic malignanteis greges,
Quodq; ſe, gnatumq; vexent, Alma abhorret, ac fugit.
Quin parens iucunditatis laeta vitis dicitur;
Nam merum geniale gignit, ſed Mariam id amplius
Addecet nomen, datorem quae profudit gaudij.
Quòd medulla multa abundet, quodque lenta, ac vitilis
Pullulet natura vitis, lenitatem intelligi,
Virginiſque comitatem, datque obedientiam.
Vt ferat fructum feraci laeta vitis palmite,
Haeret vlmo nixa forti, deſtituta coniuge
Peſſum abit, nullũque fructum parturit, nullũque alit.
Sic Maria adhaeſit almo, ne labaret, numini,
Vitis inſtar, atque flores inde ſuaueis protulit,
Protulit fructum vniuerſis ſoſpitalem gentibus.
Haec enim ipſa eſt illa vitis, quae ſe odoris praedicat
Protuliſſe ſuauitatem, roſcidoſque floſculos
Adſerit fructum eſſe honoris, atque honeſtatis ſuos.
Hanc bonam produxe vitem credimus fragrantiam,
Floſculiſque auctam gemellis, quando natum nixibus
Edidit formoſum habentem diuum, & humanũ genus.
Ipſe enim vitali odore impleuit orbis moenia,
Inſtar vnguenti refuſi per domus amplae atria,
In ſacris elutriatum dictus vnguen canticis.
Proprios porro hoſce flores propter excellentiam,

Atque

Atque opum propter nitorem myſticam vitem autumo
Fructum honeſtatis vocaſſe, ſplendidaeque gloriae.
Siue flores multiformeis dicit ipſum vnicum,
Omnium quòd florum honores ipſe ſolus continet:
Candidae nam geſtat in ſe caſtitatis lilium,
Geſtat & crocum rubentem caritatis igneae,
Et roſam perpeſſionis purpurantem ſanguine,
Caeteriſque ornatur idem floſculorum gemmulis.
Quòd ſimul demum hoſce flores gloriae fructum adſerit,
Copiaeque ditis eſſe, filium ſuum innuit
Splendidum decus tuliſſe ſaeculis, veraſque opes.
Caeterum quantum iſte fructus omnibus praepolleat
Fructibus, rebuſque caris, plurimi quas pendimus,
Id palam parens profatur vniuerſis gentibus
Optime vna gnara quanti ſit preti foetus ſuus:
Longè, ait, gemmis, & auro praenitet fuluo meus
Fructus, argentoque multo noſtra praeſtant germina.
His tribus, mortale ſaeclum queis honeſte comitur,
Proprium multo ante partum dicit ire, quòd ſiet
Ad genus noſtrum excolendum caeteris pollentior.
Quin valor flauenti in auro maxumus perpenditur,
Nobilis vis in lapillis, certaque efficacia,
Claritas demum in metallo luculenta argenteo.
Ergo in his pretioſitatem expendito ſubſtantiae,
Atque virtutem efficacem, & nominis clarum decus,
Queis tribus mundana conſtat, ſeque iactat gloria.
Verùm & his decentius nos fructus ornat virginis,
Nam pretium dat caritatis, datque robur pectoris,
Efficitque inſigniori nos vigere gloria.
Ergo verant ſcripta priſca, quae canunt fructum omnibus
Huncce rebus praeferendum, nec pote exoptabile
Eius aeſtimationi quidpiam conferrier.
Ipſa adeſt teſtis locuples nunc meae ſententiae.
Quiſquis, inquit, me inuenire, meque habere quiuerit,
Is profecto vitam habebit, & ſalutem perpetem.

Nam

Nam ſolet ſuos miniſtros munerari hoc praemio,
Sedulo ſibi obſequentis, vnde rite pingitur
Brachijs complexa caſtis puſionem amabilem.
Innuunt hoc ſigno habere, quo ſuos remuneret,
Praemium Diuam nitentem ſedulos clientulos,
Scilicet prolem beatam, diuitem omnis gratiae.
Proinde quiſquis eſſe felix volt, ſub huius conferat
Ocyus ſe vitis vmbram, fertileiſque palmites:
Nam ſine hac nulli licebit tale munus conſequi.
Floſculos quidam eſſe dicunt Virginis multiplices
Eſſe virtutum nitores, huberesque gratias,
Nec quidam à ſcopo vagantur veritatis auij.
Quòd ſuos porro eſſe flores fructu honoris adſerit,
Atque honeſtatis refertos, actuoſas indicat
Haſce virtutes habere, non inerteis otio.
Hac ſacra de vite & illud quis negaſſit dicier?
En tua vxor fida, ritu fertilis viticulae,
In tuae domus abunde pullulaſcit atrijs.
Haud enim vmquam effoeta torpet, aut fatiſcit partubus,
Sed Dei plantata in aede planta feliciſſuma
Pignorum aut nouella gignit, aut alit mox edita.
Nec queam illud tranſilire, ſicca quòd vitis licet
Pareat bruma rigenti, vere vernat attamen,
Et repullulante fructum fert nitentem palmite.
Sic quoque haec puella ſancta, quom foret virgo integra,
Siccaque adpareret extra, germinauit tempore
Attamen ſuo, ſalubremque omnibus fructum adtulit.
Unde & hanc antiqui Aronis virga deſignauerat,
Quae licet matrice dudum iam reciſa, & arida,
Fronduit floreſque fudit, protulitque amygdalas.
Nam velut reſecta virga poſta ſub tentorio
Foederis ſola inter omnis pullulauit virgulas,
Cumque opaca fronde fructum foeta fudit huberem.
Sic Maria ſub patenti ſola caeli tegmine,
Extimo ſatu remoto virgo gignit filium,

Qui tribus noteſcit vnus hiſce rerum ſymbolis.
Laeta frons dictus, quòd aeſtu nos malorum protegat,
Flos quòd adſpectu ſuaui, quodque odore recreet,
Fructus idem, quòd ſalubri nos ſapore nutriat.
Fructus (inquam) deliteſcens ſub gemello cortice,
Qualis in repullulanti creuit ortus virgula,
Noſtra is eſt natura amictum duplici Verbum Patris.
Hunc diu perculſa amoris ſponſa ſancti volnere,
Sponſa, quae mox parturiuit pignus ipſum amabile,
Concinit ſe concupiſſe, factam & eius compotem.
Tandem, ait, conſedi in vmbrae laeta amoeno tegmine,
Sedi in vmbra ſponſi amati, moeſta ſuſpiraueram
Quem diu, fructumque carpo dulcem auenti frumine.
Vmbra erat deſyderati ſancta gnati humanitas,
Quem videre geſtiebat velo opertum corporis,
Et ſalutis ferre mundo munus exoptabile.
Geſtiebat regna mortis deſtruentem cernere,
Et ſitu veterni auiti, & ſordida rubigine
Mentibus depulſa, agentem ſaeculum rurſum aureum.
Quin velut receiſa pridem matre laeta amygdala
Fertili foecunda fruge florulenta virgula
Indicat delectum ab omni plebe Hebraeum praeſulem.
Sic carens taeda iugali virgo, & expers omnibus,
Edito foetu ſacrato, ſempiternum Antiſtitem
Delicat terris creatum, cuncta qui mala expiet.
Nec vacat, ſimul quòd hiſce virga vernarit tribus,
Sed dabat gignendum ab ipſa germinali virgine
Filium numen gerentem, corpus, atque ſpiritum.
Haud enim caro puellae creuit aluo informiter
Primitus cruore alenda menſtruali, vt caeteris,
Sed ſimul cunctis refulſit pulcer infans partibus.
Nec vetem virgae virorem ſi datam quis Virgini
Vim putet gignundi, at albos floſculos, foetum autumet
Ventris eſſe, partionem fructum opimum denique.
Queis decus non ſolum honeſtae non ademptum'ſt Virgini,

Sed magis magiſque adauctum maximo cum foenore,
Sicut arboris venuſtae talia ornant ſtipitem.
Quam bene ergo Diua geſtat nomen huius arboris,
Quae Deo florem pudoris omnium prima obtulit,
Sicut illa flore candet caeteris maturius.
Nam vouere virginale'ſt auſa prima lilium
Principi Deo ſine vllo patrio exemplo prior,
Praeuia huius inſtituti facta cunctis poſteris.
Ergo iure praedicatur virgo primiceria,
Virginum Antiſtes nitentum, gemma prima virginum,
Quae Deo obtulit pudoris prima florem amabilem.
Nec modo illa virga florens delibuti flaminis,
Verùm & eius picta abolla denotabat Virginem,
Curioque magnus illa comptus eius filium.
Ille enim verus ſacerdos ſolus exſtat omnium,
Qui ſuo cruore ſancto, non bouillo crimina
Noxij deleuit orbis iura frangens Tartari.
Hanc tulit ſummus ſacerdos, maxumuſque pontifex,
Quom ſibi velamen almi comparauit corporis
In ſinum lapſus puellae magnus orbis conditor.
Hanc rubro fulſiſſe cocco ſcripta produnt myſtica,
Purpura bis tincta, & auro, byſſinoque ſtamine,
Ordine intextis quaterno gemmeis nitoribus.
Hic erat vernans topazus, hic ſmaragdus lucidus,
Hic pyropi fulgor ardens, atque iaſpis caerulus,
Hic achates multiformis, cum rubenti ſardio.
His onyx acceſſit apto dictus vnguis nomine,
Aureus dictus lapillus, atque ſapphiri lepos,
Caeterique ibi relati treis peraeque nobiles.
Quae quidem cuncta indicabant Virginis praeſtantiam,
Floridae mentis decorem, floridique corporis:
Vnde caeleſtis ſacerdos pallium ſibi adſuit.
Hac crucis conſcendit aram veſte tectus ſplendida,
Et ſalutarem profudit immolatus ſanguinem
Idem & hoſtia, & ſacerdos, idē homo, atque idē Deus.

Hac quoque extinctus reuixit moeſta buſta deſerens,
Quem licet iam captum haberet mors amara innoxiũ,
Haud tamen quiuit tenere, ſed reſumpto corpore,
Mox reuixit morte victa, & expiatis ſaeculis,
Sicque Rex trucem draconem dena habentem cornua,
De tribus qui cauda adunca traxit vnam partibus
Syderum polo, nigranti victum adegit tartaro;
Sic leonem rugientem, deuorantemque indies
Tot animas, quot verſat aequor vaſto arenas littore,
Perculit cruce efficaci, & praedam ademit faucibus,
Cerberumque ſic trifaucem Mortis intrans limina
Inſito vigore pollens vinxit, & coercuit
Igneis ferum cathenis, ſpolia opimaque abſtulit;
Sic in aſtra glorioſus euolauit denuo,
Adſidetque Patri amato dexter haerens compari.
Sic ſuo dilecto habenas filio contradidit
Poſt triumphum paſſionis omnium rerum Pater,
Poſſet vt moliri vbique quidquid ipſe creuerit.
Iam mihi (inquit) eſt poteſtas ſumma rerum tradita,
Quae vigent in orbe terrae, quaeque celſo in aethere
Sub meo ſunt cuncta poſta praepotenti arbitrio.

DE COLVMBAE NOMINE SANCTAE Virgini attributo. Cant.6. Vna eſt columba mea, & perfecta mea, &c.

HAVD ſine Auguſtae fauore euaſimus lucum arduum,
Virginis, ſed reſtat ingens nominum celebrium
Sylua adhuc nobis ſecanda. quare ades ſponſa inclyta;
Cui nequit nec fabuloſa Iuno multitudine
Nominum certare, vana nec Diana, quamlubet
Tale quid petiſſe fertur proprium patrem Iouem.
Par labos velle vniuerſa verſibus comprendere,
Saecla quae in noſtram priora repperere Heroïda,
Ac minutae ſummam arenae littorum ſubducere.
Quis queat ſyluam patentem falce parua incidere?
Quis maris fluctus profundi cludere arta in vrnula?
Vel modum breui orbis ampli conſequi decempeda?
Sed beatae proſequamur alia Diuae nomina
More apis laetos receſſus peruolantis ſaltuum,
Sedulo libemus ore dicta carptim florida.
Sat mihi ſit clariora nominum his ſubiungere,
Nempe quae pagella nobis ſacra comminiſcitur,
Ergo cur columba dicta'ſt dulce cor mihi expedi.
Quippe & hoc nomen beatae ſanctus indit ſpiritus
Virgini, delegit illam qui ſibi, & nouit probe
Illius mores decentis, indolemque amabilem.
Haec auis complura noſtrae Diuae habet veſtigia,
Prima quòd lurore fellis caſſa triſti naſcitur,
Et nihil comeſſe nouit crudioris viſceris,
Miluij velut rapaces, praepeteſque voltures.
Hac item Regina caeli nata dote creditur,

Nempe

Nempe ſimplex tota, tota perbenigna, & candida,
Ceu ſolet mollis roſa hirtis emicare ſentibus,
Atque de tellure pulla pullulare candidus
Lilij flos prorſus expers terreae pulliginis.
Sicque tali creta honore, creta tali origine,
Nil veneni ſenſit vnquam, nil amarulentiae,
Nil odi, ſed tota creuit melle dulci dulcior.
Non male vlli dixit vnquam dente carpens liuido,
Quin & Hippenactas acreis non probat, ſed improbat,
Qui nefarijs amant opprobrijs pingueſcere,
Huc item facit rubenti quòd columba offendere
Neſciat roſtro, ſed alae pugnat ictu cominus
Pro ſuis pullis tuendis, proque nidis dulcibus.
Eligit columba opima quaeque grana veſcier,
Eligit puros fluores amnium liquentium;
Hoc ſuum curare paſtu corpus, hocce hauſtu ſolet.
Lectitabat priſca vatum Virgo ſancta oracula,
Inque ſe gaudebat alta perfici myſteria,
Hoc cibo ſe alebat, hoc ſe recreabat poculo.
Haec quidem pulleſcit ales caeteris frequentius,
Sed magis prolē propagat Virgo, quae omnes parturit,
Qui ſerena promerentur templa caeli inuiſere.
Haud enim caeleſtem in aulam quis ſine illa admittitur,
Nec Deo quiſquam inuenitur incola orbis viuere,
Quin ſuam vitam pudicae debeat puerperae.
Nam licet ſuum ipſa ſolum ſeuerit columbulum,
Efficit tamen benigna quemque cura proprium,
Dum bonum nobis procurat omne, & omnem gratiam.
Quippe quos Verbo potentis veritatis optumi
Proferit Patris voluntas, hoſce format iugiter,
Filioſque adoptionis gnati ad inſtar perficit.
Sicque toto exercet illud corde dictum Apoſtoli:
Denuo vos cara proles anxiè enitor mea,
Donicum formetur in vos Chriſti imago nobilis.
Daedala columba torque collum habet circumdatum,

Haec magis magis refulget Solis obuerſa ignibus.
Hinc auis torquata dicta'ſt torque tali praedita.
Gemmeum monile ſancta delicare in Virgine
Credimus doctrinam ab eius profluentem gutture
Dapſilem, miramque, doctrix namque doctorũ exſtitit,
Haec ſolet nutriſſe pullos pro ſuis extraneos,
Exteros non ceſſat vmquam Virgo lacte gratiae
Nos ſuae educare, partus ceu ſuos parens pia.
Oenas alta nidulatur rupium crepidine.
At ſuam ſpem conlocauit Virgo ſummo in aethere,
Quo nequit feralis hydri vis, doluſve obrepere.
Pro canore oenas ſonoro congemiſcit murmure
Flebili, ſic mater alma lacrymabat moestula,
Quòd foret caro ſuperſtes pignori, vitae ſuae.
Conquerenſque aiebat imo corde dans ſuſpiria.
Ede mi dilecte, paſcis quo loco in meridie,
Ne vager leuis tuorum poſt greges ſodalium.
Manſitans columba propter liquidi vndas fluminis.
Hic ſui hoſtis conſpicatur inruentis impetum,
Et cata euadit raponis captiones improbi.
Myſticis oraculorum Virgo ſueta fontibus
Inferi praedonis aſtus, callidaſque offucias
Praecauebat, tota legi dum ſacratae intenderet.
Nec quidem obtutum columbae praeteribo ſimplicis,
Limulis quae numquã ocellis, turbulentiſque adſpicit,
Lympidam ſed tendit aciem, rectam, amicam, blandulã.
Sicque quae ſecreto obibat, quaeque rerum propalam
Virgo ſancta, mente obibat ſimplici, atque ſedula,
Nil niſi ſpectans honorem ſingularis numinis.
Hanc palam teſtis fidelis comprobat ſententiam.
Ecce, ait, tu tota pulcra noſtra amica, & candida es,
Tota ſimplex, caſti ocelli ſunt tui columbulae.
Oſculum ſola inter omnis nouit oenas alites,
Nam frequenter oſculari comparem ſolet ſuum,
Mutuumque ſeſe amico vinciunt conſpirio.

Aeſtuans

Aeſtuans calore ſancto virgo Regis caelitis
Oſculum expetebat ardens. oſculetur proprio
Ipſe, ait, me ſponſus ore, quod potita'ſt denique,
Nam Dei traxit ſuauem laeta florem ſpiritus
Se ſati, magnum lacertis dum foueret paruolum.
Sauio quo copulata ſunt procul diſtantia.
Hoc Deus ſummus propinquus factus eſt mortalibus,
Hoc ratum inter diffidenteis noſque, & inter caelites
Inuicem foedus refectum, terram, & inter aethera.
Adde quòd ferè columba ſola numquam cernitur,
Sed colit vitam gregatim cum ſuae ſortis grege;
Seu cibos captat per agros, ſeu ſecat vaſtum aera.
Cum pijs Virgo morari, & manſuetis adſolet,
Negligit gentem ſuperbam, mitiorem diligit,
Quos ſuam virtutem amare, & aemulari perſpicit.
Sin lubet quoque illud adde, quòd fugit cadauera,
Quae petunt corui voraces, quòd nocere neſcia
Victitet, ſuum relinquat quòd nec vmquam comparem.
Virgo item cauet profana quos Venus putrefacit.
Quos ſuam in fidem receptat, numquam amare deſinit.
Omnibus prodeſſe geſtit, nulli obeſſe ſuſtinet.
Multa adhuc dicenda reſtant de columba ſimplici,
Quae videntur poſſe dici, ſed retexe caetera
Quae ſuperſunt, iure nequis nos queat reprendere.
Haec auis gaudet morari turribus tectorio
Illitis, puriſque tectis; ſic Maria confidet
Inquinatis labe nulla, ſorde nulla in mentibus.
In ſuos nidos columba ramicem indit laureum
Faſcinum timens malignum. Diua noſtra in pectora
Spem locat virentem olympi, vt amuletum viuidum.
Ipſa ſe admiratur ales, ac renidet maxime
Intuens ſuos lepores, ſic ſuis ſplendoribus
Par Heram laetari amictam veſte conſpicabili.
Contrahit columba gemmas luce de Solis nouas
Mille circa collum, & armos; ſic Maria gloriam

Con-

Concipit ſuam in beatae Ternionis lumine.
Sin lubet tranquillitatem de columba diſcere,
Et quietem virginalem, ſedulo conſydera,
Quod ferunt Graij πελειὰς [illegible] *prouerbio.*
Sin amorem virginalis cordis optes noſcere,
Hunc tibi pandunt Achaei nomine huius alitis;
Nam vocant ἐρᾶν περιστερᾶς *quòd ſolet,* περιστεράν.
Quòd ſi aues eiuſdem amandae noſſe manſuetudinem
Virginis, mitemque mentem, πρᾶος ὡς περιστερά,
Quod ferunt vetuſto adagio, te docebit planius.
Aucupes caecam columbam, quam vocant παλεύτριαν,
Poſſident venationi caeterarum idoneam.
Hac enim adlectant agreſteis, atque captant liuias.
Sic Deus pio fidelem caecam amore virginem,
Deperit quo quemque noſtrum, comparauit illicem,
Vt genus ſylueſtre noſtrum captet, ac ſibi adtrahat.
Sin columbae vis quoque huius ſcire pulcritudinem
Daedalam, Pſalmodon audi quàm lyra bellè exprimat,
Plebem vbi è ſtatu redemptum decolore iri canit.
Nam licet miro lepore pauo plumae fulgeat,
Huic tamen ſi conferamus quam canit columbulam,
Is queat graco videri, & turpior cornice anu.
Et ſi, ait, labra inter atra dormiatis fumidi,
Obliti fuligine inter furua cortinalia,
Inſtar obtectae columbae plumulis argenteis,
Quoi nitet circum corona molle collum diſcolor,
Et rubrò dorſum pyropo vernat, atque iaſpide,
Tandem iniqua liberati ſorte, reſplendebitis.
Rurſus idem adfectat alas iſtius columbulae
Gemmeas, quibus profana deſerens conſortia
Auiae lumen peteſſat dulce ſolitudinis.
O mihi ſi quis columbae pinnulas det praepetis,
Poſſem vti ſecreta adire ſancta ſolitudinis;
Meque praeſeruare, quis nam me fuat beatior?
Quin & hocce adlectat ad ſe ſponſus ipſam nomine:

Surge,

Surge, ait, columba mitis, huc ades mea vnica,
Iam rigor brumae faceſſit, pigra hyems abit ſibi.
Torpidus receſſit algor, ceſſit imber frigidus,
Lenibus flabris fauoni cana nix intabuit
Montibus, campiſque apricis, fronde gliſcunt arbores.
Adferens gratos tepores ver renidet candidum,
Gratius caelum eniteſcit, vernat aether laetius,
Ingemit turtur per agros, fauſta Aedon concinit.
Noſtra humus paſſim corymbos pulcra fundit floreos,
Groſſulis ficus graueſcit, alma floret vinea.
Surge iam columba mitis, huc ades mea vnica.
Atque vti candorem amandae monſtret huius Virginis,
Haud ſemel compellat ipſam nomine hocce in canticis,
Quale ſit, quod pangit illic voce lamentabili.
Ah ſoror ſub diuo agenti pande commiſſas fores,
Pande mi columba fida, rore nam caput meum
Algido madet, capilli noctis hument ſtirijs.
Mox canit, mea ô columba rupis in foramine
Os tuum mihi reducas, concaua in maceria.
Iam tua in meis ſuauis inſonet vox auribus.
Atque vt hanc declaret vnam ſingulari foedere
Obligatam ſponſam habere, & quidquid exſtat vincere
Virginum forma eleganti mentis, atque corporis.
Vna, ait, mea eſt columba candida, vna cultibus,
Gratijſque compta cunctis, gnata eapſe'ſt vnica,
Vniceque amata matri, pignus electiſſumum.
Iſtius longùm expetitae ſaeculis prioribus
Virginis ſacram indicabat indolem columbula,
Quam pater capaci ab arca Noe quondam emiſerat.
Nam velut reuerſa nunciauit aeſtuarium
Maximum tamdem reſorptum glauco oliuae termite,
Et Deum iam cogitare ſaeculis humanius.
Sic Parens benigna pacis nuncia inter caelitum
Conſtitit Regem refectae, & nationes gentium,
Detulit quom gnatum in orbem praeuirentem gratia.

T *Quippe*

Quippe termes ille oliuae, quem tulit columbula,
Signum erat Chriſti virentis pacis almae interpretis,
Qui luem pacator orbis diri ademit diſſidi.
Hic enim deſyderatae pacis oſculum adtulit
Nuntius Patris ſuperni gentibus mortalibus,
Nec potis pacator alter iure dici quiſpiam.
Nam licet pacalis huius dent honorem nominis
Herculi vago, peragrans quòd plagas terrae, ac freta,
Vt ferunt, luſtrarit orbem ſaeua monſtra corruens,
Attamen nullus meretur nuncupari pacifer
Rex niſi is, qui factus orbis totius piaculum
Diluit commiſſa tetra caeſus inſtar agnuli.
Noſque luſtratos cruoris ſacroſancti aſpergine
Obferens Patri ſacerdos iam nouum virùm genus,
Antea infenſum ſceleſtis, reddidit placabilem.
Quin fugatis turbulentis pectorum tumultibus,
Feruidis velut procellis fluctuantis aequoris,
Mentium tranquilla liquit templa ſe ſectantibus.
Quare eum vates vetuſti pacis almae principem
Dictitant, pacis datorem, pacis aeternae auſpicem:
Nec modum pacis futurum Rege ſub tanto adſerunt.
Hoc bonum ſtirpi piorum proprium fore innuit,
Quòd ſatus ſit orbe toto pacem agente, ſub Duce
vnico, clauſoque Iano, ſubiugatis gentibus.
Quin ferunt fagi repertum carmen inſcriptum libro
Tale ſub caeleſtis ortum Regis à paſtoribus,
Qui ſacrata conuolabant viſere incunabula.
Iam refloret aurea aetas, priſca vernant tempora,
Bella ahenis vincta nodis comprimuntur aſpera.
Impetus Martis cruenti cedit orto Principi.
Feſta pax diffuſa in oras iam renidet vltimas,
Iam redit Themis pudica lapſa caeli è cardine,
Occidit ſerpens malignus, virus atrum exſtinguitur.
Nam Deus terris regendis deſtinauit vnicum
Filium Regem, repellet is mala omnia omnibus.

Adſe-

Adferens pacem perennem, qui ſibi fide haeſerint.
Huic bonae pacis datori, nuncio magni Patris
Supplicat quidam vetuſtus auctor hiſce verſibus:
κλῦθί μου πατρὸς ἀγακλέος, πότνιας κούρης τέκος,
ἀρχὲ θνητῶν ὠκυπότμων, ἦτορ ἴσχων παγκρατὲς,
ὅπλον εἰρήνης ἀείρων χερσὶν ἐν πανολβίοις,
τοῦ λόγου βροτοῖς προφῆτα, δὸς βίου δ' ἐσθλὸν τέλος.
Sed redire ad virginalem tempus eſt columbulam,
Quam ſupra diuina quaedam vidit arces aetheris
Igneas mens euolare, tranſque cunctos ordines.
Vidi, ait, quandam decoram, ceu columbam lacteam
Riuolos ſublimem aquarum vitreos tranſcendere,
Cuius halabant amictus panchaeis odoribus.
Ac velut vernis diebus, quando tellus daedala
Fundit at florum corymbos, punicae circumdabant
Hanc roſae, conualliumque lilia ſuaue olentia.
Hic vocat riuos aquarum lympidos caeli choros,
virgo quos poſt ſe reliquit, de quibus pſaltes ait:
Quae ſuper caelos aquae ſunt concinant nomen Dei.
Sed velim Regina ditem gratiam mihi impetres
Illius, gnati reſedit qui tui almo vertice
In columbae ſpecie, & idem nomen hoc tibi addidit.

DE AQVILAE NOMINE SANCTAE Virgini attributo. Iob 39. Numquid ad praeceptum tuum eleuabitur aquila? & in arduis ponet nidum ſuum?

IAMQVE adeſt tempus canendi nomen eius alitis,
Quam Syri נשׁר *vocarunt, Graia gens vero* ἀιετὸν,
Noſque noſtro denique aquilam dictitamus famine.
Quippe & iſtuc Myſtae adoptant virgini fortiſſumae,
Propter huius multiformem vim volucris inſitam,
Ergo nunc columba cedas fortiori aliti.
Id iubet Regina caeli, quando & haec dotes ſuas
Haud minus ſortiri ab ortu ſeſe ait feliciter,
Atque tu, vitam aemulari quae videris ipſius.
Nam velut aquila vniuerſis imperat volucribus,
Omnibuſque dignitate praeſtat, atque robore,
Aeris campos patenteis quae ſecant volatibus.
Sicque trinae Domina turbae, nempe contemplantium,
Virginumque, & Angelorum praeſidet volatili:
Nam Deus ſublimiorem fecit alis omnium.
Nec modo adſurgunt verentes vniuerſae principi
Aliti, ac cedunt volucres, verùm earum pinnulas
Iſtius pennae remiſtae deuorant, atque obterunt.
Quoi quidem facto latenter haec ſubeſt ſententia,
Neminem velocitate mentis, & ſublimibus
Virgini poteſſe magnae comparari niſibus.
Quòd ferunt Ioui ſacrari propter excellentiam
Gneſion, falſum eſſe conſtat, ſed Mariam virginum
Principem Chriſto dicari quis neget niſi impius?
In ſuo nido reponit aquila gemmam nobilem,

Quae,

Quae, quia temulae inuenitur crapulae aduorſarier,
Hanc ſuo ſermone Graij dictitarunt ſobriam.
Nam negant huius volucris poſſe pullulaſcere
Oua, ni contacta ab iſtoc viua fiant calculo,
Quare eum curare nidis in ſuis recondere.
Quin ferunt virtutem habere virus amolirier
Vniuerſum longè, & omne triſte deleterion,
Hocce fit, ne beſtia auſit peſtilens obrepere.
Haec fidem ſignat Mariae, quam ſui diti indidit
Corculi nido, venena qua fugabat daemonum,
Dico vitia quaeque tetra, & ſaeculi contagia.
Spiritu hoc viuabat oua, nempe foetus actuum,
Nam fide acta cuncta fiunt deſtituta inaniter,
Nec Deo ſpirare quidquam, quod fide caret, poteſt.
Quin ſuum Gnatum indicaſſe dicta gemma quiuerit,
Qui vocatur angularis maxumi preti lapis,
Millibuſque electus vnus, monte caeſus ſine manu.
Hunc fide nido locauit Virgo cordis primulum,
Poſtmodum vero cubili ventris excepit ſui.
Vnde ſunt viuata noſtra facta pridem emortua.
Haud enim tantum ſibi ipſi pectori incluſit pio,
Verùm & inſertauit illum mentibus mortalium
Omnium, fidem vigentem qui ſequuntur ipſius.
Hocce turbam virulentam profugamus Manium,
Ne queant nocere nobis, hocce facta viuida
Noſtra fiunt, quae ſine ipſo nil valerent friuola.
Quòd ferunt quidam gagaten in ſuis reponere
Dulcibus nidis volucrem principantem caeteris,
Credimus neque id priori diſcrepare ſenſui.
Nam gagates igne toſtus, flammeove incendio,
Nil ſui deperdit vmquam, quin gerit praegnans ſuo
Hic lapis alium lapillum ventre, tamquam filium.
Quare & hunc fidem efficacem denotare virginis
Comprobatam remur acri anguſtiarum examine,
Nec tamen quidquam imminutam priſtino de robore.

Porro quòd geſtare fertur alteram aluo gemmulam,
Id fidem teſtatur eius non fuiſſe emortuam,
Sed repletam caritate,ceu ſuo auctam ſpiritu.
Huc facit quòd luſcioſos quidam oriri ſcriptitant
Praepetis pullos Pygargi,moxque acuta lumina
Reddier tactu Gagatis exolente albugine.
Atque tantum lucis inde,tantum apiſci acuminis,
Vt iubar Solis tueri non modo auſint poſtmodum,
Sed aciem contentè in illum non paueſcant figere.
Quippe quos progignit ipſa Virgo ſpiritaliter,
Iis ſui dat notionem certiorem filij,
Vt iubar caeleſte poſſint conſpicari acutius.
Nam refert ſimul gagates virginalem filium,
Sonticam qui deprehendens pectoris noſtri luem,
Efficit ne mente caeca conuolutemur ſolo.
Sed ſacro morbo medela iam repreſſo congrua,
Mandat adſpirare rectos clara caeli ad ſydera,
Celſa conſectari,& ima quaeque dedignarier.
Porro quòd fugare ſaecla proditur ſerpentium
Pumicoſi vis Gagatis,in ſuis fidelibus
Innuit Chriſtum ſolere virus omne exſtinguere.
Nec caret ſenſu probando quòd gagates tubera,
Atque verrucas reuellit: nam malos furunculos
Eximit Chriſtus ſuorum mentibus fidelium.
Sacra ſed nos praeſtolatur,atque ſuadet gemmulis
His omiſſis,pangere ales quae ſuperſunt ſymbola,
Queis videtur comparari poſſe claram virginem.
Haec in altis nidulatur,congeritque rupibus,
Ne ſibi pulli auferantur,in Deo Virgo ſuam
Spem locauit,partus eius ne periret actuum.
Conſtat id quod ante dictum'ſt,in locis aquilam editis
Nidum habere,ſic Mariae gratia in ſublimibus
Inſidet,ſublima caeli nempe cogitantibus.
Quippe in his gaudet morari,qui nihil iam terreum,
Nil amantque ſaeculare; ſed canunt cum maxumo
Gen-

Gentium Doctore in aſtris noſtra conuerſatio'ſt.
Quòd ſi ais ſuffixum in altis Virginis nidum iugis,
Arduis vitam exſtitiſſe deditam virtutibus,
Prorſus id quoque eſſe verum quis negaſſit perſpicax?
Haec auis praecurrit omneis vna viſu acerrumo,
Longiuſque poſta cernit, ſic Maria acutius
Omnibus ventura praeuidebat, & recondita.
Ac velut facem nitentem Solis ales lumine
Cernit haec nictu carente, ſic Maria clarius
Numinis trini ſerena mente fulgur percipit.
Quin eos quos ipſa gignit Virgo ſpiritaliter,
In ſuos gnatoſque adoptat, adſueſcit filij
In ſui diuinitatem fulgurantem intendere.
Nam velut pullorum ad ignem Solis ora obuertere
Haec ſolet, viſuque acuto praeditos, ceu gneſios,
Adſerit, viſuque obeſos abijcit, ſeu ſubditos.
Sic Parens diuina lumen omnibus ſui vnici
Admouet diuinitatis, qui nequit glaucomate
Mentis illud ſuſtinere, ceu notham prolem abdicat.
Permeat cito volatu maxumas immuſulus
Orbis oras, ſic potentis ſacra maieſtas Herae
Porgitur caelum per omne, per fretum, per aridam.
Hac ferunt ſolere pullos nullam amare impenſius
Alitum, ſed vero amore quid poteſt conferrier
Diuae, amanti quos cooptat ſemper impenſiſſume?
His ſui procurat eſcam carnis almi pignoris,
Quae coruſcas addit alas ſemet eſitantibus
Et pareis facit beatis, proxumoſque numini.
Adſolet gaudere fulua viſcere ales veſcier,
Atque carne agnina abunde, Virgo candidiſſuma
Paſcitur ſic caſtitate noſtra, & innocentia.
Hanc ferunt quoque augurales eſſe naturae viri
Alitem perquam calentis, verùm ei cedit nihil
Caritatis igne flagrans virginale corculum.
In ſuis quondam tyranni, & purpurati principes

Hanc auem ſceptris ſolebant aureis imponere,
Se per hoc ſignum innuentes praeſidere caeteris?
Sic ſuper caeleſte regnum Rex beatus caelitum
In throno ſublimiori collocauit virginem,
Ad ſui imperi eminentis denotandam gloriam.
Innuunt docti vetuſti Virginem antecedere
Omnibus perfectione, dum canunt τελειότατον
αἰετὸν πάντων πετεινῶν, ἀρχὸν οἰωνῶν μέγαν.
Nec quidem illud negligendum quòd ſolet vorſarier,
Haec auis plerumque ſola, virgo ſolitariam
Sic item vitam colebat, ni foret neceſſitas.
Hanc negant ſolam volucrem poſſe oburi fulmine,
Hinc Ioui fingunt ſacrari; ſed dicata verius
Eſt Deo Virgo, quòd expers igne peccati exſtitit.
Numquam enim in ſeſe furentis prouocauit numinis
Facta ſons iram nefaſto crimine, vt punirier
Iure poſſit, grata ſemper ſed Deo vna floruit.
Obſitos iam veſte alumnos plumea lagophonos,
Atque adultos pulſat alis, & pigros nido excutit
Edocens niti per aethram, & ſe aemulari praeuiam.
Haud ſecus diuina virgo per ſua exempla erudit,
Perque docta dicta inerteis, prouocans terreſtribus
Hiſce rebus derelictis, quo volauit ſubſequi.
Huc poteſt apte referri peruetus prouerbium,
Quò ferunt aquilam inuolare nubibus, videlicet
virginem fruſtratam iniquas captiones hoſtium,
Nam per haec terrena praedo callidus tenacibus
Caſſibus nos ſaepe nectit, & doloſa compede
Implicat, ne fulua caeli tranſuolemus ſydera.
Ergo nos virgo beata proprio exemplo edocet,
Vt bona haec fluxa, & caduca deſerentes ſaeculi
Adpetamus ſempiternam mente celſa gloriam.
Quin poteſt habere ſenſum dictum adagium & alterum,
Eminenti nempe eamdem gloria praecurrere,
Et genus mortale, & omnis ordines caeleſtium,

Quòd

Quòd ferunt Ioui hanc volucrem tradidiſſe fulmina,
Ut gigantes fulminaret, conſtat eſſe id futile,
Atque falſum, ſed Mariae tale factum congruit.
Quippe Virgo pradita alis aureae innocentiae
Unico ſummi Parentis membra ſancti corporis
Detulit, queis tectus acreis ſtrauit aduorſarios.
Daemonum turbas fugauit, qui tenebant omnia,
Laeua quos Deos putabat eſſe gens, & numina,
Victimaſque his immolabat cum vapore thureo.
His Necem confecit armis Dux neci vitae datus
Inclytus, plectebat omne quae genus mortalium,
Et ſcelus noſtrum expiauit, innouauitque omnia.
Saepe auis carnes olenteis haec petit cadauerum
Eſcae amore lapſa ab alto, Virgo conſcientia
Putidos cadaueroſa ſic reuiſit caelitus.
Quippe quos tetri remordet cura amara criminis
Conſcios adit frequenter, ceu fame impulſa graui,
Et medela orationis vindicat putredine.
Moris eſt Perenno ferenti de loco prolem ad locum
Inſuper vectare dorſo, nequa forte ſpicula
Miſſa ſurſum volnerare, ac ſternere ipſam poſſient.
Sic ſuae protectionis nos vehit dorſo pia
Ad ſuperna regna Virgo, ne queant Cocytia
Nos deorſum abſtraxe tela, daemonumve ſpicula.
Dignum & illud comparatu ſymbolum inter caetera,
Quòd ferox auis draconi diſſidet teterrumo
Ob ſua oua, mente tentat quae maligna euertere.
Quare eum ſublime raptat, atque vexat vnguibus,
Ille nexu tortuoſo nectit alas alitis
Sic ſimul delapſi ad ima quiſque pugnant acriter.
Verum eum plerumque vincit, obteritque inuicta auis,
Unde vbi plauſum ingruentis aure acuta percipit,
Si licet, ſtatim in cauernas, ac latebras abditur.
Haud ſecus cum virulenta gente pugnat daemonum
Alma Virgo propter illos, quos Deus ſibi eligit,

V Ne

Ne ferantur diro ab hoſte victi in ima tartara.
Sicque Diua bellicoſa praedam ab atro deripit
Improbi praedonis ore ſaepe, quam putauerat
Poſſe tetro deuoraſſe deſtitutam gutture.
Hoc Deus certamen acre ſanxit in natalibus
Iſtius patentis orbis inter hos conflarier,
Quom truci minans draconi tale verbum protulit.
En ego inter te duellum ponam, & inter foeminam,
Et tuum praue hydre ſemen ponam, & inter illius,
Haec tuum potens Virago conteret dirum caput.
Eſt nefas tranſire amici quod Deus de moribus
Diſſerit aquilae huius almae, dum virum coarguit,
Quem petiuit perduellis acer, vt proſterneret.
Num tuo (inquit) arbitratu ſubleuabitur aquila?
Aut tuum ad nutum locabit in locis nidum arduis?
Ipſa praeruptis moratur, confragiſque rupibus,
Ac ſuam inde ſpectat eſcam, proſpicitque longius,
Peruolatque vbi cadauer eſſe putre ſenſerit.
Ipſius pulli calentem ſanguinem allambunt ſimul.
Hiſce verbis denotauit non ope humana inclytam
Diuam in aſtra ſubleuatam caelitum ſuper choros,
Sed Dei virtute tanto praeditam faſtigio.
Quin eam quieſſe in altis indicat virtutibus,
Angeloſque inter moratam, qui petrae abruptae cluent
Propter illos, qui dirempti corruere in tartara.
Tum ſuam hic refectionem dictat in caeleſtibus
Quaeritaſſe, dulci alumnos nutrijſſe filij
Notione humanitatis, quam rubens ſignat cruor.
Innuit tandem (quod ante diximus) praeſto fore,
Eſſe ſemper, ac fuiſſe vindicare noxios
Criminum putore tetro, pro ſua clementia.

DE NOMINE APIS DEI GENITRICI attributo. Eccl. 11. Apis breuis eſt in volatilibus, & initium dulcoris habet fructus eius.

NIL ferè eſſe in orbe toto dixi honeſtum, & vtile,
Nil bonum, ſollers, venuſtum, dulce, laetum, amabile,
Vnde non denominetur Mater alti Principis.
Quare apis quoque inuenitur dicta ſacra in pagina
Melleum propter liquorem, conficit quem floribus,
Ob pudorem, & gnauitatem, & caetera id genus bona.
Sic enim ſcriptura clamat, eſt apis quidem breuis
In volucribus; ſed eius fructus exſtat optumus,
Obtinetque principatum caetera inter dulcia.
Quae nam apis breuis niſi illa, lecta quae mater Dei
Se Dei vocat miniſtram, filijque numine
Fert refertum corpus almo, vt melle apis fauum ſuo?
Caera enim vitale corpus rore compactum rubro
Sanguinis fert virginalis; porro ſuccus melleus
Exprimit diuinitatem delitentem in corpore.
Nam ſaluber fructus huius ſacrae apis non de ſero,
Caeteri vt ſolent, virili; ſed cruore lympido,
Spirituque ſancto aleſcit, ceu fauus de floribus.
Hoc ſatu cretus nitenti fert colorem amabilem,
Et ſaporem delicatum, fertque odoris gratiam,
Gratus olfactu, ſuauis guſtu, & adſpectu decens.
Sicque fructus virginalis nos ſuaueolentia
Recreat, ſimulque amoena paſcitat dulcedine,
Adlicitque adſpectu honeſto, & liberali gratia.
Zoſimus commendat iſtuc Pontifex myſterium,
Publicè ſanxit quotannis qui micantem caereum

Tempore exſurrectionis luculentae adcendier.
Caereus procerus ille corpus alti filij
Exprimit diuinitatis lampade aptum candida,
Reddidit qui laeta cuncta morte triſti expergitus.
Hoc item clam denotatur Matris almae integritas,
Quando apis caelebs creatrix talis exſtat caerei,
Quae ſuis Diuam figurat moribus caeleſtibus.
Quondam apes legi repertas, quae fauos conſtruxerint
In tenelli infantis ore, tamquam in alueario,
Qui foret pater leporum, & omnis eloquentiae.
Sic ſua benigna mater mellea dulcedine
Cor meum compleret omne, corque & os infans ſimul,
Quo queam concinniori voce carmen fundere.
Nunc velim Camoena dicas dia, qui volatiles,
Praepeteſve aues ferantur, qui vocentur alites,
Quos refertur inter eſſe noſtra ſacra apicula.
Qui peragrant ſumma caeli templa niſu praepeti
Mentis acris, ac relictis ſedibus terreſtribus,
Rebus intendunt ſupernis ſemper, & caeleſtibus.
Nunc age & quodcunque gnauam noſti apem laudabile,
Quodque pulcrum habere morum ſingulatim ediſſere,
Atque confer Diuae, & eius inſtitutis optumis.
Illa amat flores nitenteis, paſciturque floribus,
Lilijs, crocis, amellis, & thymis fragrantibus,
At fugit nidorem olentem marcidorum corporum,
Sicque Ieſſe virga gaudet floridis virtutibus,
Cultibuſque morum honeſtis, ſed fugit lubidinis
Putidae viroſum odorem, cogitatuſque improbos.
Ergo nos ornari oportet moribus decentibus,
Floſculis velut venuſtis, ſi velimus daedalam
Vſque nobis inſidere virginalem apiculam.
Grata api tranquilla ſudi temporis ſerenitas
Aduenit ventos peroſae, turbineſque feruidos,
Quippe eam porcent procellae paſtione florea.
Virgo amat pacem ſerenam mentium concordium,

Diligit

Diligit tranquillitatem, turgidoſque ſpiritus
Odit infeſtos quieti, commodiſque publicis.
Ipſa pulſu aeris canori, cymbalique impendio
Tinnientis voce gaudet, verùm imago garrula,
Quae reſultat in cauernis, adcidit moleſtior,
Haec Deum lubenter audit iubila inſonantia,
Et ſacros choros, & hymnos, porro ineptas fabulas,
Indecenter obſtrepenteis improbare noſcitur.
Quàm ſit autem iuſti amatrix moris illud indicat,
Quòd male adquiſito in alueo nec fauorum cellulas
Conſtruit meliſſa ſollers, nec poteſt conſiſtere.
Qui ſe apis proritat, acre torquet olli ſpiculum,
Et venenum laeſa ſpirat, Virginem conuitijs,
Qui ſacram laceſſit, iram ſentiet tandem ipſius.
Mundius vita fruentum nil ape eſſe proditur,
Proinde foeda quaeque abhorret, putidumque olentia,
Egeritque longè oletum de ſuo alueario.
Nec modo odit ipſa rerum ſpurca quaeque, & foetida,
Sed quoque ipſos delicato delibutos vnguine,
Spiculoque acuto adurget, impetitque homunculos.
Sed nec vſquam excogitare mente defaecatius
Virgine illa quidquam habemus, quam ſolent oracula
Sancta lucem nominare, & candidum Solis iubar.
Quin & ipſa effoeminatos, & ſeplaſiarios
Virgo abhorret, quos olere exoticum puluiſculum,
Quos iuuat madere myrra, & tranſmarino amaraco.
Mellcum meliſſa nectar mille praeſentiſſumam
Repperit morbis medelam, Virgo natum protulit,
Eripit qui morte ſaecla, datque vitam perditis.
Nos quidem illud ſcimus eſſe fabuloſum, & futile,
Quòd ferunt forma Meliſſam liberali praeditam
Melle dulci nutrijſſe paruolum in Creta Iouem.
Ac proinde gratum alumnum contuliſſe foeminae,
Vt cibo, quo ſe educarat educatrix facta apis
Veſceretur ipſa poſthac per perenne ſaeculum.

Sed

Sed bene illud eſſe certum confitemur propalam,
Virginem lactis liquore melleo verum Deum
Se ſatum mox educaſſe,& nutrijſſe infantulum.
Sicque eam laborioſa factam apem ſollertia
In ſuperna regna ductam mellea dulcedine
Paſcier diuinitatis,& beatitudinis.
Roſcido ſe melle nutrit,& rubenti erythace
Parca apis tempus per omne, Diua alebat ſe actibus,
Qui manu gnaua geruntur,quique aguntur ſpiritu.
Hacce ſe paſcebat eſca bina amator nobilis,
Qui meum fauum comedi,pangit ore candido,
Iam meum fauum comedi cum meo melle huberi.
Hic fauus caelatus artis cellulis ſexangulis
Melle plenis actionem corporalem delicat:
At latex dat functionem ſpiritalem melleus.
Dulcibus rebus fouetur,recreatur defruto
Feſſa apis, ſicuque dulci,ſic benignis moribus
Paſcitur noſtris Maria,& comitate adfabili.
Quem Ducē ſortita honorat cumque apis, quàm maxume
Huic obedit imperanti,ſic verebatur Deum
Virgo,& obſeruabat eius iuſſa cuncta ſedulo.
De ſuis apis locellis deſides fucos quatit,
Exigitque immune monſtrum, quòd nihil frugis ferat,
Verùm iners conſumit intus quidquid ipſa congerit.
Sic Maria expellit à ſe,& gratia ſua abdicat,
Qui nihil gerunt ſalubre,& adferunt diſpendium
Caeteris gulae,otioque,luxuique dediti.
Seſe apis librat lapillo,ne leuis ludibrium
Ingruentis fiat Euri; ſic Maria immobilis
Turbine in tentationis haeſit,vt rupi, Deo.
Furua apem laborioſam de ſuo alueario
Vis ſolet fugare fumi,ſic Mariae gratiam
Improbo faſtu repellit turbulentus ſpiritus.
Nec quidem illud tranſeundum quòd frequenti gaudeat
Gnaua apis ſodalitate,ſic amat conſortia,

Et pios coetus proborum Virgo geſtit viſere.
Haud ſecus ſuo beata ſtruxit amplam regiam
Virgo in imo corde Regi, quàm ferunt Hyblaeam apem
Intumo moliri in alueo proprio Duci atrium.
Quiſque apis curam tuendae ſuſcipit, talem ferunt
Noſſe eam, multumque amare, ſic ſuos potiſſimum
Diua Mater nouit, atque diligit domeſticos.
Non ſibi ipſa apis liquorem melleum tantùm parit,
Verùm & hunc nobis recondit, Virgo nec tantùm ſibi
Protulit fructum ſalubrem, gentibus ſed omnibus.
Caſta apes libat fluores puriorum fluminum,
Terrulentos vitat amneis, ſic Maria fontibus
Se ſacrarum litterarum recreabat lympidis.
Deliteſcit bruma inerti pigra in aluearijs
Parca apis, geluque torpet. Virgo vbi infidelitas,
Atque hyems amoris alget, fertur eſſe inefficax.
Quin apis compendioſa gnaua diligentia
Virginis ſollertis huius luculentam imaginem
Obtinet, dum ſeſe honeſtis occupat laboribus.
Nam ſimul boni parentes obtulere trimulam
Impigram Deo miniſtram, ſicuti ſpoponderant,
Gratius manu parato numini ſacrarium,
Sedulo diuina obire mancipata munia,
Sedulo relata ſanctae ſcita legis voluere,
Et frequens conferre vatum mente dia oracula.
Quin dabat ſe orationi noctis in ſilentio,
Interimque aeterna ruminabat, & caeleſtia,
Nonam ad horam, poſt vacabat corporali muneri.
Sic breui coetum ſodalium aurea modeſtia,
Et pudore anteire, & omni laude ſanctimoniae
Norma facta vitae boneſtae caeteris aequalibus.
Haud ſecus quàm plena fulget inter aſtra Cynthia,
Quàm roſa inter purpuraſcit floſculos minutulos,
Et ſmaragdus in lapillis enitet vulgaribus.
Quin vouere virginale'ſt auſa purum lilium

Prin-

Principi Deo ſine vllo patrio exemplo prior,
Praeuia huius facta ſaeclis inſtituti poſteris.
Ergo iure praedicatur Virgo primicaeria,
Virginum antiſtes ſacrarum, virginum primaria,
Quae Deo obtulit pudoris prima florem candidum.
Quare eam florere cernens tot Deus virtutibus,
Sede de ſumma volucrem mittit illi nuncium,
Qui ferat velle eſſe matrem germinis ſui vnici.
Illius quem dudum amando ſcilicet conceperat
Intimis mentis medullis ſcripta vatum lectitans,
Quod foret ſecreta virgo mater excelſi Dei.
Mater eius, quem celebrat gnatus Amos nobilis,
Quo loco inquit foeta fiet virgo, & edet filium,
Quem parens appellitabit Alma nobiſcum Deum.
Ergo vbi accepit Pater quid vellet, ore reddidit,
En ego imperata ſummi ſum parata ancillula
Exſequi Regis, ſecundum ſit mihi verbum tuum.
Hiſce dictis in puellae ſanctus intrat viſcera
Spiritus, virtuſque ventrem complet illa Altiſſimi,
Et nouum fit denique illud, atque inauditum prius,
Quod vetus vates canebat, quem parens ſanctum edidit,
Rem nouam (inquit) molietur terrae in orbe caelitum
Rex, Puella cat libe aluo nam virum circumdabit.
Hiſce geſtis, laetus ales ocyor vento aetheri
Redditus, reſponſa Patri rettulit ſponſae Deo,
Gaudiumque oppleuit ingens templa ſancta caelitum.
Id prius quoque adſtruebat Patriarchae ſeruolus
Miſſus ad quaerendum herili filio aptam coniugem,
Qua reperta, corde laeto contulit ſe in patriam.
Angelus factum innuebat tale, quando Manue
Filium denunciauit naſciturum ſtrenuum,
De manu gentem exterorum qui ſuam defenderet.
Sic Dei illibata virgo concipit prolem vnicam
Sic ſubit caſtellum Iheſus, quod ſacer ſcriptor refert,
Sic Dauid intrauit idem turrim inexpugnabilem.

Mille

Mille ſcutis cinctam, & armis, mille propugnaculis,
Quippe erat fortiſſima illa rupe fixa in ardua
Arx, Auernalis tyrannus quam nequiuit vertere
Machinis, doliſve cunctis, nec cruento exercitu.
Quin cateruae tale caſtrum contremiſcunt inferae,
Vnde ſe accepiſſe cladem, & damna norunt maxuma.
His enim primum ſupernus Imperator conſtitit,
Quando profligare in orbem venit hoſteis impios,
Et ſuperbos ſede celſa daemonas detrudere.

DE DOMVS DOMINI NOMINE REginae caeli attributo. Pſal. 92. Domum tuam decet ſanctitudo.

NVNC mihi domus canenda'ſt, ſiue templum, nomina
Virginis clarae, ſed ante ſcala cur haec dicitur
Concinam, quid ſignet arca, quidve ſanctuarium.
Dicitur virgo beata ſcala, quòd nos exſules
Inſima de ſede terrae tollat in caeli atria,
Et Deum deducit ad nos ſoſpitalem ex aethere.
Tale priſcis eſt retectum patribus myſterium
In vetuſti Patriarchae luculento ſomnio,
Scalae vbi ſub aſtra tenſae vidit innixum Deum.
Et gradi ſurſum deorſum caelitum alites choros,
Qua ſtatim fidelis heros viſione expergitus,
Hic domus Dei profecto'ſt dixit, & caeli oſtium.
Scala celſa erat Mariae forma ſummae virginis,
Quae licet terras teneret ſtirpe mortali ſata,
Attamen ſublimi adibat mente caeli ſydera.
Huic adhaeret ergo ſcalae qui polo deſcendere
Iam per ipſam cogitarat, noſque Rex inuiſere,
Atque ab ima ſede in aſtra creuerat ſuſtollere.
Haud enim ipſa ſcala caeli dicta ſolum, quòd Dei
De poli ſtellantis arce filium deduceret
In ſui ventris cubile Diua virgo floridum.
Sed quòd & mortale ſaeclum Dux ab hac ſubduceret
Fida pignus per beatum valle lacrumabili
In ſerena templa caeli, & caelitum in conſortium.
Quin Dei domum vocauit, quòd videret incolam
Hanc Deum tenere velle, velle & inde concipi,

Et nouem menſes habere dulce diuerſorium.
Oſtium porro ille caeli, & portam Olympi dictitat
Quòd ſalutem proditurам cerneret mortalibus
Ex ea, caelumque poſſe nos per ipſam indugredi.
At frequens recurſus ille ciuium caeleſtium
Per gradus vltro, citroque ſcanſiles dabat fore
Ipſi vti nobis per illam iungerentur vniter.
Haud ſecus Diuam id monebat caelitum conſortio
Perfrui debere natam ſedulo obſequentium,
Et viciſſim ſe colendae tamquam Herae exhibentium.
Quin eandem olim indicabat mentibus ſollertibus,
Quod Deus ſibi imperauit pegma ſanctuarij
Conſtrui, rite vt ſubiret noſtra contubernia.
Hoc erat corpus Mariae myſticum tentorium,
Non quidem fultum columnis cedrinis, vel aeneis,
Pellibus rubriſve tectum, carbaſiſve ianthinis,
Nec litis auro tabellis, nec baſe aptum argentea,
Sed Dei peculiari fabricatum induſtria,
Eſſet vt perfectum, & omni praeditum elegantia,
Quae ſupra dicta innuebant in typo compactili:
Nam velut gnatus decore praenitebat caeteris
Filijs, ſic mater alma filiabus omnibus.
Vnde & ipſa dictitatur tota pulcra in canticis,
Et figurata in puellis, quae ſacris in biblijs
Praedicantur formae honore praeſtitiſſe caeteris.
Arca vero incluſa talis ambitu periſtyli,
Viuidis compacta lignis, nec ſitu putrentibus,
Aureo ſerto reuincta, & bracteis cincta aureis,
Mens erat latens puellae corporis ſub tegmine
Nullius culpae veneno, noxiaeve obnoxia
Omnibus vallata clarae laudibus prudentiae.
Caeterùm quod talis arca continet verbum Dei,
Admonet puro Mariae pullulaſſe in pectore
Vnicum Dei, prius quàm ventris in ſaepto hortulo.
Quòd quaternos demum habebat circulos cum duplici

Vecte, queis vehi ſolebat, addocet virtutibus
Quatuor regi ſueſſe bino amore feruidam.
Sed ſuam ad domum redire Patriarcha maximus
Nos monet, quam fabricatrix ſyderum micantium,
Et ſoli, glaucique ponti condidit ſapientia.
Ipſa ſuffulſitque ſacro, ne labaret, culmini,
Gemmeas ſeptem columnas, eius vt ſedes foret,
Atque eam trini teneret numinis praeſentia.
Nec ſuper tali ſilendum'ſt quid Deus dicat domo
Conſtruenda Regi amico per prophetam interpretem.
Non mihi tu gratum amice conſtrues palatium,
Quod colam, ſed poſtquam adempto lumine obdormiueris,
Poſtumum tibi excitabo de tuo ortum ſemine
Filium, huic perenne ſceptrum praeparare deſtino.
Is meo domum decentem condet almo nomini:
Aſt ego eius ſedem in aeuum ſempiternum fulciam
Regiam; Pater vocabor ipſe talis filij.
Aſt meus cluebit ille iure gnatus vnicus,
In meum regnum reducam Regem, & in thronũ meum,
Quem tenebit iuſtus haeres firmiter per ſaecula.
At domum hanc meo ſacrabo, & dedicabo numini
Inclytam, non vnquam ab iſtac noſtra flectam lumina,
Huic meum cor adligabo, curae erit ſemper mihi.
Sed quid horum auditor iſtac de domo canat, cape:
Sanctitas (inquit) perennis addecet domum Dei.
Quare ego illius decorem diligo admirabilem.
Hanc quoque idem proſperari, & iugiter floreſcere
Filij ex perſona in aeuum noſtro amicti corpore
Obſecrat pius propheta maximum Patrem Deum.
Tu bene (inquit) dic fidelis ſeruoli tui domum;
Sicuti locutus es mi, Rex bene hanc dic optume,
Quo ſit auſpicata coram te perenni tempore.
Sed ſibi quid volt prophetae bina comprecatio?
Sempiternae electionis nempe certitudinem,
Atque conſummationis abſolutam gratiam.

Idem

Idem opes huiuſce magnae concinit fidicen domus,
Concinitque lautiorem cultum,& amplam copiam,
Noſque ibi ſolari egenam poſſe commonſtrat famem.
In tuae domus beatae Rex bonis explebimur,
Quippe gaza tota abundat,tota luxu ſplendido,
Hic noua arridet ſupellex, hic noua adfluentia.
Quàm beatus,quàm ve felix quiſquis ò Deus tuae
Sub domus nitentis amplis atrijs morabitur
Ille te cantare numquam voce grata deſinet.
Fidere inſueſcent tuarum ſaecula alarum Deus
Tegmini,domuſque fient copijs tuae ebrij,
Iis tuae torrente potum de voluptatis dabis.
Quin & idem procreandae de ſuo olim ſemine
Virginis candore captus liberali,& gratia
Taliter Regi beato concinebat caelitum.
Summe Rex tuae decorem diligo admirabilem
Inclytae domus,tuaeque gloriae ſanctae locum,
Ne velis me cum profanis,impijſve perdere.
Quin & alter obſtupeſcens huius amplitudinem,
Clamat ò domus potentis quàm Dei magna Iſrael,
Quàm locus poſſeſſionis eius ingens panditur.
Multa ad haec vates ſupremo concitati numine
Caeteri ſuper domo iſtac protulere oracula,
Quale & id,quod Feſtus alti fundit interpres Dei,
Quod Deus plebis reductor ipſe dictat propriae.
Terram,& aequor concitabo,lataque orbis moenia,
Et frequentis exterarum nationes gentium.
Moxque Rex deſyderatus,omnibuſque amabilis
Praeſto erit,domum replebo gloria hanc mirabili,
Clarius domus nitebit quàm prior nouiſſima.
Hic Pater nouiſſimam aedem virginale vaſculum
Dictitat,quo gnatus eius carne ſemet induit,
Particeps humanitatis factus,atque corporis.
At domum primam vocauit protoplaſtam foeminam,
Quam malus ſubuertit anguis faſtuoſum ob ſpiritum,

Porro poſtremam Mariam dicit inſolentiae.
Neſciam prorſus futuram, & omnium quaſi infimam:
Huius ergo rite maior ſplendor eſſe dicitur
Vltimae aedis quàm prioris, quae ruit mox condita.
Nam prior peccandò mortem proprijs nepotibus
Obtulit, poſtrema vitam rettulit mortalibus,
Quando concepit pudico ventre Chriſtum principem.
Tunc & ipſe impleuit ante voce quod ſpoponderat
Nobilis vatis vetuſti, nempe ſanctitudinis,
Et locum pedum meorum augere honore peruolo.
De domo quom virginali dicta ſint multa adfatim,
Inſimul de virginali diſſeramus culmine,
Cuius & figura templum Salomcnis exſtitit.
Nam domus ſubinde templum, templū item cluet domus,
Tamque quod captiuitatem conditum praeceſſerat,
Quàm quod & captiuitati poſtmodum ſucceſſerat.
Haud latet me anguſtioris aedis amplam machinam,
Quam bonus Rex monte ſacro collocauit Moriae;
Erigendae omen fuiſſe ſpiritalis fabricae.
Scilicet ſatu puellae procreandae regio,
Quam Deus ſuae volebat eſſe templum gloriae,
Corporis veſtiri amictu noſtro vbi decreuerat.
Ne modum vero extumeſcens hymnus excedat ſacer,
Quae patent per ſeſe omittam notiora tranſuolans
Tu ſagaci conde mente quae profabor myſtica.
Ac duo primum notato molis huius propria,
Saeculis cunctis ſtupendam nempe magnitudinem,
Et noui ornatus decorem, & daedalam elegantiam.
Tanta erat regalis huius magnitudo curiae,
Vt virùm centum exſtruendo milies ſexagies
Occuparit continenter ſeptuenni tempore.
At lepor talis nitebat intus, vt quamplurima
Aduenarum ad ſe intuendum pelliceret agmina,
Porro opus cōſtabat omne cedro, & auro, & marmore.
Marmor amplum conſtruebat ambitum muri extimum,

Hunc

Hunc coaſſabant olentes cedrinae introrſum trabes,
At cedri conueſtiebant bracteae tigna aureae.
Hic erant caelata Regis,pictaque acta caelitum
Mira,plebi qui redemptae de tyranni compede
Perfidi,praecepta legis ſoſpitalis ſanxerat.
Hiſce ſignis Rex putabat,ſplendido & caelamine
Se ſuos poſſe exeitare ad diligendum proprium
Vindicem,qui ſe maligna ſeruitute exſoluerat.
Magnitudo poſcit ingens maximam potentiam,
Nemo enim tantum virorum comparaſſe poſſiet,
Vt ſibi auſcultent iubenti,ni fuat Rex praepotens.
Quis queat porro expoliſſe tale ſacrum laminis
Aureis,pictave cedro,caeteriſque ornatibus,
Ni fuat ſumma peritus artifex ſcientia?
Ergo tali duplicata praeditus potentia
Rex domus metator huius Architectuſque arduae
Delicat rerum ſatorem,conditoremque omnium.
Nempe qui mundi capacis condidit flammantia
Moenia,inſignique pinxit ſyderum toreumate,
Brachium dictus ſupremi Patris,& ſapientia.
Ipſe enim ſuae parentis indolem celſiſſumam
Maxumus fundauit auctor eminentem caeteris,
Non quidem ſtatu inſolenti,ſed ſacri bono ingeni.
Qui queat,ni talis eſſet,atque tanta amplectier,
Ac ſuum auctorem tenere, quem nequit comprendere,
Nec ſinu tellus patenti,nec poli conuexio?
Nec fuit ſat condidiſſe virginalem fabricam,
Verum & ipſe ornauit altis artifex virtutibus
Omnibus,queis floruiſſe quiſque ab aeuo proditur.
Ceu ſolet monile doctus aureum micantibus
Aurifex variare gemmis,ac figurarum notis,
Floreis veris corymbis,ſyderumve inſignibus.
Marmoris nam ſignat albor pulcer innocentiam,
Auri in aeſtimatione caritatem intellige,
At cedrus dat caſtitatem neſcia imputreſcere.
Quin

Quin eam fulſiſſe mentis vniuerſis dotibus
Indicat fani exſtruendi myſticum ſeptennium.
Nam dabat ſeptena ſancti ſpiritus donaria.
Nec minus mirum videtur quod ſacer ſcriptor refert,
Non fuiſſe audita ſcalpra, malleoſve obtundere
Aede in hac dum conderetur, arma quadratarij.
Nam quies talis monebat viuidum ſacrarium
Procreandum immune auiti virginale fomitis,
Ferreus quem prodidiſſet ictus aures verberans.
Haud enim decebat illam parte in hac concedere
Lubricae priſcae parenti cretae ab oſſe comparis,
Quae bibit dirum veneuum callidi anguis improba.
Quin honeſtiora vates fabricae natalia
Iſtius recentioris intuens fore incinit.
Eſt domus decor ſecundae quàm prioris amplior.
Nam prior funeſta mortis triſte conceptaculum
Exſtitit gnatis, ſibique, ſed ſecunda poſteris
Protulit porta nitenti cara vitae ſemina.
Vltima tandem abſolutam quom frequens coronide
Coetus, & Rex dedicaret victimis ſollemnibus,
Tum Dei flagrantis opplet ſancta maieſtas domum.
Id dabat fore, vt veniret ad colendum Virginis
Integrum cubile, corpus vt ſibi almum ſumeret,
Atque eam compleret ardens numinis praeſentia.
Subdidit diuinus auctor hiſce, quae clarauimus
Rite palmas adprecantem ſuſtuliſſe ad ſydera
Supplicem Regem, ſuperbum templum vbi perfecerat.
Ac Deum exoraſſe, vt omnis, qui ſub hac teſtudine
Supplicaſſet liberari cladibus praeſentibus,
Adnuiſſe vellet olli pro ſua clementia.
Si ſeges tentetur atra fertilis rubigine,
Seu fames, morbuſve teter, ſiue bellum inceſſeret
Siue capta gens in orbem duceretur exterum.
Seu neget foetus opimos terra inops enitier,
Quod graui torreſcat aeſtu. rura findat aeſtifer

Sirius,

Sirius,nulloſque caelum fundat imbreis aeneum.
Si manus,menteiſque ad iſtuc tenderent oraculum,
Vt malum triſte amoueret numen exorabile,
Protinus voto impetrato compotes euaderent.
Hinc queat fructum ſalubrem quilibet decerpere,
Geſta praecluſiſſe noſtris ſi vetuſta intelligens
In ſuum conuertat vſum quod latet ſub littera.
Hinc enim quauis pateſcit pro neceſſitudine,
Si pigens peccaſſe ad almum virginale oraculum
Confugit,poſſe obtinere quiſque quod rogauerit.
Si tui recuſet aruum ſegne bruti corporis
Ferre frugem,toſtum anhela quod ſiti lubidinis
Aeſtuet,voca Mariam caſtitatis auſpicem.
Aſt opum quiſquis laboras ſordida cupidine,
Vel graui liuoris aeſtu,ſiue faſtu turgido,
Siue triſti ira,ad Mariam vorte mentem ſedulam.
Si laceſſit te acre bellum manium crudelium,
Siue captus heu ſub orcum iam profundum abduceris,
Inuoca nomen Mariae,matris omnis gratiae.
Si quatit tentationum turbo pectus lubricum,
Vt procellat,ſiue morbus te vrget,atque anguſtia,
Tolle palmas ad Mariam,ſpem periclitantium.
Nemini fontem perennem diuitis clementiae
Indigenti claudit vnquam facta mater omnium,
Gratiae mater benigna,mater indulgentiae.
Tum queas cantare priſcum carmen illud iubilans
De ſuo templo ſereno ſupplicem vocem audijt
Rex meam,peruenit aureis ad Dei clamor meus.
Concines gratus quoque illud grande miſericordiae
Caelitum ſupreme Rector,munus impetrauimus
In penetrali nitentis aedis auguſtae tuae.

DE THRONO ILLO EXIMIO, ET SINgulari, quem verus Salomon Chriſtus Rex pacificus ſibi praeparauit: cuius typus mirabilis myſticè deſcribitur libro Reg.3. cap.10.& 2.Paralip.c.9.

VIRGINEM videre in orbe ſoſpitalem perdito,
Plurimi prophetae auebant, atque Reges editam;
At quia id tunc non licebat, exprimebant ſymbolis.
Hanc thronus quoque innuebat adfore, artis mirae opus,
Quem gerens pacis vocamen Rex ſibi conſtruxerat,
Regum in actis vt refertur luculenter Iſrael.
Nam videbat corde vates perſpicaci Virginem
Comptibus nouis creandam mentis, atque corporis,
Omnibusque augendam abundè gratiarum dotibus.
Quare eam expreſſiſſe ſignis geſtiebat myſticis,
Myſtica informabat arte, quo futura ſaecula
Dignitatem Diuae haberent rite contemplarier.
Fecit (inquit ſcriptor ille) Pacifer ſibi thronum
Rex eburnum grandem, & auro veſtijt fuluo nimis,
Et gradus adpegit alto ſex ſedili ſcanſiles.
Biſque ſenos fecit idem per gradus altrinſecus
In thronum obuerſis tuentes frontibus leunculos.
Summa pars poſtica talis exſtitit teres throni.
Tum duae manus ſedile continebant aureum
Hinc & inde, vtraſque fuluus ſtabat ad manus leo,
Editum nec tale in vllis eſt prius regnis opus.
Cuncta quae claranda nobis, quo pateſcat gloria,
Et decus ſummum Mariae: nam videtur barbaris
Inter hanc nil eſſe, & inter quas lubet mulierculas.

His

Hic ſacris fuiſſe libris proditur trinominis
Rex, opus qui tale fecit, quo ſederet ſplendidè:
Verùm vti pacalis iſtuc factitaſſe proditur.
Nam typum gerebat eius, condidit qui poſtmodum
Virginis ſibi cubile, pacem vt inter caelites
Poneret, gentemque noſtram diſſidenteis inuicem.
Haec enim eſt ſella illa felix, vnde laus mortalium
In Deum prorumpit ingens, atque plauſus caelitum:
Nempe vbi ipſe ſeſſor inquit. En noua facio omnia.
Quippe dum redemptus alter mortis atro limine
Demitur, ſarcitur alter diminutus nequiter,
Magno aguntque vtrique grates Vindici concorditer.
Quod ſacer percepit olim mente ſublata in Deum,
Et Deo monſtrante teſtis abditum myſterium,
Sicuti teſtatur ipſe, cui datum iſtuc cernere.
Mox (ait) vidi cateruam conglobatam ex omnibus
Gentibus, linguiſque in vnum, tamquā arenam dapſilē,
Quae throno adſtabat coruſco, coram & agno candido.
Haec ſtolis fulgebat albis, palmeoſque ramulos
Dextera victrici habebat tale carmen concinens:
Sit ſalus throno inſidenti Regi, & agno caeliti.
Quin thronum circum omnis illa nobilis caeleſtium
Procidens pubes ſupremum rite adorabat Deum,
Gratulanſque mille laetis perſonabat vocibus.
O bene omnis dicat almum numen, & tollat Dei
Laudibus, ſapiens feratur ſolus, & grates pias
Cuncti agant, cultumque reddant, votaque olli debita.
Noſtro Hero omnis plaudat orbis terrae, in oraſq; vltimas
Nomen extendat verendum, ſummo honore clareat.
Sit potens, pollenſque abundè per perenne ſaeculum.
Hanc probè cognoſſe Patrem ſeſſionem filij,
Et probaſſe, teſtis ipſe filius dicens Patri,
Tu Deus tu noſtram habebas ſeſſionem cognitam.
Sed prius conſyderemus, cur metallo argenteo,
Aureoque omiſſo, & aere nobili corinthio,

Primum ebur fulcrum curulis auſpicetur regiae.
Dens bouis candore lucae praeminet ſpectabili,
Praeminet, polletque abundè viuido idem robore,
Frigidoque conſtat vnà, & alſioſo corpore.
Et quid iſtac inuenitur ſingulari virgine,
Quod magis candeſcat vſquam, quae ſui adſpectus niue
Adlicit Regem ſupremum, regiamque curiam?
Fortius quid exſtat vſquam, quid viget robuſtius,
Vaſa per quam ſummus heros diripit fortiſſimi,
Et vicem armatae phalangis praebet vna bellicae?
Alſius quid denique illa nobili frigedine,
Quam Dei virtus obumbrans texit obtentu ſuo,
Noxio ne quidquam ab aeſtu poſſet vmquam laedier?
Hiſce nec praefertur aurum ſaecularis ſcientiae,
Nec quidem argentum ſonorum candidae eloquentiae;
Sed nec vlla gemma ditis gratiae cuiuslibet.
Subijcit diuinus auctor hancce ſellam daedalam
Oppido fuiſſe grandem; ſed quid iſta Virgine
Grandius pote inueniri, ventre quae concluſerit,
Quem nequit tellus, nec aether, nec fretum comprendere,
Vniuerſa qui intra & extra complet almo numine,
Quae vigent caeli ſub axe, quaeque in oris aetheris?
Altius ſuſtolle mentem, & intuere ſingulos
Caelitum choros peragrans, comperibis illico
Quidquid exſtat grãde, et amplũ Diua id eſſe anguſtius.
Sentieſque nec quidem alto par vigere in aethere
Quidpiam, ſoli ſed illam conditori cedere,
Sed ſuper quae ſunt ſedilis membra mens ediſſere.
Fului (ait) veſtiuit auri flore ſellam eburneam,
Aureus fulgor metallis vniuerſis praenitens
Indicat caeleſte numen, quo Maria fulgurat.
Hocce erat quod teſtis alter conſpicatus optumus,
Signum (ait) permagnum olympo tunc in alto adparuit
Sole amicta mulier imis lunam habens ſub calcibus.
Nec ſinam tranſire, amici, Quòd nimis fulueſcere
Adſe-

Adſerit throno inlitū aurum. Nam latet quid myſticū
Hiſce verbis,quod lapillos antecellit Indicos.
Quatuor modis ineſſe dicitur ſuis Deus,
Primùm ineſt aequè vniuerſis numinis praeſentia,
vnde & eſſe ſortiuntur,atque habent ſubſiſtere.
At ſecundo ineſſe ſolis numen efficacia
Dicitur bonis,quòd illos munia ad digna excitat,
Atque obire accendit vnà,quae probat ſalubria.
Tertio quibuſdam inhaeret per ſuum adflatum pijs,
Atque menti inſpirat ollis quae gerenda in poſterum,
Conſilique arcana pandens conſcios ſui efficit.
At modo peculiari,& ante inaudito omnibus
Virgini cohaeret vni,& vni ineſt aptiſſume,
Vt ſuae congerminaſcens flos virenti arbuſculae.
vt ſuae ſtirpi propago,germen vt plantae ſuae.
Hic tremiſcat cunctus orbis, nec quidem auſit hiſcere,
Obſtupens dignationis huius immenſum chaos.
Inſidet verbum ſupernis patrium in cohortibus:
Attamen non ſtirpe cretum,non eadem origine,
Vt queat dici eſſe ſecum,dictum vt almae Virgini.
Addidit throno(inquit)idem Rex gradus ſenos ſuo.
Diſce mente cogitare quaeque honeſta,& candida,
Et gradum primum tenere rite dici quiueris.
Si tuam vero inſonare,proloquique inſueueris
Fausta linguā,nec pudenda verba ab ore exprompſeris
Te gradus ſecundi adiſſe noſcito altitudinem.
Porro ſi tractata tecum,& cogitata intrinſecus
Sedulo exercere cures recta,& actu proſequi,
Ad gradus victor volaſti tertij faſtigium
Quòd ſi iniquos edocebis,deuioſque induxeris
In viam rediſſe rectam,& flebiles ſolabere,
Te gradus quarti adtigiſſe ſcito culmen arduum.
Saeculum ſi infame linquas,atque ſaecularia
Dona fluxa,vt hoſpes orbis,ſpe calens caeleſtium,
Ad gradus quinti cacumen ſubſiliſti gnauiter.
His

His bonis ſi perſidere firmiter curaueris,
Metā aduſque ſummā inhaerens hac graui in ſententia,
Tum gradus ſublimitatem ſexti habes, & vltimi.
Talibus columba felix compta in arceis ſe intulit
Aetheris ſublimis alis, tali olympi in arduum
Se extulit praepes volatu verticem perniciter.
Has ſibi concinnet omnis, qui cupit caeli ingredi
Templa, vbi Regina Virgo caeteris conſpectior
Angelorum claritatem non parum reuerberat.
Quòd ſi ais caelo receptos gente de noſtra ordines
Sex gradus throni, ſuper quos Virgo ſancta attollitur,
Hoc perinde corde ſcito, & erudito habebere.
Nunc age expedire perge quae ſequuntur protinus
De throno regeſta ſacris virginali annalibus.
Parte poſtica (inquit) eius ſummitas rotunda erat.
Haec erat mitis Mariae glorioſa adſumptio,
Quando eam caeleſtem in aulam ſydere ornatam caput
Extulit, thronoque celſo collocauit filius
Regia admirante caeli, caelitumque exercitu,
Inuicemque ſciſcitante cum ſtupore maxumo.
Quae nam ab oris ſponſa in aſtra ſurgit orbis ſquallidi
Tam venuſta, ac delicata innixa dilecto ſuo,
Gratijs cunctis abundans, ac nouis leporibus?
Queis ferunt reſponſum ab alijs, haec eapſe eſt inclyta,
Quae licet praecincta ſacro virginali baltheo,
Vnicum ſummi Parentis ventre pignus florido
Edidit, cuius reclinis nunc quieſcit brachijs.
Haec ea eſt, quae prorſus omnis pura viuens noxiae.
Noxiale obtriuit atri calce ſerpentis caput,
Et genus mortale mortis expediuit caſſibus.
Quin & ipſam contuentes filiae clarae Syon
virginem matrem ſupremi Principis lectiſſumam,
Omnibus cultam decenter comptibus praeſignibus
Clamitant id beatam, praedicant laudabilem,
Conſoniſque ad aſtra tollunt ſoſpitalem Hercida.

Vocibus carmen ſonantes illud inter caetera.
Haec ea eſt quam Rector altus expetiuit caelitum,
Et puellas eleganti vincit omneis gratia,
Quae Salem colunt quietae ciuitatis moenia.
Sicuti vidiſtis illam plenam amore candido,
Atque dulci comitate blandiorem caeteris,
In cubilibus pudicis, hortuliſque aromatum.
Sed refer poſtrema Diuae cur rotunda dicitur
Pars fuiſſe, vita nempe quòd caduca in perpetem
Tranſiit rotunditati comparatam interminae.
Sed ſequens ediſſeramus, quid duo, & decem velint
In throni ſtantes vtrinque quolibet ſcymni gradu,
Semetipſos contuentes, & throni faſtigium.
Nempe primores magiſtros, terrae & orbis lumina,
Quos prius delegit omni gente, vt humanum genus
Gnatus eius erudiret, ad fidemque adduceret.
Hi cluent parui leones, ſiue propter maxumum,
Quem tribu de Iuda oriri Patriarcha dixerat.
Nam vocari ſtirpem alumnos quis magiſtri neſciat?
Siue binos propter alios principes Apoſtolos:
Nam licet ſint magni & ipſi, comparati his maxumis
His minores eſſe multis arguentur partibus.
Id docet vero eſſe magnos, quòd pauoris neſcij
Omnis, hoſtes veritatis territarunt acriter,
Ceu graui rugitu, vbique praedicando gentium.
Porro ſtantes virginalis per throni ſubſellia,
Indicant nequiſſe ſummae tangere excellentiam
Virginis, ſed optumo illam iure demirarier.
Quid throni demum ſedile, quidve ſignant brachia,
Et manus illud tenentes, cor niſi almae Virginis
Duplici fultum actione mentis, atque corporis?
Nam domus habere curam, ſeduloque identidem
Vnicum ſuum ſolebat educare filium,
Tum ſimul terris relictis celſa contemplarier.
Praepetes leuabat alas mentis in proceſtria
Aetheris,

Aetheris, Deumque totis hauriebat ſenſibus,
Et manu ſollerti obibat ſi qua opus facto forent.
Nec quidem nec vero abhorret, immo vero conſonat,
Duplices dixiſſe palmas Patrem, & almum ſpiritum,
Qui ſimul firmam tenebant matrem amati filij.
Tale erat textum ſedilis, ſaeculis quod omnibus,
Se ſe ait quaeſiſſe retro, poſſet vt quieſcere
Rex amicus pacis almae, nec poteſſe offendere
Hac niſi in dia puella, caeterae dum fluctuant
Pectorum fretu aeſtuoſo, & carnis impotentia,
Vnde nec praebere quiuit vlla pauſam principi.
Nullus vmquam ſede ſedit Rex ſua pacatius,
Ac beatae pacis auctor virginali in ſellula,
Quam ſtatu recto nequiuit vlla vis euertere.
Non eam turbauit atrox ventus inſolentiae,
Non malus liuor, nec aeſtus vllius cupidinis,
Non metus, dolorve fregit, manſit vſque immobilis.
Eia demum & par leonum quid moramur eloqui
Qui forent, alter ſiniſtrae, dexterae alter adſiti,
Daedali fulcrum ſedilis, quae tenebant firmiter?
Hos duos ſcito optimates deſtinatos Virgini
Exſtitiſſe, vt adiuuaret functiones corporis
Alter, alter functiones adiuuaret ſpiritus.
Nam Patris ſummi poteſtas deputauit dexterae
Gabriel, menti tuendae fulgurantem Archangelum,
Improbus ne poſſet hydrus impediſſe ſedulam.
At ſuo dilecto alumno ſuſtinendam tradidit
Filius ſiniſtram, alendum corpus, & vitam ſuae,
Nempe cuſtodi integello, Matris integerrimae.
Hiſce binis dictum & illud ſcito de cuſtodibus.
Rex habebat pacis almae vineam cariſſimam,
Seduliſque eam tuendam tradidit cuſtodibus.
Hi gerunt nomen leonum propter ardorem inſitum,
Mentiumque acrem vigorem. Nam retundit daemonas
Fortis Ales. factiones terret alter impias.

Quippe is eſt, qui vibrat ore verba fulminantia,
Intonans Verbum ſupernum prima ab vſque origine
Extitit, verbumque patre cum ſuo ſemper fuit.
Nec ſatis viſum perito quae ſupra digeſſimus
Cuncta ſcribae prodidiſſe, ni quoque ijs ſubiungeret,
Non opus fuiſſe in vllis tale regnis conditum.
Quo quid vnquam quibat aliud dicier diſertius,
Clariuſve ad exprimendam Virginis praeſtantiam,
Gloriamque ſingularis, & decus mirabile?
Hic patet profecto abundè nec ſuper caeli plagas,
Nec ſuper terras, nec vſquam filium magni Dei
Factitaſſe comparandum quidpiam Matri ſuae.
Nam licet complura conſtent facta in oris aetheris,
Terreoque in orbe, & infra magna, nil tamen viget
Vſpiam par, aut ſecundum conditum manu Dei.
De throno hocce Euangeliſta veritatis buccina
Mente crebra vidit olim promicare fulmina,
Et graueis prodire voces, & tonitrua horrida.
Quippe terret gentem atrocem perditorum daemonum,
Haud ſecus quàm fulmē ardens, at pijs blanda adfauet,
Hiſque opē praebet ſalubrem, ſpemque vitae perpetis.
Huic throno ſubmittit agmen caelitum de vertice
Proprio demptas corollas indicans partum decus
Virgini debere magnae, ſplendidamque lauream.
Sin lubet pernoſſe quidnam de throno hocce creuerit
Vnici Sator coaeui, mente conde oracula
Ore veraci profuſa neſcij mentirier.
En ſemel iuratus (inquit) per decus magnum meum
Sum meo Duci fideli, nempe ſemen inclytum
Illius manere in aeuum velle, numquam defore.
Tum thronum manu pararit quem ſibi ipſe daedala,
Cum nitenti Sole & aſtris, cumque Lunae lampade
Perpetim volo vigere, teſtis in caelo Deus.
Nunc virum rurſum audiamus, cui thronum legauerat
Hunc ſuum cuſtodiendum, quom redire ad maximum

Rex patrem Deum pararet, de throno hoc quid viderit.
Dum tuebar, ecce obortus eſt mihi in caelo thronus,
Et ſuper thronum ſedebat ſeſſor admirabilis,
Huic erat vultus coruſcus fulguranti iaſpidi
Concolor, ſardaeque rubrae, porro cingebat thronum
Lumini ſuppar ſmaragdi daedala Iris vndique;
Tale mi viſum ſedile'ſt, talis & ſeſſor ſimul.
Hic chelys ſacrata pande, tota cur ſmaragdino
Arcuato Diua limbo dicitur circumdari,
Quidve iaſpis ſignet ille, quid lapillus ſardius.
Primo habe fidem puellae denotari immobilem,
Spemque viuã, pectus almũ quae perennè obſaepſerat,
Talem enim ſenſum virenti luce gemma ſuggerit.
At ſatum paternum iaſpis, atque nulli effabilem,
Quo ſatus cum Patre pollet, fert honorem comparem,
Sarda dat quam cepit heros indolem de Virgine.
Sed quid eſt, quòd alter auctor nobilis ſapphirino
Hunc ſe ait thronum intueri concolorem lumini,
Ac ſuper firmamen alto conſtitutum in aethere?
Volt ita induxiſſe mira puritate Virginem,
Deditam rebus ſupernis, id colore gemmae agit,
Tum ſuper coetus locandam firmiter caeleſtium.
Vidit id ſacer propheta, nec fefellit viſio.
Haud enim virgo alma caelo addicta erat tantummodo,
Sed fuit quoque ipſa caelum longè olympo celſius.
Hocce erat caelum illud ardens, dictum ab ignis nomine,
Quo Deum Pſaltes parata ſede ſeſſurum incinit,
Et daturum iura cunctis praeſidentem gentibus.
Hoc ſuo tamquam in cubili conſtitit Solis rota,
Vis flagrans diuinitatis, hoc eodem conſtitit
Luna, ideſt humanitatis luculenta adſumptio.
Hocce erat quod mens prophetae, qui cluet ſalus Dei,
Viderat ſublime ſolium, & eleuatum maximè,
Atque humũ oppleri inſidentis totã honore Principis.
Hocce erat quod ipſe cantat, habito ego in ſublimibus,

Caeli-

Caelitum colo cateruas, noſter autem immobili
Nubis haeret in columna perpetim fixus thronus.
Hoc item quod praeparandum dicit in clementia
Praeſcius ſedile vates, quodque cana in ſaecula
Firmum ait ſacer futurum ſcriptor in paroemijs.
Tanti opus penditque, amatque comparis gnati Pater,
Vt nihil negaſſe nobis ſufferat rogantibus,
Si modo obſecremus ipſum per thronum ſui Vnici.
Proinde crebra comprecemur voce vatis ſupplici,
O pater throni memento gloriae ſodes tuae,
Ne irritum nobiſcum in auras ictum eat foedus tuum.

DE FERCVLO SALOMONIS HEbraicè dicto אפריון Graecè φορεῖον, quod erat typus Virginis. Cant. 3. Ferculum fecit ſibi Rex Salomon de lignis Libani, columnas eius fecit argenteas, &c.

NEC quidem ambigo fuiſſe virginis matris typum,
Quam refert feciſſe thenſam Salomon in canticis,
Commode vt cubare poſſet, ac vehi regaliter.
Sed mihi perpende ſodes diligenti examine.
Quis nam opus pararit illud, quaſve res impenderit,
Nec procul me abeſſe vero protinus fatebère.
Primum enim talis repertor nuncupari Salomon
Proditur texti, fuiſſeque omnibus potentior
Rex opum ſplendore, & alta praeditus prudentia.
Proditur regnaſſe genti non proteruae, ac barbarae,
Sed fideli, ac manſuetae, quae Deum cognoſceret,
Illiuſque cultum haberet, ceu ſonat vox Iſrael.
Ferculum porro è reciſis monte lignis Libano
Fecerat faber, columnis fulſeratque argenteis.
Tum ſolū omne inſtrarat auro, & culmen oſtro fulgido.
Parietem vero pyropo, ferculi qui inter baſim
Stat medius, culmenque ſummum, gemmula veſtiuerat
Caritatis, propter almae filias Hieruſalem.
Tale erat Regis beati myſticum vectabulum,
Talis ipſe Rex, ſed vmbram conferamus corpori,
Et figuram veritati luculentae euanidam.
Salomon denominatus pacis à vocamine,
Quae Syris שלום vocatur, indicat Chriſtum Dei
Filium,

Filium, qui noſtra pax eſt, tum ſui pax ipſius.
Quòd potens Gazis vigeret, ac perito pectore
Denotabat Regem eumdem, qui cluet ſapientia
Patris almi, & ſempiternis pollet idem copijs.
Quòd piae genti imperaret, atque cultrici Dei,
Rege cum noſtro benigno congruit quoque id probe,
Qui bonorum eſt imperator, & Deum colentium.
Verus ergo noſter iſte Salomon Rex pacifer
Ferculum ſibi parauit tam vetuſto clarius,
Quàm ſuam praecellit vmbram corpus adſpectabile.
Hoc erat matris ſacratae ſenſilis lecticula,
Quam ſibi Rex perpoliuit, quando corpus ſumere,
Ac vehi creuit per orbem ſummus orbis conditor.
Quippe in eius ventre puro, ceu cubili in regio,
Rex nouem menſeis aleſcens conquieuit integros,
Ac velut ſella in curuli vectus eſt regaliter.
Moxque natus pulcer infans Matris vlnis candidis,
Et ſinu geſtatus almo'ſt, dum papillas ſugeret,
Sic vehi viſus frequenter virginali in ſellula'ſt.
Talem (ait vox ſacra) thenſam de tigillis, cedrifer
Libanus quae fert, fuiſſe factam, ideſt propagine
De piorum, qui perennes nuncupantur arbores.
Nam velut Phoenicis orta ſylua montis arduis
In iugis robuſta longùm peruiget, ſic ſanctior
Durat incorrupta proles neſcia imputreſcere.
Addidit faber columnas de metallo argenteo
Rex quaternas, vt quaternum virginalis corporis
Temperamen indicaret eſſe lympidiſſumum.
Quin poteſt per has columnas fulcienteis ferculi
Machinam rite indicari quatuor virtutibus
Virginem fuiſſe nixam, ne labaret, regijs.
Quid ſolùm vero illud aureum, quid pauimentum dabat,
Quo ſolebat ille plantis Rex beatus nitier,
Niſi animam Diuae nitentem diuiti ſapientia?
Quippe fulgor ſignat auri myſticè lucem intimam,

Et iubar, quo praeter omnis virgo prudentiſſima
Fulgurabat, vnde mulier Sole amicta dicitur.
Et quia antiſtat decore praenitenti caeteris
Aureum corpus metallis, denotare noſcitur
Indolem Reginae honeſtam, & continentiae decus.
Tum quia probatur eſſe ſemper incorruptile,
Exprimit ſimul fuiſſe corpus almae Virginis
Floridum, & corruptionis prorſus expers putidae.
Hoc ſuum cubile terram dictitat Rex caelitum,
Caelum, ait, mihi ſedile'ſt, terra vero fertilis
Eſt pedum ſcamnum meorum, nempe corpus Virginis.
Ergo nec mirari oportet Virginem tali indole
Ventre concepiſſe puro principem ſapientiam,
Quae prius ſellam dicaſſet viuidam olli pectoris.
At micans ſuccis lacunar purpurai fulgidae
Igneum mentis vigorem praeferebat Virginis,
Tota quae flagrabat alto complacere numini.
Oſtrum ad haec ſignat decorem luculenti corporis,
Signat os natiuo honore, & liberali gratia
Praeditum, ac ſacrum pudorem, tum verecundū decus.
Signat & ſplendorem adeptam regiae eminentiae
Ob ſuum conceptum herilem, & principatus gloriam.
Oſtrum enim'ſt inſigne Regum, principumque illuſtrium.
Quin rubor perculſa acerbo Virginis praecordia
Is dabat doloris ictu, quando atroci in funere
Vnici eſt confoſſa mater mentis alto volnere.
Nec minus rubebat eius mens amore ſaucia
Intimo, dum gnatum aueret contueri, ac perfrui,
Poſtquam ea in terris relicta, ſe in patris domū intulit.
Quare eum ſupplex rogabat ingemens diſpendia
Temporis, moramque longam, ſaeculo vt ſe abduceret,
Saepiuſque vrgebat illud, ſponſe me poſt te trahe.
Haſque adeo dabat querelas moeſtula, atque lugubris
Alloquens fidos miniſtros, & choros caeleſtium,
Qui ſibi adſtabant frequentes expediti ad nutū Herae.

Vos

Vos rogo, vos ò ſupernae filiae Hieruſalem
Nunciate noſtro Amori, vt langueo deperdita,
Langueo conſorte dulci, macrorque diſſita.
Denique ipſa vim potentis haud ferens deſyderi,
Clamat ò mi multum amate ſponſe, ſodes, indica
Quo loco paſcis, cubeſve lucido in meridie.
Indica, ne forte coeptem deuia incerto pede,
Ceu pecus carens magiſtro, per tuorum ignobilis
Digredi errabunda caulas, & greges ſodalium.
Quin & ante quàm veniret obſecrabat ſedulo.
O meus dilectus hortum migret in ſuum huberem,
Et ſua ipſe poma carpat, quae ſua ſeuit manu.
Caeterum ille intergerinus fulgurans carbunculo,
Dite gemma caritatis, virginale corculum
Fert Dei repletum amore, & totum opertum lumine.
Per fidem Chriſtus vigentem, perque amorem iugiter,
Perque ſpem colebat illud dulce diuerſorium,
Vnde vt igne maſſa ferri, ſic Deo illa incanduit.
Praeparat cor tale ſummo ſplendidum ſacrarium
Numini, caeleſte numen munus agnoſcit ſuum,
Hoc amat, ſuaque honeſtat nobili praeſentia.
Sicque totam mancipauit ſe omnibus virtutibus,
Et Deo, ſic templum opimum dedicauit numini
Trino, & vni, ſempiternis quod teneret ſaeculis.
Tandem opus quòd tale propter filias Hieruſalem
Editum ſit, intimatur ob ſalutem publicam
virginem eſſe ſoſpitandi procreatam ſaeculi.
Quòd ſi ais regale magni Salomonis ferculum
Hoc, ſuum thronum fuiſſe, lectulumve daedalum,
Quem viri circumdedere bis triceni ſtrenui.
Hoc item poteſt probari, ſi reclinatorium
Aureum, vetus quod auctor vertit, eſſe dixeris,
(Quod licet) fulcrum beatum mollicelli lectuli.
Coccinum quod vero ibidem vortit adſcenſum, indicet
Quod ſuper thorum ſolebat ſtragulum diſtendier

Ful-

Fulgidis ſuccis rubeſcens nigricantis muricis.
Porro quod traducit idem media talis ferculi
Eſſe operta caritáte, delicet cara admodum,
Reque multo dignam honore culcitram fartā adfatim.
Hiſce rebus praeſtitutis, dic reclinatorium
Aureum, corruptionis prorſus omnis neſcium
Eſſe ventrem virginalem caſtimonia aureum.
Hoc enim, ceu fulcro honeſto, ſe reclinauit pius
Rex olympi, hoc ſoſpitator conquieuit gentium,
Quando venit caeli ab oris ſoſpitare perditos.
Hic erat totus nitore fulgurans ſapphirino,
Sicuti de ventre ſponſi ſponſa ſacra praedicat,
Quem viciſſim & ipſe ſaeptum dicit albis lilijs.
Ventris huius dignitatem foemina illa nobilis
Senſerat, quae clamitauit praedicante filio.
O beatus ille venter alme Rex qui te tulit,
Stragulum vero illud oſtro fulgidum dic Virginis
Eſſe rerum imbutum amore ſpiritum caeleſtium,
More lanae incoctae aheno purpurantis muricis.
Hunc ſacrum ardorem crearat filij diuinitas,
Cui volens ſuum incolendum corculum ſubſtrauerat,
Vnde factus matris vnus, atque prolis ſpiritus.
Ergo vti conſumptor ignis (teſte ſacro oraculo)
Numen ardet; ſic Mariae ſpiritus flagrans ſacer
Canduit coniunctus igni fulgurantis numinis.
Vnde ei terrena rerum cuncta erant faſtidio.
Iam nihil deſyderabat, ni ampliori gratia
Adfici, ſi poſſet, atque gloriam ſummi Dei.
Quàm bene ergo cor dicatum totum, & addictum Deo,
Numine inſtinctum ſuperno vota per caeleſtia
Nomine inſignitur oſtri, regijque ſtraguli.
Lectuli dic vero medium, culcitram videlicet,
Siue puluillum eſſe Diuae luculentam Virginis
Animulam, quae corpus inter, ſpiritumque interuenit.
Hanc refert fuiſſe plenam caritate flammea,
Quod

Quòd vigore tota amoris eſſet offertiſſuma,
Vt vocari amor poteſſet, non amoris particeps.
Quippe quo Deus ſubiuit ventrem in eius tempore,
Ex eo repleuit animam virginalem caritas,
Induitque Virgo nomen caritatis feruidae,
Quod Dei peculiare conſtat eſſe, ac proprium.
Me (canit) Rex introduxit cellulam in vinariam,
Et ſuum mi inſigne nomen caritatis indidit.
Vnde mox diuini amoris clamat icta volnere,
Floribus fulcite amici, mala mi ſubſternite,
Mala odora, nam miſella caritate oblangueo.
Nec nouum, hanc languere amore, quae ſui cari Vnici
In ſuo ſignatam habebat corde viuam imaginem,
Dextero impreſſam lacerto, ſicut ipſe iuſſerat.
Pone me (inquit) vt ſigillum corde fixum in intumo,
Brachio me inſculpe amanti, quippe fortis caritas
Mors vt atra, dura vt orcus viuida aemulatio.
Illius flammae caleſcunt, flammae vt acris fulminis,
Multae aquae quiuere numquã caritatem exſtinguere,
Fluminum nec obruent hanc impetus torrentium.
Reſtat vt quoque explicemus quid monerent myſticum
Bis triceni heroes illi, lectulum qui regium
Ob pauores ambierunt turbulentos noctium.
Hi dabant fortem cohortem, quae tuebatur tribum
Iudae ab omni clade triſti, ne tyranni excinderent
Funditus, qua dia habebat haec puella naſcier.
Nam malus delere daemon ſemper exarſit genus
Hoc ſacrum vi perfidorum, ne cubile exiſteret
Indidem Chriſti, timores hi vocantur noctium.
Nec minus mihi videtur per manum praeſtrenuam
Hanc ducum procinctam ad arma, militum caeleſtium
Innui ſacros tribunos cum ſuis cohortibus;
Qui cauerent, ne ſuperno dedicatam Principi
Daemonum contaminaret gens profana regiam,
Et ſimul ſuam obſequelam commodarent Virgini.

Quòd refert fuiſſe tales robur omnis Iſrael,
Exprimit de claſſe prima, & de choris primarijs
Exſtitiſſe, qui ſupremo ſemper aſſiſtunt Duci.
Quòd refert fuiſſe doctos bella obire ſtrenua,
Innuit ſollertem eorum, prouidamque induſtriam
Ad furorem comprimendum, telaque infenſa hoſtium.
Quòd tenere dicat enſeis quemque eorum ferreos
Ad latus bellare promptos, ſignat hoſce maxumis
Viribus pollere ad illos profligandos fortiter.
Sic ſui defenſitarunt Regis almi lectulum
Floridum, ne dira turba daemonum deperderent
Floſculorum ſerta odora, quis refulget perpetim.
Idque factum vt germinare poſſet hic feliciter
Floſculus perennis ille, & germen oblectabile,
Qui canit, ſum floſque campi, & lilium conuallium.

DE CANDELABRI NOMINE MARIÆ caeli Reginae attributo. Zach. 4. Vidi. & ecce candelabrum aureum totum, &c.

IAMDIV me exſpectat illud aureũ candelabrum,
Quod Dei memor propheta ferre vidit lampada
Parte ſumma, & ſeptem habere deſuper lucernulas.
Ad latuſque vtrumque clarae lampadis cohaeſerant
Binae oliuae fronde glauca, bacca onuſtae dapſili,
Cuncta quae diſcuſſa fragrant miro odore ſymbola.
Ille enim lychnuchus auro ductus è putiſſimo
Diuae erat Dei futurae matris omen ſplendidum,
Nil reprẽdi introrſum habentis, nilq; dignũ extrinſecus.
Quam ſuus commendat auctor elogio praenobili.
Tota (ait) formoſa amica noſtra, tota amabilis,
Tota ab imis pulcra plantis, candida vſque ad verticẽ.
Hunc pede inſtitiſſe trino ſcito nixum firmiter,
Quòd fides fultura pectus, ne labaret Virginis,
Speſque erat ſufferta amoris igne flagrantiſſumi.
At facem gerens coruſcam rectus in cacumine
Scapus intentam ad ſupernum dat Deum mentem fore;
Qualis huius exſtitiſſe mens puellae proditur.
Fulua fax porro ingerebat emicans è ſtipite
Egredi debere ab ipſa mox iubar mirabile,
Quod plagas ſquallentis orbis luce clara adcenderet.
Nec ſilebo quid lucernae myſticum portenderent.
Hae dabant officia ſeptem, quae vocant clementiae,
Siue ſeptem dona ſancti luculenta Spiritus.
Hiſce erat comenda ſacris dia ſponſa cultibus,
Haud ſecus quam rorulentum pratulum diſtinguitur

Floribus rubente vere ſuauiter ſpirantibus.
Adde ad haec quòd nomen iſtuc ſplendidum candelabri
Virginem dabat futuram caſtitatis auſpicem,
Atque laturam pudoris poſteris ſacri facem.
Si iuuat demum illae oliuae quid forent pernoſcere,
Dextera igneae tenentes, atque laeua lampadis,
Illae erant duo beati principes Apoſtoli.
Clauiger caeleſtis alter, Doctor alter gentium,
Qui proceres terrae decori ſemper adſtant Principi,
Et ſuae miti Parenti, dulce lumenque hauriunt.
Dicti oliuae voce ſacra, quòd per illos nuncia
Creuerit referre mundo pacis aeternae Deus,
Et fidem ſemper virentis veritatis pandere.
Hinc liquor manauit ille, quo perunċti euadimus
Sacra gens, & ſancta Chriſti Regis aucti nomine,
Et ſacerdotale clarum culmen indipiſcimus.
Quare & ipſi congruenter audiunt candelabra
Bina, duplíceſque lychni, quòd fugata pectorum
Mira peruolgauit orbem lux per hos caligine,
Vnde funus virginale iure pollinctoribus
Proditur curatum ab hiſce, tum ſepulcro conditum,
Quom Parentem venit ad ſe Rex ſupernus tollere.
Qua die corona fratrum Virginem electiſſumam
Iam iacentem ad aſtra miris extulere laudibus,
Caeteroſque Antiſtes inter Petrus orſus edidit.
Gaude iò thalami ſuperni ſponſa, & ò thearchici
Luminis candens labellum, claritas qua adparuit,
Et iubar caeleſte mundo perdito caligine.
Ciuitas Solis triluci, porta ſummi principis,
Porta, quam vidit Prophetes obſcratam vectibus,
Nec vir vllus limen almum permeabat greſſibus.
Regium ò ſponſi cubile florulentum caelitis,
Quo Pater caeleſtis Agno, qui nefas mundi eluit,
Gratijs ſponſam nitentem copulauit omnibus.
Hic torum taedis beatis ſtrauit almi filij,

Et ſacrata nuptiarum foedera auſpicatus eſt,
Vnicum ſuum coronaque induit ſpectabili.
Fulgido aduelauit oſtro, Regijſque inſignibus,
Et dapes parauit amplas ſplendidi conuiuij
Omnibus ſponſi benigni ſobrijs ſodalibus.
Tu leuis nubes coruſca, menſa panis myſtici,
Iudicis ſummi tribunal, vrna manna continens,
Candicantis ara caeli, candidum agnum geſtitans.
Tu Dei templum ſerenum, cella ſacra aromatum,
Principis caeleſtis ardens purpura, altare aureum,
Aula opima ſempiterni Regis, auguſtus thronus.
Haec perennis gratiarum fons, acerraque aurea,
Hortulus nulli recluſus flore vernans perpeti,
Atque ſummi amica Regis, Spiritus ſacrarium.
Haec volumen illud amplum Patris inſcriptum ſtylo,
Quo ſuum Verbum renatum ſcripſit ipſe Altiſſimus,
Vt legatur vniuerſis exaratum gentibus.
Tu Dei ſublimis aptus millibus laetantium
Flammeus currus ſedentis flammeos ſuper choros.
Quo graueis fudit quadrigas vectus aduorſarias.
Haec opimus aſtra tangens lucida alto vertice
Mons, vbi inſidere gaudet, inſidetque perpetim
Cretus iſtoc monte ſancto mons ſupremus montium.
Quem bonus coniector olim montis abruptum iugo,
Ceu petram ſine arte vidit primitus, ſed poſtmodum
Montis increuiſſe molem, cuncta quae latè occupet.
Haec feneſtra excelſa caeli, quae iubar laetabile
In nigrore mortis atrae detulit ſedentibus
Atrium luſtrans capacis orbis alto lumine.
Nempe vbi noſtro cohaeſit qui crearat omnia
Parieti artifex ſupremus, perque eam nos adſpicit,
Et ſua noſtras tenebras diſcutit praeſentia.
Hac repulſa de virenti ſede luci amabilis,
Inque terram foetam acutis exſul acta ſentibus
Gens ſubimus templa caeli, regna pridem imperuia.

Haec

Haec quoque ille campus huber,quo ſatus qui dixerat:
En ego flos campi odorus nullius ſatu ſati,
Nec manu humana,ſed almo rore caeli fertilis.
Haec erat promiſſa quondam terra priſcis patribus,
Terra dulci lacte abundans,atque mellis riuolis,
Quae tulit vitae perennis perpetem dulcedinem.
Haec via'ſt,qua venit ad nos ſoſpitator gentium,
Quaque noſtrum extorris ante quiſque factus municeps
Aetheris ſerena olympi ſcandimus faſtigia.
Haec oliua pinguis,vnctum quae tulit ſancto vnguine,
Vinea Aegypto reducta,pulcra nardi arbuſcula,
Cedrus enodis comanti fronde vernans iugiter.
Haec columna firma mundi,gaudium mortalium,
Scala tollens ad ſuperna regna gentem flebilem,
Nauis ad portum ſalutis conuehens erraticos.
Haec quoque arcus ille poſtus caeli in altis nubibus,
Quo Dei cor volneratum dulci amoris ſpiculo,
Tu meum cor volneraſti ſponſa(ait) mea,& ſoror.
Vno ocello volneraſti cor meum,volatili
Ceu ſagitta miſſa in altum,& volneratum candidi
Crine colli me illigaſti,meque deduxti aethere.
Haec piae tutela gentis,iuge propugnaculum,
Hoſtium terror ferocum,maniumque immanium,
Iubilum caeli perenne,cantus immortalium.
Haec parens numquam occidentis, atque alumna ſyderis,
Igneum Solis beati mentium petoritum,
Nuncia arcanae diei,dulce Verbi vmbraculum.
Haec amicta Sole mulier,daedalae arcus iridis,
Ferculum Regis ſupremi,vaſque ſacrum electrinum,
Gloriae corona fulgens,purpureaque taenia.
Haec rubus non igne laeſus,virga Ieſſe florida,
Ieſſe radix,cinnamomum,balſamumque nobile,
Gemmei ſertum decoris,ſuauè candens lilium.
Virginumque virgo princeps,delicatus hortulus,
Atque veri ſcutum Iheſu,lectuluſque floridus,
Sem-

Sempiternae porta lucis, aureum ἱλαστήριον.
Haec piorum ſtemma Regum, fulgur ardens mentibus,
Mite lenimen dolentum, lychnus orbis luridi,
Et recludens obſerata clauis aethrae limina.
Talia inclytus canebat cum ſuis aequalibus
Petrus extollens parentem ſempiterni Principis,
Qua die emigrauit alma Virgo caeli in atria.
Hactenus tuum Maria concelebraui decus
Priſca vatum ſcripta perſcrutatus, atque interpretũ,
More apis libantis omneis floſculorum gemmulas
Prata per, ſaltuſque laetos, boſque praedulces fauos
Carminum confeci, alantur queis piorum pectora,
Et trahant deuotionis inde ſuccum melleum.
Tale quid ſponſus ſpopondit (vt reor) tibi antea.
En tibi excudemus (inquit) cum notis argenteis,
Quo queas comi decenter, aureas muraenulas.
Quòd mihi ſi tempus huius Alma vitae proroges,
(Nam potes Gnato annuente) multa adhuc praeconia
Concinam tibi, nec vmquam te ſonare deſinam.

AD CHRISTVM REDEMPTOREM GRATVLATIO.

REX Chriſte tandem ad vmbilicum adduximus
Opus ſacratum Matris in laudem tuae,
Non marte noſtro, viribus nec proprijs,
Veſtri ſed almi numinis praeſentia,
Ductuque nixi, quo ſoletis optima
Adeſſe quaeque ſedulo inchoantibus
Vterque Gnatus, & parens pijſſum.,
Quòd ſi ſuperſtes vita adhuc nobis fuat,
Veſtro fauore freti, & alma gratia
Pulſare vatis inclytam teſtudinem,
Profudit oras quem ſereni in luminis
Thebe relictam poſteris, tentabimus.
Aptare plectroque eleganter Dorico
Nitemur alta Virginis praeconia,
Norint vt omnes illius praeſtantiam,
Decuſque celſum, nam videtur barbaris
Nil intereſſe hanc, caeteraſque foeminas.
Nitemur huius candicantis ſyderis
Facem ſequentes, & nitorem praeuium.
Nam nuncupatur caeruli ſydus maris,
Et ſtella Matutin', ſtella regia,
Incincta crine tota corpus aureo.
Et luna pleno fulgurans vibramine,
Quae tetra abacta mentibus caligine
Vitale lumen ſuggerit mortalium,
Qui ſaeculum perambulant nocte obſitum
Tenebricoſis inuoluti ambagibus,
Ruuntque caeco caeſpite ignorantiae.

Tibi ergo grates maximas Rex caelitum
Supreme habemus, maximaſque habebimus,
Matrique ſanctae, membra donec ſpiritus
Reget caduca, nec caducis artubus
Vmquam ſoluti gratulari in poſterum
Vobis perenni deſinemus tempore.

AD DEI GENITRICEM.

V*ENERANDA Virgo mater,*
Pia mater alma Virgo,
Domina aetheris coruſci
Maria aequor acre vertens
Maris in perenne nectar,
Redimita luminoſa
Face ſyderum micantum,
Redimita corpus almum
Rutilis comis roſarum,
Hyacinthiniſque ſertis.
Radijs amicta Solis,
Iubar aureae venuſtis
Pedibus premens Dianae;
Cape tu quoque alma noſtrum
Soboli tuae dicatum
Superùm Regi beato,
Veluti monile quoddam,
Viriamque margaritis,
Viridantibuſque gemmis
Varium poema ſertum,
Tibi vti perenne noſtri
Monumentum amoris exſtet;
Et opem feras benigna
Mihi in hacce commoranti

Regione mortis atrae.
Nec adeſſe denique hocce
Mihi ſaeculo emigranti
Renuas, ſed ipſa praeſens
Animam hanc miſellam in oras
Facias venire caeli
Nitidas, vbi te apertè
Videam, tuamque claram
Faciem videndo carpam
Sine fine gaudium omne.

IN DIVVM LAVRENTIVM MARTYREM.

NEMO te ſacro fidei vigore
Magne Laurenti ſtatuit trophaeum
Clarius, victo grauiore monſtro
Hoſtis acerbi.
Quippe veſanam Decij iubentis
Praua fregiſti rabiem tyranni,
Mente conantis ſolida mouere
Te ſacer Heros.
Sed nec inſani ferientis ictus,
Nec truces flammae, calidaeve prunae,
Dira nec cratis ſuperare pectus
Nobile quiuit.
Igne flagrabat lacerum flagellis
Corpus aeratis, radijs amoris
Intus ardeſcit iuuenis beati
Magnanimum cor.
Cor pium ſancti facibus caloris
Chriſtus accendit pugilis miniſtri,
Crate diſtentos male torret artus

Tortor iniquus.
Sed ſacer feruor fidei vigentis
Ridet ardorem cruciantis hoſtis.
Nulla vis nixum pietatis alta
Decutit arce.
Taleque examen nitidis piorum
Agmen explorat thalamis locandum.
Aurifex fuluum quoque tentat aurum
Indice tali.
Acre certamen ſuperùm frequentes
Mente ſpectarunt alacri cateruae,
Atque victori capiti coruſca
Serta pararunt.
Martyr ò Chriſti generoſe ſalue,
Ter mihi ſalue, proprios Quirites
Soſpita, ſedemque tuere magni
Praeſulis almam.

HYMNVS IN BEATVM PATERIVM Epiſcopum Brixieñ. verſu Choriambico.

SVBLIMEM Pateri progenies pia
Debemus meritis tollere laudibus
virtutem proprij praecipui patris
Hac ſaltem celebri die.
Antiſtes patriae qua ſubit inclytus
Noſtrae caelicolùm templa micantia,
Nobis exuuias corporis aureum
Linquens depoſitum ſacri.
Hic eſt qui Domini fodit amabilem,
Et ſcitè excoluit vineam, vt huberes
Poſſet perpetuo tempore fundere
Foetus palmite fertili.

Hic pauit pecudes prata per herbida
Paſtor ſyderei Regis, & improbos
A ſacris gregibus diſtinuit lupos
Semper peruigil excubans.
Quis fari valeat quot mala pectore,
Quot forti tetulit mente moleſtias,
Dum carum adſereret clade peculium
Mandatum fidei ſuae.
Sic dignus ſuperis coetibus inſeri
Ornandus viridi tempora laurea
Migraſti rutilo ſydere pulcrior
Magni in concilium Dei.
Hinc ſodes famulos reſpice ſupplices
Iactatos vario turbine ſaeculi,
Et diris trepidos ſolue periculis
Nos Heros patriae decus.

IN SANCTAM MARTYREM EVPHEMIAM.

CANAMVS inuictum decus
Noſtrae patronae Euphemiae,
Quae dimicans viriliter
Palmae eſt adepta gloriam.
Haec oppido Chalcedonis
Prognata claro ſtemmate
Addicta Chriſti legibus
Eliſit hoſtis impetum.
Priſci minacis, barbari,
Puella inermi corpore,
Sed ſpiritu ſacro potens,
Chriſtique amore candido.
Nec poena ſimplex arduas

Summi recluſit aetheris
Fores beatae Martyri,
Sed multiplex, atrox, noua.
Nam flagra, & atrum carcerem,
Ignem, rotas, ſartagines,
Vicitque denteis aſperos
Serrae, ferarumque acrium.
Sic laureanda duplici
victrix corona deſeris
Tandem profana ſaecula,
Adiſque ſponſum virginum.
Sponſum perennem, maximi
Gnatum Parentis vnicum,
Quem deprecari pro tuis
virgo velis clientibus.

IN EAMDEM.

NVNC tuis feſtis Euphemia adſis
Cantibus vultu radians ſereno,
Et feras pacis, veniaeque nobis
Munera caelo.
Atque vt immitis lanij furorem
Rite contempta nece contudiſti,
Et decus certans ſolido tuliſti
Pectore palmae.
Sic tua nobis prece ſoſpitali
Impetra, vt virus ſuperemus atrum
Anguis antiqui, vapidaſque technas
Mente fideli.
Sicut immanis domuiſſe poena
Nulla primaeuo potuit puellam
Flore pubentem, rabieſue dira

Hoſtis acerbi.
Sic viros mollis capiat voluptas
Nulla barbatos, nec opum cupido,
Nec malus liuor, vehemens vel aeſtus
Ambitionis.
Vt Ducem fidi comites ſecuti
Inclytam caeli ſubeamus arces,
Hoſte deuicto Stygio, petulca
Carne ſubacta.
Patris excelſi veneremur almum
Numen, & Gnati decus, & ſuperni
Spiritus, cuius iubar vniuerſum
Permeat orbem.

TYPOGRAPHVS AD LECTOREM.

VT nequis nos incuriae, aut negligentiae arguat, impreſſo iam opere, quaſdam lectionum varietates (prout in Graecis fecimus) ex manuſcripto excerpſimus, & eas cum paucis quibuſdā mendis, quae in excuſum irrepſerant, hic annotandas curauimus.

Pag. 19. in quibuſdam libris irrepſit Tonannis pro Tonantis.
21. verſ. 21. inſignibu; pro inſignibus.
23. verſ. 10. al. Sic eam tribus decebat teſtibus laudarier.
43. verſ. 10. caeli in arcem tendere. al. emicare in aethera.
45. verſ. 3. corporali tegmine. al. corporis velamine.
64. verſ. 2. ſaepia vna fulget, al. ſtellata fulget.
77. verſ. 2. vt ante. pro vt ante.
86. verſ. 28. eladium ingruentium. al. & malorum turbine.
100. verſ. penul. corporis geſtamine. al. velamine.
112. verſ. 11. hanc Minernae. pro Mineruae.
116. verſ. 17. Virgo ſuper ſydera. pro Virgo ſupra ſydera.
119. verſ. 4. ex ea conflatur vnguen, &c. al. ex ea vnguen ſuaue conſit, quo genus mortalium vitae odore recreatur, ſanctitate comitur.
145. verſ. fauſta Aedon, al. blanda Aedon.
156. verſ. 12. os iufans. pro infans
167. verſ 10. tantum virorum, &c. al. poſſet virorū tot paraſſe milia.
168. verſ. 9. Ferreus quem arguiſſet, al. prodidiſſet.
171. verſ. 34. Sed prius conſyderemus. al. Sed prius dignum relatu.
173. verſ. 13. Virgini cohaeret vni, &c. al. Virgini aptus haeret vni, & vni ineſt penitiſſume.
181. verſ. 28. eſſe lympidiſſimum. al. eſſe purum, ac lympidum.

Laus Deo Opt. Max. Beataeque ſemper
Virgini Matri Mariae.

REGESTVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q
R S T V X Y Z Aa Bb

Omnia ſunt folia integra.

ROMAE
Excudebat Franciſcus Zanettus.
M. D. LXXXIII.

VA1
1551809

85
b
18